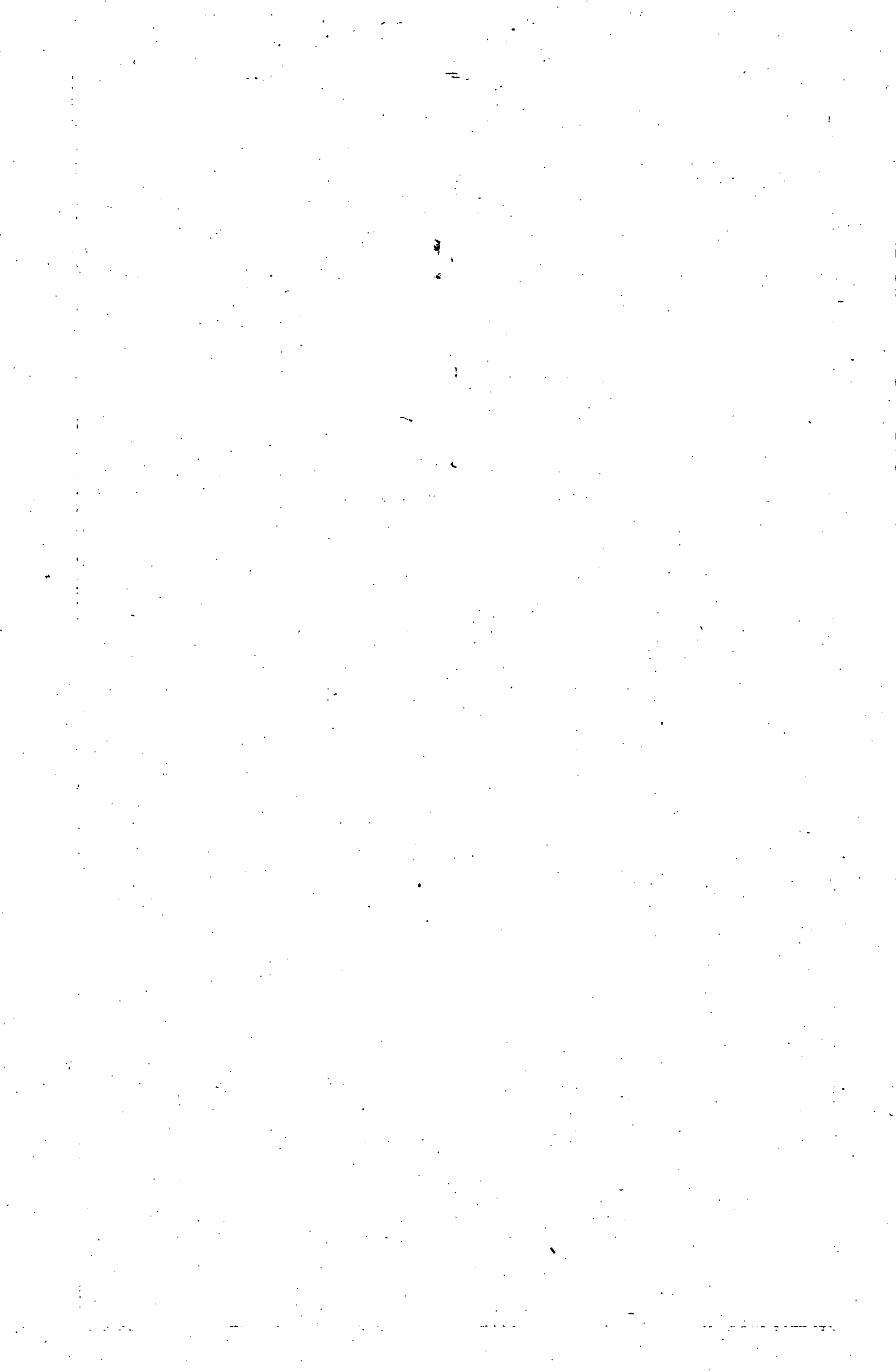

Economisch-Statistische Berichten

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL,
NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER

UITGAVE VAN HET INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

1926

~~TWEEDE~~ HALFJAAR

I_v

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER
ORGAAN VOOR DE MEDEDEELINGEN VAN DE CENTRALE COMMISSIE VOOR DE RIJNVAART
UITGAVE VAN HET INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

11^E JAARGANG

WOENSDAG 6 JANUARI 1926

No. 523

INHOUD

	Blz.
TIEN JAREN. EEN TERUGBLIK door <i>Mr. G. Vissering</i>	2
Rede van den Voorzitter der Kamer van Koophandel en Fabrieken voor Amsterdam, E. Heldring	3
De Indische Gouvernements-Mijbedrijven door <i>Ir. A. L. ter Braake</i>	6
Wijziging in de Statistiek van In- en Uitvoer door <i>Mr. Dr. J. H. van Zanten</i>	7
Nationaliteit van Schepen door <i>Mr. F. W. A. de Kock van Leeuwen</i>	9
BUITENLANDSCHE MEDEWERKING:	
Eenige critische opmerkingen over den Engelschen werkloosheidssteun door <i>F. von Koch</i>	11
De Financieele toestand in Frankrijk door <i>Prof. Bertrand Nogaro</i>	12
AAANTEKENINGEN:	
Een economische prijsvraag om 5000 dollar	14
Indexcijfers van groothandelsprijzen	14
BOEKAANKONDIGING:	
Iets uit de geschiedenis van een stadje door <i>Mr. H. J. Bool</i>	15
MAANDOLJFERS:	
Giro-omzet bij De Nederlandsche Bank	17
STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN 17—24	
Geldkoersen. Bankstaten. Goederenhandel.	
Wisselkoersen. Effectenbeurzen. Verkeerswezen.	

BERICHT.

De Raad van Beheer der Vereeniging, welke in October 1924, n.a.v. de voorloopige ontslagaanvraag van Prof. Bruins, overging tot de voorloopige instelling eener Commissie van Advies voor het weekblad, heeft in zijn jongste vergadering besloten, deze Commissie definitief in te stellen.

De Raad van Beheer heeft de leden, welke tot dusverre deel der Commissie uitmaakten, bereid gevonden, zulks te blijven doen. Daarnevens hebben het lidmaatschap aanvaard de heeren Mr. K. P. van der Mandele en Prof. Mr. G. M. Verrijn Stuart, te Rotterdam; welke laatste zich bovendien bereid heeft verklaard met ingang van 1 Januari ll. op te treden als gedelegeerd lid, ter vervanging van de heeren Prof. Mr. D. van Blom en Prof. Mr. H. R. Ribbius, die zich slechts tijdelijk als zoodanig beschikbaar hadden gesteld.

Het Secretariaat van het Dagelijksch Bestuur blijft voorloopig berusten bij den heer Mr. Q. J. Terpstra, welke deze functie tot dusverre waarnam.

HET DAGELIJSCH BESTUUR.

5 JANUARI 1926.

De maatregelen om te kunnen voldoen aan de groote geldvraag voor de feestdagen en de laatste week van het jaar, zijn dit jaar blijkbaar zeer vroegtijdig getroffen. Het hoogtepunt kwam reeds direct na de Kerstdagen, toen de prolongatierente op 4% à 5 pCt. steeg en voor particulier disconto tot 3% pCt. of ¼ pCt. boven het officieel tarief werd toegestaan. Daarna werd de geldbehoefte belangrijk minder groot en

kon de prolongatierente tot 4 pCt. terugloopen, terwijl particulier disconto weder voor 3⁷/₁₆ pCt. werd afgedaan. Call geld, dat de laatste weken zoo moeilijk te plaatsen was, was daarentegen deze week zeer gezocht. Vooral op den laatsten dag van het jaar bestond er groote vraag, zoodat de rente tot 3 pCt. kon oploopen.

* * *

Op de weekbalans van De Nederlandsche Bank teekent zich de met de jaarswisseling samenhangende toeneming der credietischen duidelijk af. De post binnenslandsche wissels nam toe met bijna f.18 millioen, de post beleeningen met ruim f.11 millioen. Wat de positie van 's Rijks rekening bij de Bank betreft, vertoont zich hetzelfde verschijnsel; het rekening-courantsaldo, dat op de vorige weekbalans met ruim f.11 millioen stond aangegeven, heeft thans plaats gemaakt voor een voorschot van ruim f.3,8 millioen. Ook thans is evenwel geen schatkistpapier rechtstreeks bij de Bank ondergebracht. De post gouden munt is opnieuw gedaald, thans met bijna f.1,5 millioen. De toeneming van den post bankbiljetten in omloop bedraagt bijna f.37,5 millioen. De bankassignatiën in omloop namen evenwel af met bijna f.1,5 millioen; de rekening-courantsaldi van anderen namen toe met ruim f.10 millioen. Het beschikbaar metaalsaldo daalde met bijna f.8,5 millioen; het dekkingspercentage bedraagt nagenoeg 49.

* * *

De wisselmarkt bleef zeer stil. In de meeste koersen, kwam weinig verandering; hoewel de stemming eerder flauw was. Vooral Londen bleef vrij sterk aangeboden en ook Marken hadden onder aanbod te lijden. Alleen Parijs schommelde weder vrij hevig. Geopend op 9,05 werd Woensdag voor 9,45 afgedaan. Daarop was Donderdag de stemming weder zeer flauw, ca. 9,25, maar Zaterdag trad weder een stijging in en werd voor 9,36 verhandeld.

LONDEN, 4 JANUARI 1926.

De eerste helft van verleden week tot en met 31 December was getuige van de gebruikelijke groote geldvraag voor de laatste dagen van een jaar. De markt deed een ruim beroep op de Bank van Engeland voor geld tot in het nieuwe jaar, zoodat „call money“ 's middags overvloedig was. De eerste dagen van het nieuwe jaar brachten natuurlijk een ruim aanbod van geld, dat zich tevens uitte in vraag naar wissels.

Ofschoon disconto onder dien invloed wel iets zwakker werd, bleef de stemming toch zeer vast, hetgeen nog bevorderd werd door het feit, dat de schatkist Vrijdag promessen moest toewijzen à 4¹³/₁₆ pCt. De noteering voor wissels sluit dan ook op 4³/₄—7/8.

New York vrijwel onveranderd. Amsterdam werd duurder en noteert heden 12,05½.

TIEN JAREN.

(Een terugblik.)

In Maart 1915 heeft Prof. Mr. G. W. J. Bruins eene Nota opgesteld inzake de oprichting van een Nederlandsch tijdschrift in den trant van den Engelschen Economist.

Voor de uitvoering van dat denkbeeld was veel voorbereidend werk noodig. Prof. Bruins is echter in staat geweest een aantal jongeren om zich te verzamelen, en slaagde er in met Januari 1916 een nieuw weekblad te doen uitkomen, dragende den titel van „Economisch-Statistische Berichten”.

Het was nog maar eene poging, doch die goed gelukte, mede dank zij den krachtigen steun, welchen de Handels-Hoogeschool te Rotterdam verstrekke met ter beschikking stelling van lokaliteit, bibliotheek en tijdschriften, waardoor dadelijk vele onkosten bespaard konden worden.

Hoewel deze poging reeds met succes bekroond werd, bleek het toch al spoedig, dat eene meer vaste organisatie, dan eene samenwerking van eenige jongeren, vereischt was om op den duur het bestaan van een dergelijk weekblad te verzekeren. Mede op initiatief van Prof. Bruins werd daarom in December 1916 het plan opgevat, een meer duurzamen vorm voor deze organisatie te scheppen.

Een verslag van de oprichtingsvergadering op Vrijdag 29 December 1916, des avonds te 8 ure, in Pulchri Studio te 's-Gravenhage gehouden, vermeldt over dezen nieuwen opzet het volgende:

„In den loop van December 1916 werd door de heeren Mr. G. Vissering, H. Colijn, A. G. Kröller, Jhr. Mr. L. H. van Lennep, Mr. K. P. van der Mandele, E. den Tex, Prof. Dr. C. A. Verrijn Stuart, Prof. Mr. C. van Vollenhoven en Prof. Mr. G. W. J. Bruins in beperkten kring een rondschrjven verzonden, waarin zij voorstelden over te gaan tot oprichting van een „Instituut voor Economische Publicaties”. Het rondschrjven bevatte eene uitnoodiging tot bijwoning eener vergadering op 29 December en was vergezeld van een afdruk der ontworpen statuten met toelichting. De toelichting herinnerde er aan hoe ten vorigen jare enkelen in den lande uit overweging, dat vermeerdering van kennis op economisch en economisch-politiek gebied, vooral onder de huidige omstandigheden een nationaal belang was van groote beteekenis, overgegaan waren tot oprichting van een weekblad, dat in den vorm van korte bijdragen, statistische gegevens en internationale marktoverzichten, althans een deel van de bedoelde stof zou kunnen leveren. De ervaring tot dusver met de „Economisch-Statistische Berichten” opgedaan, bewees, dat, hoezeer dit weekblad nog in zijn aanvangsstadium verkeerde en in verschillend opzicht voor verbetering en uitbreiding vatbaar was, toch voor pogingen in deze richting belangstelling bestond. Ook de financieele resultaten van het blad, waarover de oprichters het zeggenschap geheel in eigen hand hadden gehouden, waren niet ongunstig. Onder deze omstandigheden meenden de oprichters, dat het zoowel het weekblad als in het algemeen het doel, dat bij de oprichting had voorgezeten, ten goede zou komen, indien hunne taak door een breeder en meer blijvend organisatie werd overgenomen. De onderteekenaars van het rondschrjven stemden met deze denkbeelden geheel in en stelden voor aan de nieuwe organisatie den vereenigingsvorm te geven. Doel der vereeniging zou behooren te zijn in het algemeen de bevordering van de studie van economisch en economisch-politieke vraagstukken en de verbreiding van kennis dienaangaande. In de eerste plaats zou de uitgave der „Economisch-Statistische Berichten” worden voortgezet en in verband hiermede de eigen organisatie van het Instituut geleidelijk worden uitgebreid. Of en in hoeverre naast het weekblad nog andere publicaties, hetzij alleen, hetzij in samenwerking met andere lichamen, zouden worden ter hand genomen, zou later te beslissen zijn.”

Aldus werd in die vergadering van 29 December 1916 eene juridische persoon, eene Vereeniging, ge-

sticht, genaamd: „Instituut voor Economische Geschriften”, welke voortaan de eigenaresse en de uitgeefster zou zijn van het weekblad, dat den naam bleef houden van „Economisch-Statistische Berichten” (E.-S. B.).

Dadelijk werd overgegaan tot de benoeming van een aantal leden der Vereeniging en tot samenstelling van den Raad van Beheer; deze Raad zou bestaan uit ten hoogste 35 leden, en zou uit zijn midden een Dageelijksch Bestuur van ten hoogste vijf leden benoemen, die de werkzaamheden onderling verdeelen. Als Dageelijksch Bestuur werden gekozen: Mr. G. Vissering, Mr. G. W. J. Bruins, Mr. K. P. van der Mandele, Jhr. Mr. L. H. van Lennep en Mr. Q. J. Terpstra; Mr. Vissering trad op als voorzitter, Mr. Bruins als algemeen secretaris en Mr. van der Mandele als penningmeester.

Het lidmaatschap brengt geen enkele andere geldelijke verplichting met zich dan de betaling van eene contributie, van gelijk bedrag als de kosten van het abonnement op het Weekblad, waarvoor een lid dan ook het Weekblad ontvangt. De leden hebben het recht om deel te nemen aan de verkiezing van leden van den Raad van Beheer; het lidmaatschap is dus niet als eenige verplichting, doch veeleer als eene soort onderscheiding of als een bewijs van sympathie met het streven der Vereeniging te beschouwen. Het Instituut heeft er naar gestreefd een groot aantal leden te hebben, om toch zooveel mogelijk te beantwoorden aan het doel, leden uit alle deelen van het land en uit alle groepen der bevolking aan te werven, opdat vooral het neutrale karakter van het blad bewaard blijft. Het Weekblad mag tot geen partij behooren en tot zijne kolommen mogen wel toegelaten worden beschouwingen, welke tot een economisch of wetenschappelijk debat kunnen leiden, maar nimmer uitingen, welke het karakter van een strijd zouden aannemen.

Feitelijk bestond dus de E.-S. B. op 1 Jan. 11. 10 jaar. Het blad had in die jaren ook een zwaren strijd om het bestaan te voeren. Begonnen met een abonnementsprijs, — en dus ook eene leden-contributie — van tien gulden, bleek het in de tijden der opkomende duurte onmogelijk met een dergelijken prijs uit te komen. In die dure jaren liepen de exploitatiekosten tot het twee-à-drievoud der — vroeger niet onjuist geraamde — kosten op. Intusschen daalde in die dure jaren tevens het aantal leden en het aantal gewone abonné's, zóó, dat wij op beide categorieën te zamen wel 700 contribuanten verloren! Toch bleef op zichzelf het aantal contribuanten voor ons land zeer belangrijk, in de slechtste jaren nog eenige duizenden, zoodat het zelfs in dien tijd duidelijk bleef, dat de uitgave door velen gewaardeerd werd. Het abonnement, en dus ook de contributie der leden, moest in den loop dier jaren aanmerkelijk verhoogd worden tot twintig gulden.

Naast de leden waren ook Donateurs in het leven geroepen, welke met dezen titel hunne bijzondere belangstelling in deze uitgave konden toonen door in plaats van de gewone contributie (thans f 20,—) eene jaarlijksche bijdrage van ten minste f 50,—, of eene gift in eens van ten minste f 1000,—, aan het Instituut te geven.

Het ledental is geweest:

Bij oprichting	1 Jan. 1917	159 leden
	1 „ 1918	242 „
	1 „ 1919	524 „
	1 „ 1920	610 „
	1 „ 1921	655 „
	1 „ 1922	677 „
	1 „ 1923	705 „

1 Jan. 1924 694 leden
1 „ 1925 685 „

Ondanks die vele bewijzen van sympathie zou de Vereeniging na de jaren 1918—1919 toch vermoedelijk het bijtje erbij nedergelegd moeten hebben, indien niet in dien tijd één goede gever, die vele mooie giften in het landsbelang gedaan heeft, haar had geholpen het hoofd boven water te houden. Een woord van specialen dank aan dien gever zij hier nog op zijn plaats.

Het voornemen om ook afzonderlijke publicatiën te doen plaats vinden, is, hoewel de financieele toestand hier remmend heeft gewerkt, uitgevoerd door uitgifte van een vijftal boeken en brochures onder de leiding van het Instituut.

Niettegenstaande dien tijdelijken financieelen tegenspoed is de omvang van het weekblad niet onbelangrijk uitgebreid. Van 850 pagina's in den jaargang 1916 is die thans geworden 1150 pagina's. Het redactioneel gedeelte is uitgebreid, ook door eenige inkorting van en vooral betere schifting van het statistische deel. In 1922 is eene vrij belangrijke uitbreiding gegeven aan den inhoud, o.a. door meer systematisch aandacht te wijden aan Indische vraagstukken. In 1920 is begonnen met eene geregelde Londensche correspondentie, en sedert dien zijn steeds verdergaande pogingen gedaan voor uitbreiding van buitenlandsche medewerking, zoowel in vaste rubrieken als bij voorkomende gelegenheid.

Wij durven veronderstellen, dat door die voortgezette pogingen het weekblad steeds meer heeft kunnen beantwoorden aan het doel, dat zijne oprichters vóór tien jaren voor oogen hadden. Aan financieele zorgen — in zij het dan ook veel geringeren omvang — is gelukkig ook tegemoet gekomen, nu wij in de laatste weken het voorrecht mochten hebben het aantal onzer donateurs, hetwelk door afsterven als anderszins was teruggelopen, op een nog iets hooger cijfer dan vroeger te brengen. Met goeden moed gaan wij dus een nieuw tijdperk in.

* * *

Achter de exploitatie van de E.-S. B. zien wij als de groote figuur van deze organisatie Prof. Bruins te voorschijn komen. Van hem ging het initiatief uit; als Secretaris gedurende de eerste negen jaren was hij de groote motorische kracht om met stoere volharding door tal van moeilijkheden heen te komen; als hoofdredacteur wist hij het cachet te geven aan het blad, hetwelk een succes kon garanderen; met een scherp oog waakte hij tegen iedere afdwaling, welke het neutrale of non-militante karakter van de E.-S. B. had kunnen aantasten. Zoo noodig nam hij zelf de leiding van een debat op zich, of opende of sloot hij met een goed doordacht bezadigd artikel de geoorloofde discussie. Daarom zagen wij noode hem uit ons bestuur heengaan, zij het dan ook, dat wij ons verheugden, dat hij wegens zijne verdiensten tot een zoo belangrijken internationalen post werd geroepen.

Het slotstuk van een kort overzicht over deze tienjarige periode moet dus zijn een warme hulde aan Prof. Bruins.

G. VISSERING.

Amsterdam, 26 December 1925.

**REDE VAN DEN VOORZITTER DER KAMER
VAN KOOPHANDEL EN FABRIEKEN VOOR
AMSTERDAM, E. HELDRING.**

In de op Dinsdag 5 dezer gehouden vergadering der Kamer van Koophandel en Fabrieken voor Amsterdam heeft de Voorzitter, de heer E. Heldring, een rede uitgesproken, waarin hij, na een overzicht van den toestand in Duitschland, Engeland, Frankrijk en

België gedurende het afgelopen jaar, o.m. het volgende zeide:

Het is een geluk, dat het beeld, dat

Nederlandsch-Indië

op economisch en financieel gebied te zien geeft, tot zooveel meer tevredenheid aanleiding geeft en zelfs wederom rooskleuriger is, dan voorheen. De budgetaire positie is gunstig, al zal men niet uit het oog mogen verliezen, dat de staatsinkomsten door de thans ruim vloeiende baten uit het tin en het gunstig rendement der cultures gezwollen zijn: bronnen, welke straks sterk kunnen indrogen, en dat ermede rekening zal zijn te houden dat over enkele jaren met het aflossen van leeningen een begin moet worden gemaakt. Doch ook al maakt de wisselvalligheid van een deel der Nederlandsch-Indische staatsinkomsten groote behoeftzaamheid noodig, ook met het oog op de betrekkelijk geringe marge, bestaande tusschen het bedrag der staatsschuld en de waarde der daar tegenover staande openbare werken, toch is de vraag gewettigd of niet de opcenten op de verootschapsbelasting zouden behooren te vervallen, nu die belasting, zonder de opcenten, aan welker instelling destijds een noodkarakter werd toegekend, meer opbrengt dan de gezamenlijke vroegere belastingen, in wier plaats zij ingesteld werd. Het is immers van de meeste beteekenis, dat het particuliere kapitaal, hetwelk de staat dringend voor de verdere ontsluiting van het land behoeft, niet door overwegingen van fiscalen aard aan Indië voorbij, naar andere beleggingsterreinen geleid worde. Dat, ook in verband hiermede, verdere bezuiniging op het zwaarwichtige bestuursapparaat een eerste plicht blijft, behoeft wel niet nader betoogd te worden.

De stand der Indische schuld is, uitgedrukt in millioen gulden:

	Eind 1925	Eind 1924
Gefundeerde schuld	1.105	1.125
Flottende schuld	64	118

De suikercultuur heeft in het afgelopen jaar, dank zij een prachtig rendement en hooge prijzen, groote wiinsten opgeleverd; hetzelfde geldt voor de tabaks- en andere culturen, behalve voor copra, waarvan de oogst 1924 en de uitvoer gedurende de eerste negen maanden verminderden van 45 tot 23 millioen KG. Het weder toenemen van de vervaardiging van klapperolie in Indië verdient de aandacht; de uitvoer van dit artikel steeg tot 7,5 millioen liter in de eerste negen maanden van 1925, hij bedroeg onderscheidenlijk 5,7 millioen liter en 31.000 liter in het overeenkomstige tijdperk van 1924 en 1923.

De langdurige droogte, welke zich in het tweede halfjaar op Java heeft voorgedaan, veroorzaakte veel schade aan de gewassen, en doet de vooruitzichten van 1926 minder gunstig zijn. In de eerste plaats had de rijstbouw te lijden. Voorts verwacht men, dat de opbrengst van het suikerriet er sterk door zal dalen, terwijl het dalen van de suikerprijzen de verdiensten der ondernemingen verder zal drukken en ook de thee-, tabak- en koffiecultures er meer of minder ernstig door zullen worden beïnvloed.

Phenomenaal is de rijzing van den rubberprijs in het afgelopen jaar geweest en groote baten mogen in de naaste toekomst voor de ondernemers en de inlandsche bevolking, voor zoover zij dit artikel plant, tegemoet gezien worden. Reeds nu heeft het de suiker in den uitvoer van de eerste plaats verdrongen. De opbrengst van pl.m. 180.000 ton rubber mag men op rond 430 millioen, die van pl.m. 32 millioen picol suiker op rond 367 millioen gulden schatten.

De toestand van den Indischen invoerhandel was over het algemeen niet ongunstig, doch op Java verminderde in het laatste gedeelte van het afgelopen jaar de koopkracht sterk, in verband met de slechte oogsten. De credittoestanden in deze branche zijn over het algemeen gezonder (dan weleer, omdat veel minder dan vroeger op langen termijn wordt verkocht. Daarentegen kenmerkten de markten van Palembang, Bandjermasin en Pontianak zich door groote levendigheid als uitvloeisel van de opbrengsten der inlandsche rubbercultuur: de vraag van de inlandsche bevolking naar luxe-artikelen, als auto's, rijwielen, muziek-instrumenten, nam ongewone verhoudingen aan.

De invloed van de Japansche concurrentie in den invoerhandel doet zich sterk gevoelen, in welk verband onder meer de cijfers van den invoer van ongebleekte katoenen manufacturen de aandacht verdienen. Gedurende de eerste negen maanden van dit jaar voerde Japan van deze soort in: in 1923 f 5,9 millioen, in 1924 f 7,9 millioen en in 1925 f 9,9 millioen. De overeenkomstige cijfers voor dezen invoer uit Nederland zijn f 1,7, f 0,6 en f 1,— millioen, hetgeen voor het afgelopen jaar een achteruitgang tegenover 1923 en een onvoldoenden vooruitgang tegenover 1924 beteekent.

In gebleepte katoenen manufacturen staat de Nederlandsche nijverheid nog bovenaan, doch de invoer van het product van andere herkomst steeg in sterkere mate dan het vaderlandsche, gelijk uit de volgende statistiek over negen maanden blijkt:

Invoer in Nederlandsch-Indië uit:	1925 × f 1000	1924 × f 1000	1923 × f 1000
Nederland	23.481	19.656	20.053
Engeland	16.564	12.195	11.438
Japan	2.119	1.358	882

Het gevaar verdrongen te worden is voor den Nederlandschen afzet te grooter, sedert de Japansche industrie zich op het leveren van beter hoedanigheid dan weleer toelegt. Het plaats maken van Nederlandsche exportondernemingen voor buitenlandsche komt den Nederlandschen uitvoer naar Indië ook niet ten goede. Zijn mijn inlichtingen juist, dan zijn waakzaamheid en inspanning hier geboden.

Nederlandsch.

Vergelijkt men den toestand hier te lande met dien in de naburige staten, dan ligt daar Nederland rustig, als een vreedzaam eiland. Hier overheerschen rustige bedrijfsomstandigheden, en herstelt zich langzaam de lijn van ouden, voorspoed. Of die lijn onafgebroken verder zal stijgen, waag ik niet te voorspellen. Om ons heen ontwaren wij ongunstige factoren, welke ook hier hun terugslag kunnen laten gevoelen, maar indien men in aanmerking neemt, dat het herstel te onzent reeds sedert eenige jaren voortschrijdt, ondanks het feit, dat de toestanden om ons heen voor de handelsontwikkeling weinig gunstig waren, stemt het verkregene tot bevrediging en goede hoop.

Zoowel de waarde van de invoeren als die van de uitvoeren, beide zonder goud en zilver, stegen in 1925, vergeleken bij het voorafgaande jaar, maar de eerste minder, dan de laatste, zoodat het invoersaldo over de eerste elf maanden 584 miljoen tegen 620 miljoen over hetzelfde tijdperk in 1924 bedroeg. De verhouding van de waarde van den uitvoer tot den invoer bedroeg 74 pCt., tegen 71 pCt. verleden jaar en 64 pCt. in 1923.

Het is te vroeg om over de uitwerking van het nieuwe tarief van invoerrechten te oordeelen; tot dusverre is niet merkbaar, dat de invoer van hooger belaste artikelen afneemt, wellicht omdat hij met een prijsdaling samenvalt.

Handelsverdrag met Duitschland.

Het valt op, dat de uitvoer naar Duitschland, ondanks den grooten sprong, dien hij in 1924, na het einde van den tegenstand tegen de Roerbezetting deed, en ondanks de geringe koopkracht van dit land, opnieuw krachtig vooruitging. Men kan veilig aannemen, dat de hooge rechten van het, in 1925 in werking getreden Duitsche tarief, o.m. voor Nederlandsche tuinbouwartikelen en kaas — welke rechten ingevolge de onlangs met Nederland gesloten overeenkomst belangrijk verlaagd zijn — den invoer ervan niet belangrijk tegengehouden zouden hebben: deze artikelen kunnen in Duitschland niet in voldoende mate voortgebracht worden en zijn daar te lande vrijwel onontbeerlijk. Dat wij aldus, tegenover de verlenging van het, voor Duitschland evenzeer onontbeerlijke staatscrediet, nog wel met een geheel ongemotiveerde verlaging van den rentevoet, slechts verlaging der invoerrechten op voor Duitschland broodnoodige artikelen konden verkrijgen, naast de meestbegunstiging, welke wij in de praktijk toch steeds genoten, maar dat wij noch voor de industrie, noch voor onze uitvoer van paarden, noch op het gebied der spoorwegtarieven noemenswaardige concessies verkregen, kan geenszins als een succes voor de Nederlandsche Regeering worden beschouwd.¹⁾

De vraag, of het Nederlandsche crediet als ruilobject in de onderhandelingen gebruikt mocht worden, zou ik bevestigend willen beantwoorden. Het bestond, en de Duitschers hadden den zeer begrijpelijken wensch naar verlening uitgesproken. Wij konden ons door verlenging nauwelijks schaden, hadden er echter veel mede kunnen bereiken, wat helaas niet geschied is. Dat op zichzelf beschouwd het credietgeven tegenover tariefgunsten bedenkelijk zou kunnen zijn, behoeft wel niet betoogd te worden.

Staatsfinanciën.

Sluit de staatsbegroting (gewone dienst) voor 1924 vol:

¹⁾ Ook hetgeen omtrent kolen overeengekomen werd, kan aan deze waandeering nauwelijks veel veranderen. Het betreffende artikel luidt: „De beide verdragsluitende partijen zullen met betrekking tot den invoer van steenkolen van elke soort geen toestand laten ontstaan, ongunstiger dan de bestaande. De Duitsche Regeering zal den invoer van Nederlandsche steenkolen van elke soort welwillend behandelen.”

gens voorloopig bekende cijfers met ten tekort van ruim 28 miljoen gulden, die over het afgelopen jaar zal in geen geval een tekort, waarschijnlijk een aanzienlijk overschot aanwijzen, dank zij een hoogere opbrengst der middelen dan geraamd werd, (in elf maanden 42 miljoen meer dan de begroting), terwijl de dienst voor 1926 volgens den Minister van Financiën zal sluiten. In verband met de gebruikelijke te lage raming der middelen en de gunstige ontwikkeling van zaken in het land mag men echter ook voor het nieuwe jaar wel een overschot verwachten. Het totaalcijfer der uitgaven — 583 miljoen gulden — is echter nog buitensporig hoog en zal aanzienlijk besnoeid moeten worden, voordat men van een last kan spreken, welke aan een krachtigen opbloei van het bedrijfsleven niet in den weg staat. De voorgestelde opheffing der Verdedigingsbelasting II, welke door het op het Leeningfonds verkregen overschot gemotiveerd wordt, is zeer toe te juichen.

In het licht van deze budgetaire vooruitzichten en anderzijds van den overmatigen druk, dien de staatsuitgaven toch reeds op de gemeenschap uitoefenen, zijn nieuwe belastingen voorshands ontoelaatbaar en daarom moet de aankondiging van een nieuw ontwerp Weeldeverteringsbelasting worden betreurd; tegenover de hoogere bedragen voor het aflossen van leeningen welke over eenige jaren beschikbaar zullen moeten worden gesteld, kan door conversie een aanzienlijke verlichting van den rentelast worden verkregen, welke die meerdere uitgaven althans voor een niet onbelangrijk gedeelte zullen kunnen compenseeren. Niet genoeg nadruk kan erop gelegd worden, dat verdere vermindering van de staatsuitgaven door bezuinigingen op den gewonen dienst eisch is.

Met instemming is het uittrekken van 4 miljoen gulden extra op de begroting voor de versnelde uitvoering der Zuiderzeewerken, (in het geheel 6 miljoen), en van verschillende posten voor den aanleg van kanalen en wegverbetering te begroeten.

Dringend noodig is het, dat de Regeering het vraagstuk van den aanleg van een net van op het moderne verkeer berekende wegen tot oplossing brengt.

Met aandrang steun ik hier den door deze Kamer uitgesproken wensch, ook spoedig gelden voor het toestandkomende van de zoo noodige verbetering van de verbinding van Amsterdam met den Boven-Rijn uitgetrokken te zien. De huidige toestand op dat vaarwater gedooft geen uitstel.

In het regelmatig voortzetten van den sluisbouw te Tjuiden wordt in de begroting voor 1926 voorzien en onlangs is de bouw van buitenluishoofd gegund: men verwacht de gereedkoming van het groote werk in 1928.

Verdrag met België.

Een van de voornaamste voorstellen van de Regeering, hetwelk de aandacht van de Volksvertegenwoordiging heeft, is dat der ratificatie van het verdrag met België, o.m. inzake het Schelderegime en den aanleg van verschillende kanalen. Deze Kamer heeft reeds in Juni, na nauwkeurige overweging van den inhoud van het verdrag, haar ernstige bezwaren tegen verschillende bepalingen daarvan vertrouwelijk ter kennis van den Minister van Buitenlandsche Zaken gebracht. Te oordeelen naar hetgeen sindsdien het licht gezien heeft, is evenwel het aanbrenge van zoodanige wijzigingen in het verdrag, dat het als voor Nederland aanvaardbaar beschouwd kan worden, nauwelijks te verwachten. Zonder hier in bijzonderheden te treden, meen ik te mogen zeggen, dat, indien een dergelijk traactaat in zijn tenuitvoerlegging dreigt als een blijvend juk te zullen gevoeld worden, al ware het alleen maar omdat zijn financiële, economische en waterstaatkundige gevolgen niet te overzien zijn, het reeds uit dezen hoofde te veroordeelen is en bovendien schadelijk moet zijn voor onze verstandhouding tot België, welke wij juist voor nieuwe vertroebeling wenschen te vrijwaren.

Dat een verdrag als het onderhavige, waarbij zóó gewichtige volksbelangen zijn betrokken, en waartegen een openlijke oppositie zoo licht gevoeligheden kan wekken, door de Nederlandsche Regeering werd onderteeekend, zonder dat daaromtrent de meening van in aanmerking komende kringen uit het bedrijfsleven werd ingewonnen, geeft alsmede reden tot grief. En het feit, dat het met het ontwerptractaat met België nopens de tenuitvoerlegging van vonnissen al niet anders is gegaan, vestigt den indruk, dat in de wijze van voorlichting, noodig voor het vaststellen van onze buitenlandsche politiek voor verbetering plaats is.

Safeguarding en Retorsie.

Is dus, zooals uit het voorgaande wel blijkt, de economische toestand, waarin ons land verkeert, niet ongunstig,

en beter dan die in omringende landen, beter ook dan in het begin van 1924, men dient zich op voortzetten van krachtsinspanning en bestrijding van groote moeilijkheden voortebereiden. Hopen wij, dat Indië, waaraan wij in zoo een belangrijke mate de handhaving van onze financieele en economische positie te danken hebben, daarbij opnieuw tot steun zal zijn.

Alles kan echter bedorven worden, indien men de handelspolitiek, waaruit de veerkracht van ons bedrijfsleven voor een goed deel is te verklaren, wijzigt. Het gevaar daarvoor is niet bezworen.

Het in werking treden van de nieuwe tariefwet heeft, zooals wel te verwachten was, het verlangen naar verdere maatregelen ten opzichte van den invoer niet bevreemdigd. De een wil grootere weerbaarheid voor onze Regeering in haar onderhandelingen, waarmede men meestal denkt aan een dubbel tarief van invoerrechten: een laag tarief voor de landen, die ons ter wille zijn, een hooger tarief voor de staten, die ons niet bevreedigen; de ander dringt op „safeguarding” aan, een ander woord voor bescherming door bemoeilijking van den invoer, hetzij in den vorm van hoogere rechten op bepaalde artikelen, hetzij door invoerverboden.

Wat het eerste stelsel betreft, het heeft gewis op het eerste gezicht een zekere aantrekkelijkheid. Waarom moeten wij ons, tegenover de steeds grootere moeilijkheden, die onzen export door andere staten in den weg worden gelegd, als een weerloos lam gedragen? Waarom moeten wij ook niet in staat zijn, tegenstooten toe te brengen? De mogelijkheid hiertoe alleen zou reeds preventief werken en anderen weerhouden, ons als „taillables et corvéables à merci” te behandelen. Deze redeneering is echter oppervlakkig en ondoordacht. Het kan ongetwijfeld nuttig zijn, over ruilobjecten te beschikken, welke, indien verstandig aangewend, den gebruiker zelf geen wonden toebrengen, maar retorsie in den invoer is een dergelijk ongevaarlijk object niet. In de eerste plaats benadeelt de toepassing van dat soort retorsie geheel andere bedrijfsgroepen dan die, te wier bate zij aangewend wordt. Wil men ten behoeve van een Nederlandsche nijverheid, b.v. de cacao-poeder-, de aardewerk-, de laken- of de zuivelindustrie of van den paardenexport betere voorwaarden van invoer in een anderen staat bedingen, dan zal men, om dien staat tot toegevendheid te dwingen, den invoer van een voornaam product, daarvan herkomstig, moeten bemoeilijken. Dat kan hetzelfde artikel zijn, dat men te onzent wil steunen. In de meeste gevallen moet het echter, om de hindernis doeltreffend te doen zijn, een ander artikel zijn. Men zou Duitschland b.v. niet treffen door zijn export van cacao-poeder of paarden te belemmeren, doch dien van metaalproducten. Moeten de verbruikers en de constructiewerkplaatsen, scheepsbouwers en andere industrieën, welke van onbelemmerden invoer van metaalproducten afhankelijk zijn, het kind van de rekening worden?

Tegenover andere landen, die met hun invoerrechten uitermate nationalistisch zijn, b.v. Spanje en de Zuid Amerikaanse republieken, zou men, om hen gevoelig te raken, den invoer van artikelen als sinaasappelen, wijn of koffie moeten bemoeilijken. Dit zou niet alleen de verbruikers, in het geval van sinaasappelen en koffie de volksklasse, treffen, maar ook de verlegging van de markt naar andere Noord Europeesche landen en een schade aan de Nederlandsche scheepvaart van miljoenen guldens beteekenen. Zou dit verdedigbaar en in het algemeen belang van de Nederlandsche huishouding zijn? Maar hiermede is de schaderekening niet compleet. Het is het gebruik van protectionistische landen, dergelijke zetten met wederzetten te beantwoorden: vaak geschiedt dit automatisch door het in werking treden van een vechttarief, waarin de wetgeving van het betreffende land voorziet. Niets eenvoudiger dan den invoer van verdere voortbrengselen van de Nederlandsche nijverheid, land- en tuinbouw te verhinderen. Hoe snel men met het retorsie-stelsel dan ook in tariefloorlogen gewikkeld is, bewijst — om bij recente gevallen te blijven — de strijd tusschen Duitschland en Spanje en Duitschland en Polen. En bereiken er die kempende staten ten slotte meer door? Zeker, hier en daar een enkele concessie, maar geen zoodanige, die de geleden schade goedmaakt.

Een ander bezwaar tegen retorsie is hierin gelegen, dat het wapen, in handen van een staat als Nederland, veelal weinig effectief kan zijn. Nederland heeft gemeenlijk te onderhandelen met landen, welke een grooteren handelsomzet hebben dan ons land. Relatief zal de handel van de meeste dier landen met Nederland een niet zoo belangrijk onderdeel van hun totalen handel uitmaken, dat Nederland tegenover die landen in een uitermate sterke positie zou komen te verkeeren. Integendeel, meestal zal

het omgekeerd zijn. Men zou dus bij de onderhandelingen, indien retorsie door de wet wordt mogelijk gemaakt, wel daarmede kunnen dreigen, maar men geloof niet, dat men licht tot de uitvoering van zijn bedreiging zou kunnen overgaan. Om die reden kan men ook van de preventieve werking weinig verwachten; integendeel, het zou eerder mogelijk zijn, dat de invoering van het stelsel te onzent preventieve teweerstelling van andere landen uitlokt, zoo niet direct tengevolge heeft.

Te bedenken is ook, dat Nederland, telkens wanneer het voordeelen zou wenschen te bedingen in tarieven, geheven door andere staten, waarmede wij onder een handelsverdrag op den meest-begunstigingsvoet leven, het verdrag zou moeten opzeggen. Wij zouden in dit geval het odium van een agressieve houding op ons laden. Men vergete verder niet, dat het buitenland Nederland en zijn overzeesche gebieden als één economisch geheel kan beschouwen en de invoer van koloniale producten tengevolge van een stap, door het moederland ten behoeve van den Nederlandschen uitvoer ondernomen, getroffen kan worden.

Eindelijk is een groot gevaar daarin te zien, dat het wapen ter hanteering aan enkele personen wordt gegeven, die nooit voldoende op de hoogte van de economische situatie van het land kunnen zijn om al de, uit toepassing van het systeem voortvloeiende gevolgen te overzien. Zou men hierin willen voorzien door de toepassing van retorsie-maatregelen aan de wetgevende macht voor te behouden, dan zou het wapen, in verband met de daardoor veroorzaakte vertraging, in de aanwending vrijwel waardeloos zijn.

Ik acht voor ons land een gevaarlijker en meer avontuurlijke handelspolitiek nauwelijks denkbaar.

Wat „safeguarding” betreft: Indien men de Engelsche beteekenis ervan overneemt, dan wil dit een incidenteele bescherming van zekere industrieën zeggen, waartoe de wetgevende macht, op voorstel van de Regeering, en na ingewonnen advies van speciale commissies van onderzoek, kan besluiten, mits aan eenige voorwaarden voldaan wordt, waarvan de voornaamste zijn:

1. dat de mededinging, veroorzaakt door invoeren van het buitenland, exceptioneel is en dat daardoor op ernstige wijze werkloosheid wordt veroorzaakt;
2. dat zulke mededinging „unfair” is;
3. dat de bedreigde industrie met redelijke „efficiency” en bedrijfszuinigheid wordt gedreven;
4. dat het te heffen invoerrecht geen nadeelige uitwerking op de werkgelegenheid in een andere industrie kan hebben.

Tot nu toe hebben 24 takken van nijverheid in Engeland aanvraag om bescherming tot den Board of Trade gericht; daarvan zijn er 13 aanstonds geweigerd. De overige 11 hebben na onderzoek slechts tot een recht op kant, messen, scharen enz., gloeikousjes en handschoenen geleid. De behandeling van het voorstel tot heffing van een recht op pakpapier is uitgesteld, officieel omdat de parlementaire tijd te veel in beslag genomen was, maar wellicht ook omdat de exportindustrieën, die goedkoop pakpapier nodig hebben, met bezwaren gekomen zijn. Het onderzoek naar de verdedigbaarheid van invoerrechten op geëmailleerde huishoudartikelen en kamgaren stoffen is nog niet afgevoerd, dat naar invoerrechten op superfosfaat, aluminium huishoudartikelen, bezems en borstels is ongunstig uitgevallen, zoodat de betrekkelijke verzoeken tot bescherming afgewezen zijn. De begunstigde zijn alle betrekkelijk onbelangrijke artikelen en de bewering van sommigen, die hier te lande maar al te gaarne dergelijke maatregelen ingevoerd zagen, als zou binnenkort in Engeland een volledig beschermend tarief te verwachten zijn, is uit de lucht gegrepen. Nog dezer dagen heeft Baldwin in het parlement de verklaring afgelegd, dat de ijzer- en staalnijverheid niet beschermd zal worden „omdat bescherming van een nijverheid van zoodanige beteekenis repercussies tengevolge zou hebben, welke in strijd met zijn verklaring (bij de laatste verkiezingen) nopens een algemeen tarief zouden geacht kunnen worden”. De tegenwoordige safeguarding duties zijn dan ook niet meer dan gefutsel, dat weliswaar, evenals de herstelde rechten op auto's, klokken, films, enz., die fiscaal heeten te zijn, maar bescherming medebrengen, veel ontstemming bij de conservatieve vrijhandelsgezinde partij-gangers der Regeering verwekt. Zij mogen niet als de voorbode van een spoedig algeheel overstag gaan, hetwelk de splitsing van de conservatieve partij tengevolge zou hebben, beschouwd worden. De aanvechtingen tot navolging van dergelijk gefutsel zijn hier te lande sterk, maar, voor zoover men een argument zoekt in de verwachting, dat in Engeland binnenkort definitief het protectionisme zal zegevieren, dreigt men bedrogen uit te komen.

De Amsterdamsche Kamer heeft zich reeds bij zooveel gelegenheden met haar omstandig gemotiveerd standpunt tegen invoerbelemmeringen gekeerd, dat het voor mij overbodig is de bedenkingen daartegen hier nog te vermelden. Slechts wil ik op de onjuistheid van de bewering wijzen, dat vrijhandel alleen goed is, wanneer hij algemeen toegepast wordt, doch voor ons ondeugdelijk, nu bijna alle andere landen onzen uitvoer daarheen bemoeilijken. Zij, die zoo redeneeren, zien over het hoofd, dat onze nijverheid overwegend een voltooiend karakter bezit, dat voor haar half-fabrikaten dikwerf grondstoffen zijn en dat zij werkt onder primordiale omstandigheden, welke elders ontbreken: d.i. haar centrale ligging tusschen de voornaamste afzetgebieden der wereld en, dank zij de geringe afstanden en vele waterwegen, genot van buitengewoon lage vervoerkosten. Zij draagt dan ook in vele gevallen een entrepôt-karakter, gedreven in een tusschen verboden terreinen gelegen vrijplaats. Zij moet, over een beperkt binnenlandsch afzetgebied beschikkende, op uitvoer ingesteld zijn. Wat men ook in andere landen doet, te onzent blijft, op grond van ligging, natuurlijke gesteldheid van den bodem en omvang des lands, de eerste levensvoorwaarde voor de industrie: onbelemmerde toevoer.

En moet Nederland juist in een tijdsgewricht, waarin het voor het protectionistische buitenland begint te schemeren, dat men sedert jaren bezig is het grootste onheil te wrochten en het herstel der wereld niet bereikt kan worden, zonder dat men elkaar vrijlaat te koop en te verkoopen waar men wil, het kortzichtige voorbeeld van anderen volgen? Nederland, dat bij zijn tot nu toe gevolgde politiek zoo wel gevaren is?

Rekening houdende met de tegenwoordige mate van werkloosheid en met een bevolkingstoename, welke grootendeels, gegeven de beperktheid van onzen bodem en de moeilijkheden, aan emigratie in den weg gelegd, in de nijverheid plaatsing zal moeten vinden, zoeke de Regeering het heil niet in een politiek van slagboomen, maar dient zij erop bedacht te zijn, de welvaart te bevorderen door vermindering van den belastingdruk, verruiming der vestigingsmogelijkheden en vergemakkelijking van aanvoer en afvoer voor bedrijven en een voor de praktijk berekende opleiding. Allerwege wordt over de geringe bruikbaarheid van een groot deel der door de scholen afgeleverde krachten geklaagd. Indien men ook een zekere mate van overdrijving daarin wil aannemen, niet te ontkennen is dat onvolgende vakopleiding in het eene geval, te veel theorie en overbelasting der hersens in het andere, gebrek aan algemeene kennis en ongeschiktheid tot zelfstandigheid veelal geconstateerd worden.

DE INDISCHE GOVERNEMENTS-MIJNBDRIJVEN.

De behandeling der begrooting van het Departement van Gouvernementsbedrijven in de laatste Volksraadzitting heeft zich gekenmerkt door opmerkelijke windstilte. Hoe anders loeiden in vorige jaren de stormvlagen bij het behandelen van deze begrotingsafdeeling, vooral uit den Houtsuma- en s' Jacobhoek. Daarbij vergeleken leek het dit jaar een labberkoelte. De verklaringen van den regeeringsgemachtigde en de overgelegde cijfergegevens waren van dien aard, dat de even opstekende wind spoedig ging liggen en de barometer bleef daarna bestendig. „De geest van efficiency bleef over de leiders der bedrijven vaardig”, luidde het. Men was tevreden. Wellicht was de nog in het uitzicht zijnde Indische Bedrijvenwet mede oorzaak daarvan. Deze toch belooft een verbetering in de begrotingsboekhouding der bedrijven.

Wel is het opvallend, die geest van tevredenheid, welken dit jaar de Volksraad ten opzichte van de Gouvernementsbedrijven ademde, want is het niet merkwaardig, dat juist het personeel van een bepaalde groep dier bedrijven allesbehalve tevreden is. En nu denkt natuurlijk iedere lezer: „O, daar komt er weer een klagen over lage traktementen en kleine pensioenen”. Mis lezer, dezen keer niet. Het is het personeel van het Indische Mijnwezen, dat klaagt over de organisatie der Gouvernementsmijnbedrijven, over de weinige efficiency en dus over de bedrijfsuitkomsten. Waar blijft het. Volksraad- of Kamerlid, dat zich hiervoor eens interesseert? Of nog liever: wanneer

komt de Regeering zelf met een weloverwogen voorstel tot ingrijpende en doelmatige verandering? De heer Roelofsen moge gelijk hebben, dat de bedrijfsleiders hun best doen onder de gegeven omstandigheden, doch het zijn juist die omstandigheden, welke veranderen moeten, wil men inderdaad van efficiency kunnen spreken.

In verband met het bovenstaande is het wel merkwaardig, dat de tijdelijke vervanger van den heer Roelofsen, de heer Hövig, oud-chef van het Mijnwezen en ex-leider van één der belangrijkste Gouvernementsmijnbedrijven, in de afgelopen jaren menig krachtig woord van kritiek heeft laten hooren over bedoelde organisatie, een feit, dat reden geeft op eenige hoop op verbetering, al zal er meer noodig zijn voor een goede oplossing van dit belangrijke vraagstuk dan de goede wil van een directeur van Gouvernementsbedrijven.

In een artikel in „Koloniaal Studien” van Juni 1922, getiteld: „Een Landsbedrijf en de Indische Begrooting”, laat Ir. Hövig op overtuigende wijze zien, hoe onmogelijk het is om, bij de bestaande regeling, voor de begrooting cijfers te leveren, welke ook maar eenigszins juist zijn. Voor commercieele bedrijven, zooals de Gouvernementsmijnbedrijven alle zijn (geen diensten), is de tegenwoordig gevolgde wijze van opstellen der begrooting een onding. Hoe kunnen cijfers, welke gelden moeten voor het geheele jaar 1926 en opgesteld zijn in de laatste maanden van 1924, eenige waarde hebben, vooral bij producten als tin en steenkool, met sterk wisselende prijzen en een gedurig zich wijzigende markt? Wat heeft het voor waarde, dat straks tegen Kerstmis de Kamers de Koloniaal Begrooting goedkeuren, nadat de Volksraad zulks reeds heeft gedaan, een begrooting, waarin voor de Ombilin-steenkolenmijnen cijfers vermeld staan, welke gebaseerd zijn op een jaarproductie van 700.000 ton, terwijl het reeds onmogelijk is om in 1925 meer dan 550.000 ton af te zetten en er geen enkele aanwijzing is, dat 1926 beter zal zijn dan 1925?

Doch het is niet slechts de verhouding tusschen de Landsbedrijven en de begrooting, welke door Ir. Hövig aan kritiek wordt onderworpen. Ook de eigenlijke bedrijfsorganisatie der Gouvernementsmijnen wordt door hem onder de loupe genomen en wel in Publicatie No. 15 (1923) van de Vereeniging voor Studie van Koloniaal Maatschappelijke Vraagstukken, getiteld: „s Lands Mijnbedrijven”. Na betoogd te hebben, welke beteekenis de Gouvernementskolenontginningen in de Indische huishouding hebben en na uitvoerig te hebben nagegaan, welke de financieel-economische uitkomsten dezer bedrijven door de jaren heen zijn geweest, komt de schrijver ten slotte aan de organisatie dier bedrijven, welke hij één voor één nader aan een onderzoek onderwerpt.

Ten einde den lezer een goeden kijk te geven op de eigenaardige organisatie, wordt hier een gedeelte van het betoog des heeren Hövig overgenomen:

„Beginnen we met een tableau — om zoo volledig mogelijk te zijn voor de Ombilin en Boekit Assammijnen — van alle factoren, die de bedrijfstegestie meer of minder rechtstreeks beheerschen:

de Regeering,

voor Wie algemeene en politieke belangen vaak, vóór de zuivere bedrijfsbelangen gaan,

de Direct. v. Gouvernem. Bedrijven,

die tegenstrijdige belangen moet behartigen, (lage kolenprijzen voor de S.S., hooge voor de mijnen) doordat hij voor een harmonische ontwikkeling van de verschillende mijnbouw- en verkeersbedrijven in het algemeen heeft te zorgen,

hoofd van den Mijnbouw hooftdirectie v.d. S.S. en T.
voor de productie, die slechts voor vervoer en verlading,
oog heeft voor de belangen die geen andere dan S.S.-
van de mijnen belangen kent.

hoofd van den dienst der
eenvoudige lijnen.

ingen. Direct. van de mijn, hoofd v. het bureau van verkoop. Chef van exploitatie der S.S.

„Verder hebben nog met de bedrijven te doen de volgende zelfstandige diensten:

„de Gouvernementsaccountantsdienst, die zich niet beperkt tot het verifiëren der diverse rekeningen, wat slechts de taak behoorde te zijn, doch zich bemoeit met allerlei details van boekhouding, personeelsbezetting en zelfs bedrijfsgestie; de Indische Centrale Aanschaffingsdienst, eene instelling, die iedere bedrijfsleiding van harte zou approuveeren, als zij slechts onder de controle der belanghebbende bedrijven stond; de Burgerlijk-Geneseskundige dienst, het Reiswezen, dat bijv. bij de Bankatwinning beslist, welke technische ambtenaren vergoeding moeten ontvangen en hoeveel voor de kosten, die zij moeten maken om zich dagelijks naar de verschillende plaatsen te begeven, waar zij de hun door de bedrijfsleiding opgedragen werkzaamheden te verrichten hebben; de beheerder van 's Landspakhuizen, een militair, gedetacheerd bij de B.O.W. en staande onder de bevelen van den Resident. 1)

„Rekenkamer, Arbeidsinspectie, Stoomwezen worden hier niet genoemd, want zij oefenen slechts toezicht uit en dat is heel wat anders. Die andere diensten nemen onafhankelijk van elkaar aan de bedrijfsgestie deel, niet op verzoek en volgens den wensch van de bedrijfsleiding, doch eigener initiatief en volgens eigen inzichten. Er wordt natuurlijk met den wil en de verlangens van de alleen verantwoordelijke bedrijfsleiders rekening gehouden, zooveel mogelijk zelfs. Maar in dat „zooveel mogelijk“ zit het hem juist; in plaats van „zelfs“ moest men „slechts“ er op laten volgen. De wil van de bedrijfsleiding moest imperatief zijn, doch daar is het ver van af. Imperatief zijn voor elk dier andere — eveneens verantwoordelijke — diensthoofden uiteindelijk de belangen van den eigen dienst.

„Als men dus vraagt of reorganisatie noodzakelijk is dan behoeft men niet eens naar de bedrijfsuitkomsten te kijken om er op te antwoorden: dringend, zeer dringend.“ 2)

Let wel lezer, hier is de hoogste Indische autoriteit op mijnbouwgebied aan het woord.

Doch ook van andere zijde komt de kritiek. Weinig bekend zal het zijn, dat de Vereeniging van Ingenieurs bij 's Lands Mijndiensten, een organisatie, welke alle ingenieurs en geologen van dien Gouvernementsdienst omvat, in 1922 een tweetal moties, met op één na algemeene stemmen, aannam, waarin gewezen werd op het feit, dat er aan de Gouvernementsbemoeyenis met den mijnbouw in Ned.-Indië veel ten gunste zal moeten worden gewijzigd, wil zij voldoen aan de daarvoor te stellen eischen. Uit den boezem dier Vereeniging werd toenmaals een commissie benoemd, welke tot taak had voorstellen uit te werken om tot verbetering der toestanden te geraken. Voorzitter van die commissie werd toen de tegenwoordige chef van het Mijnwezen. Helaas is het met die commissie gegaan, zooals het met zoovele andere gaat; ten minste van eenige werkzaamheid heeft men eigenlijk nooit iets bespeurd.

Teekent dit niet den toestand, dat de gezamenlijke ingenieurs de handen ineen slaan, om te trachten iets te bereiken, dat van Regeeringswege zou dienen te geschieden?

Schrijver dezes heeft getracht een steentje bij te dragen tot oplossing van het vraagstuk in een artikel in „Koloniaal Studien“, van October 1923, waarin hij in het bijzonder aandacht vraagt voor de wijze, waarop het hogere personeel van het Mijnwezen wordt tewerk gesteld. Ancienniteitsredenen zijn bijv. oorzaak, dat iemand leidiervan een kolenbedrijf wordt, die nog nooit, behalve misschien in zijn studententijd, werkzaam was in een kolenmijn, ja, zelfs praktische ervaring in eenig bedrijf, welk dan ook, mist. Menschen met 10- of 12-jarige ervaring in tin- of kolenontginning worden plotseling belast met het opsporen van olie.

Het is eigenlijk verwonderlijk, dat, met name in

1) Ir. Hövig heeft hier blijkbaar alleen aan Banka gedacht en vergat voor Ombilin en Poeloe Laoet te noemen: Gevangeniswezen (dwangarbeiders) en Binnenlandsch Bestuur (poenale sanctie).

2) Cursiveering van Ir. Hövig.

de kolenmijnen, met hun gemakkelijk tot brand neigende kolen en de moeilijke deklagen, nog geen grote ongelukken geschied zijn en het lijkt met den dag noodzakelijker, dat met bovenbedoeld systeem gebroede uitbreiding der ontginningen, door gebrek aan in het vak doorknede technische leiders, een catastrofe zou voorkomen. Dit laatste moge enkelen overdreven lijken; doch men spiegele zich aan de ongevallen der laatste jaren in de Europeesche en Amerikaansche kolenmijnen, met hun voorbeeldige inrichting en overvloed van uitstekend geschoold personeel, en men bedenke, dat, bij het kwalitatief beslist mindere ondergeschikte personeel, waarmede hier gewerkt moet worden, het juist op de bekwaamheid der ingenieurs, ook in de kleinste details van het bedrijf, aankomt om groote ongelukken te voorkomen. Dat dit overigens voor de uitkomsten van het bedrijf evenzeer noodig is, spreekt wel vanzelf.

Ook in het tijdschrift „de Mijningenieur“ is door verschillende ingenieurs van den Gouvernementsdienst kritiek op de organisatie uitgeoefend en getracht voor onderdeelen verbeteringen aan te geven.

„Doch genoeg kritiek! La critique est aisée! Er wordt opgebouwd! Men schromt daarbij echter niet de oude burcht radicaal af te breken, met fundament en al; om daarna een wel geproportioneerd en doelmatig ingericht gebouw op te trekken, waarbij men zich door gezonde commercieele begrippen late leiden.“

„Welke oplossing men ook kiese, in elk geval zal het einddoel moeten zijn: een organisatie, waarbij den bedrijfsleiders de zoo hoog noodige bewegingsvrijheid wordt verzekerd, een arrangement, waarbij het mogelijk wordt „te profiteeren van de betere bedrijfsmethoden, die aan eenefoor particuliere ondernemingen eigen zijn“ 1), een opzet, waarbij de Gouvernementsmijnbedrijven als zuivere commercieele ondernemingen op eigen beenen worden gezet, als een naamloze vennootschap „met eigen verantwoordelijkheid en eigen verantwoordelijkheid“ en, zoo men wil, „het Gouvernement als eenigen aandeelhouder“.

„More business in Government and less Government in business.“

Het wordt ten hoogste tijd, dat door krachtige actie van Volksraad en volksvertegenwoordiging in Nederland de Regeering gedwongen wordt, dit vraagstuk met spoed ter hand te nemen en er dient voor te worden gewaakt, dat niet door een eindeloos debat van politieke aard de oplossing dezer kwestie wordt vertroebeld of op de lange baan gebracht.

Het is niet de pretentie van dit artikel iets nieuws te hebben verkondigd; integendeel, schrijver is zich ten eerste bewust, vroeger, en door anderen geuite denkbeelden opnieuw naar voren te hebben gebracht. De groote belangen, die hier echter in het spel zijn, wettigen een recapitulatie volkomen en mocht het zijn, dat door zijn „frapper toujours“ niet slechts belangstelling in zeer ruimen kring voor het behandelde onderwerp wordt gewekt, doch daardoor ook beweging wordt gebracht in de tot nu toe zoo inerte massa van hogere overheidsorganen, dan wordt schrijvers moeite zeker overmatig beloond.

Ombilinmijnen.

Ir. ALEX. L. TER BRAAKE.

WIJZIGING IN DE STATISTIEK VAN IN- EN UITVOER.

Op 1 Januari is een wijziging in de statistiek van den in-, uit- en doorvoer in werking getreden, die niet zonder invloed zal blijken te zijn op de kennis, welke men uit deze statistiek verkrijgt omtrent den economischen toestand van ons land op het door haar bestreken gebied, en die daarom wel eenige aandacht verdient. De wijziging betreft het begrip „land van herkomst“ en „land van bestemming“ der in-, resp. uitgevoerde goederen.

Wat als zoodanig moet worden beschouwd, is altijd

1) Ik citeer Ir. Hövig.

een der moeilijkheden geweest, aan de samenstelling dezer statistiek verbonden. Vóór de reorganisatie van 1917 werd hier als land van herkomst beschouwd het dichtst bij zijnde land, van waar het goed over onze grens kwam, als land van bestemming het dichtst bij zijnde, waarheen het ging. Voor het vervoer te land kwam dus alles uit of ging naar Pruisen of België en het behoeft geen betoog, dat dit gegeven voor het nuttig gebruik der statistiek nagenoeg geen waarde had. In 1916 stond men bij de reorganisatie dus voor de vraag, welk begrip men dan moest kiezen. Men dacht slechts aan twee mogelijkheden: het land van productie, resp. consumptie of wel het land, waarmee ons land handel drijft, „uit welks handel het komt”, resp. „in welks handel het overgaat”.

Het laatste werd gekozen en wel op de volgende gronden, megedeeld in de memorie van antwoord op het afdeelvingsverslag omtrent het wetsontwerp op de „voorzieningen voor de statistiek van in-, uit- en doorvoer¹⁾:

„Het zal den handel moeilijk vallen na te gaan, waar iets oorspronkelijk voortgebracht, bereid of bewerkt werd, terwijl het meestal niet mogelijk zal zijn het land te kennen, waar de goederen ten slotte in consumptie komen. In elk geval is een en ander door de douane-ambtenaren niet te controleeren, tenzij dan alleen bij invoer, wanneer de aard der goederen omtrent het land van oorsprong geen twijfel laat”. (Deze laatste goederen zullen naar den oorsprong worden onderscheiden, zooals Sumatrabak, Santoskoffie, Javathee, Banka- en Billitontijn, enz.).

„Voor het overige is men de meening toegedaan, dat het voor den Nederlandschen handel en nijverheid, voor den Nederlandschen landbouw en veeteelt van meer nut is de buitenlandsche markten van aankoop en verkoop te kennen, dat zij de landen, waar de goederen gekocht werden en waarheen zij verkocht werden”. Dit deden toen ook België, Engeland, Rumenië, Rusland, Servië, de Vereenigde Staten, Britsch-Indië en (gedeeltelijk) Frankrijk”. In de ladingpapieren zouden de douane-ambtenaren voor een dergelijke statistiek een bruikbaar middel van controle bezitten.

En zoo is het, ook uitgevoerd en heeft de statistiek een achttal jaren bevredigend gewerkt, doordat men cruid ziet, hoeveel en van welke landen ons land wegens onthouden goederen schuldig is geworden en hoeveel het van de verschillende landen wegens geleverde goederen te vorderen heeft.

Totdat in het begin van 1925 de Rotterdamse Kamer van Koophandel zich de tolk maakte van bezwaren, die langzamerhand in enkele handelskringen waren ontstaan tegen deze methode. De koopman heeft, om licht te bevroeden reden, behoefte aan kennis of wel van de plaats, waar de artikelen geproduceerd, resp. geconsumeerd worden, omdat hij ze het liefst daar koopt, resp. verkoopt, of wel van de plaats, van waar de importeur ze laat komen, resp. waarheen de exporteur ze zendt, omdat hij ze óók daar wil kopen, resp. verkopen om zich van tusschenpersonen onafhankelijk te maken, een zuiver praktisch doel dus. De scheepvaart evenzeer heeft meer aan kennis van de plaatsen van verscheping dan van die van verhandeling.

De vraag moest dus worden beantwoord, of men, indien Cuba-suiker, voor Nederland te Londen gekocht, rechtstreeks van Cuba naar Rotterdam wordt verscheept; indien Noorsch hout, te Hamburg gekocht, van Noorwegen in eens naar Amsterdam gaat; indien Twentsch goed, te Basel voor Britsch-Indië gekocht, uit Rotterdam naar dit land wordt verzonden, enz., of men dan als landen van herkomst of bestemming resp. Engeland, Duitschland en Zwitserland, dan wel Cuba, Noorwegen en Britsch-Indië in de statistiek zal opnemen.

Deze zelfde kwestie was ook ter sprake gekomen in de in 1923 te Brussel gehouden vergadering van het Internationaal Instituut voor de Statistiek, in samenwerking met de economische afdeling van den Volkenbond en hier in dezen zin beantwoord: „qu'il

serait désirable que la comparabilité des statistiques du commerce international fût assurée par la double mention: à l'importation, du pays de provenance et de celui où la marchandise a été consignée originellement en destination du pays importateur; à l'exportation, du pays de destination immédiate et de celui où la marchandise a été consignée en destination du pays importateur. Toutefois si, pour quelque raison que ce soit, cette double indication n'est pas possible, on devra en tout cas indiquer, à l'importation le pays où la marchandise a été consignée originellement en destination du pays importateur; à l'exportation, le pays de destination auquel la marchandise est consignée”.

Waar nu de financiën niet toelaten twee verschillende cijferreeksen over dit gegeven te bewerken, meende de directeur van het centraal bureau voor de statistiek, dat men zich aan het internationale besluit moest houden en stelde hij voor, te beginnen met het nieuwe jaar, het bestaande criterium te vervangen door: bij invoer „het verst gelegen land van verzending uit”, bij uitvoer „het verst gelegen land van verzending naar”, welk criterium thans reeds door Groot-Brittannië en de Dominions, België, Roemenië (voor den invoer) en Frankrijk (gedeeltelijk) wordt gevolgd. Nadat tal van belanghebbenden over de wenschelijkheid van deze wijziging waren gehoord en slechts van één zijde bezwaar daartegen was gemaakt, vereenigde de in November gehouden vergadering van de centrale commissie voor de statistiek zich ermee en is zij op 1 Januari een feit geworden.

Wat zijn de gevolgen van deze verandering?

In de eerste plaats dat de continuïteit der statistiek is verloren gegaan; de gegevens over de landen van herkomst en bestemming van na 1925 zijn niet meer in alle opzichten vergelijkbaar met die van vóór 1926; uit de hierboven gegeven drie voorbeelden omtrent hetgeen de wijziging inhoudt, blijkt dat duidelijk.

Het is altijd een kwaad ding, als in het stelsel, waarop een statistiek berust, plotseling wijziging wordt gebracht; indien dit werkelijk noodig is, behoort men eigenlijk gedurende eenigen tijd de beide stelsels naast elkaar te geven, opdat de gebruiker der statistiek den gemiddelden invloed der verandering kan bepalen en dien dan later op de oude cijfers kan toepassen. Het Centraal Bureau behoort dit in deze belangrijke materie eigenlijk te doen, al maakt het de bewerking gedurende eenigen tijd omslachtiger en dus duurder.

Maar er is meer. Men kan gerust zeggen, dat door de nieuwe methode iets belangrijks verloren gaat, ja zelfs, dat zij slechter is dan de vroegere. Men heeft nl. op deze wijze het wetenschappelijk-economische nut der statistiek aan het direct voor de hand liggende practische voordeel opgeofferd. Of men dit een verslechtering acht, hangt natuurlijk af van hetgeen men als het eigenlijke doel der statistiek beschouwt.

Altijd is deze statistiek in de eerste plaats gebruikt om de handelsbalans en het onderdeel der betalingsbalans van ons land met de andere landen, dat met de handelsbeweging in verband staat, te leeren kennen. Dit belangrijke gegeven zal men voortaan missen, want van alle goederen, die verhandeld en dus ook betaald worden in een ander land dan waar ze zich bevinden, hangt het van het toeval af, welk land als met het onze in relatie staande in de statistiek wordt opgenomen. Zoo zal deze onze handelsrelaties niet meer volledig tot hun recht brengen en niet meer van den Nederlandschen handel, maar alleen van het vervoer van en naar Nederland een beeld geven.

Nu heeft men in Brussel feitelijk bedoeld als grondslag te nemen het land van productie, resp. consumptie, maar hiervan ten slotte afgezien, omdat men begreep de hiervoor noodige gegevens, met name bij fabricaten, waarvan men de plaats van vervaardiging vaak opzettelijk geheim houdt, niet zuiver te kunnen verkrijgen, evenmin als die over het land, waar dergelijke goederen ten slotte worden verbruikt.

¹⁾ Handelingen Tweede Kamer 1915/16, Bijl. No. 40.

Waar dit stelsel dus onmogelijk bleek, heeft men getracht het zooveel mogelijk te benaderen en heeft gemeênd dit te kunnen bereiken door het thans bij ons ingevoerde. Immers van land- en tuinbouw- en van mijnproducten kent men in den regel het land van oorsprong en kan dit in de statistiek opnemen; alleen rijst een moeilijkheid, als er tijdsverschil is tusschen vervoer en aankoop; indien met name Braziliaansche koffie een jaar in entrepot in Londen blijft en dan eerst naar Nederland verkocht en vervoerd wordt en indien dan Brazilië als land van herkomst in de statistiek wordt opgenomen, geeft dit wel een eenigszins eigenaardig beeld omtrent de relatie tusschen Brazilië en ons land; en neemt men Engeland als land van herkomst, dan komt de bedoeling van het land van oorsprong niet tot haar recht.

En wat de fabricaten betreft neemt men aan, dat het verste land, dat als land van herkomst bekend is, wel het dichtst bij dat van productie zal zijn gelegen; en het verste van bestemming het dichtst bij dat van consumptie. Dit behoeft echter volstrekt niet het geval te zijn.

Bij uitvoer zal men ook, indien — wat geschieden kan — de schipper eerst varende orders krijgt, waaraan het goed moet worden gebracht, het land van bestemming niet zuiver krijgen.

Zoo zal, naar onze meening, de statistiek voortaan niet meer een algemeen economisch beeld geven van de positie van ons land ten opzichte van de andere landen, maar slechts het zeer speciale gebied der goederenverplaatsing bestrijken. De kennis hiervan is, ook al zal men haar niet geheel zuiver verkrijgen, natuurlijk voor handel en scheepvaart niet zonder nut, maar wij beschouwen de verandering niettemin als een achteruitgang; waartoe men eerst had behoeven te besluiten, als alle landen dit stelsel hadden gekozen en wij het eenige land zouden zijn, dat achterbleef. Men heeft zich echter, hoewel nog slechts enkele landen daartoe zijn overgegaan, thans reeds hierbij aangesloten en daarvoor een belangrijk gegeven opgeofferd; des te meer ware het gewenscht, dat het Centraal Bureau voor de Statistiek zou kunnen besluiten althans gedurende eenige jaren de beide gegevens naast elkaar te publiceeren, opdat men zich van de gevolgen der wijziging nauwkeurig rekenschap zou kunnen geven (wellicht vallen ze mee!) en door een zekere herleiding althans nog eenigermate het handelsverkeer zou kunnen berekenen.

VAN ZANTEN.

NATIONALITEIT VAN SCHEPEN.

Niet zonder schroom neem ik de pen op over dit zoo uiterst netelig onderwerp, vooral nu reeds zulk een deskundig man als Mr. H. M. A. Schadee in het nummer der Econ. St. Ber. van 27 Mei l.l. daarover heeft geschreven.

Waar echter het wetsontwerp (Gedr. St. No. 364) tot wijziging van art. 311 uit ons nieuwe Zeerecht dezer dagen door de Tweede Kamer in behandeling zal worden genomen, is er misschien wel aanleiding nog eens op de zaak terug te komen. De groote zeescheepvaart-belangen van Nederland wettigen het, nog eens de aandacht op het thans aanhangige wetsvoorstel te vestigen.

Ter vergemakkelijking van de beoordeeling der onderstaande beschouwing moge hier eerst nog volgen de tekst van art. 311, zooals het ten aanzien van schepen in eigendom van naamlooze vennootschappen dus verreweg het grootste gedeelte onzer handelsvloot, thans luidt en zooals de Regeering het voorstelt te wijzigen (het ontwerp van Raalte 1907 medegesteld het vijfde voorstel!). De cursief gedrukte woorden wegdenkend heeft men voor zich den eerstbedoelden tekst; met invoeging dezer woorden dien van het wijzigingsvoorstel:

„volgens de Nederlandsche wet opgerichte, in het Koninkrijk gevestigde naamlooze vennootschappen, waarvan

hetzij ten minste twee derden van de aandeelen luiden ten name van Nederlanders en tevens de meerderheid der bestuurders en der commissarissen in het Koninkrijk wonende Nederlanders zijn,

hetzij *alle op naam staande aandeelen luiden ten name van Nederlanders of alle aandeelen luiden aan toonder en tevens alle bestuurders en ten minste drievierden der commissarissen in het Koninkrijk wonende Nederlanders zijn*”.

Vóór ik verder ga een weinig geschiedenis, waarvan ik — stel U gerust, lezer! — niet meer zal ophalen, dan tot goed begrip van hetgeen volgt noodig is.

Het ontwerp-1924 kende slechts naamlooze vennootschappen welke kapitaal voor een gedeelte ($\frac{2}{3}$ dan wel $\frac{1}{2}$) uit aandeelen ten name van Nederlanders bestond: Aan het bezwaar, dat met toonderaandeelen geen rekening was gehouden kwam het op het allerlaatste oogenblik ingediende tweede ontwerp-1924, inmiddels tot wet geworden, tegemoet (zie tekst hierboven). Het kent twee categorieën: naamlooze vennootschappen waarvan $\frac{2}{3}$ of meer der aandeelen ten name van Nederlanders luidt en — kortweg gezegd — de rest, ten aanzien waarvan slechts eischen gesteld worden, waaraan bestuurders en commissarissen moeten voldoen. De aandeelen blijven dus buiten beschouwing; zij kunnen geheel of gedeeltelijk toonderaandeelen dan wel aandeelen op naam zijn en zich zelfs geheel in buitenlandsche handen bevinden.

Het jongste ontwerp beperkt deze rest tot N.V., waarvan — indien niet alreeds $\frac{2}{3}$ der aandeelen ten name van Nederlanders luidt — *alle* op naam staande aandeelen het eigendom van Nederlanders zijn, of wier kapitaal geheel uit toonderaandeelen bestaat.

Blijkens de Memorie van Toelichting bedoelde de Minister van Justitie met deze wijziging te voorkomen dat een reederij in den ondernemingsvorm van een N.V. Nederlandsch was, ook wanneer alle aandeelen *op naam* in buitenlandsche handen zouden zijn. Dit was nimmer de bedoeling geweest. De tegenwoordige redactie berustte dus eigenlijk op een vergissing.

„Zooals ik hieronder hoop aan te toonen is met de thans bij de Kamer aanhangige wijziging bovengenoemd doel voorbijgestreefd. Immers eenerzijds zou ca. $\frac{1}{4}$ van onze koopvaardijvloot al dadelijk geen Nederlandsche vlag meer mogen voeren; met ongeveer 1.100.000 B.R.T. of iets minder dan de helft onzer vloot zou dit, *voor zoover na te gaan*, zeer waarschijnlijk ook het geval blijken. Anderzijds kunnen, wanneer men een N.V. op aandeelen uitsluitend aan toonder maakt, *al deze aandeelen* zich toch in handen van vreemdelingen bevinden. De M. v. T. geeft dit trouwens zelf toe. Wel heel duidelijk toont het bovenstaande aan de zwakheid van het systeem, de nationaliteit van aandeelhouders *naast* die der bestuurders (w.o. leden van een Raad van Beheer) en Commissarissen, te maken tot een criterium voor het Nederlandschap eener schepenbezittende N.V.

Ik zeide hierboven „voor zoover na te gaan”, omdat het niet gemakkelijk, ja bijna ondoenlijk is, wanneer alle aandeelen of een gedeelte daarvan aandeelen op naam zijn (en dat is het geval met ca. de helft onzer reederijen) na te gaan of de vennootschap voldoet aan de thans voorgestelde vereischen n.l. dat $\frac{2}{3}$ der aandeelen, dan wel, indien minder dan $\frac{2}{3}$ van de aandeelen (lees: van het aandeelenkapitaal) uitmakende, *alle aandeelen* op naam luiden ten name van Nederlanders.

Wat het vooral zoo moeilijk maakt is, dat dit onderzoek of een N.V. aan de vereischen van art. 311 voldoet zich *tot in het oneindige kan voortzetten*, wanneer zich onder de houders van aandeelen op naam, wier Nederlandschap moet worden aangetoond, weer naamlooze vennootschappen bevinden

waarvan b.v. sommige aandelen zich op hun beurt in het bezit van andere naamloze vennootschappen bevinden! Immers van al deze vennootschappen mag het Nederlandschap niet worden bepaald naar de regelen, waarnaar volgens de bestaande rechtspraktijk de nationaliteit van een N.V. wordt beoordeeld (plaats van vestiging), maar naar de zooveel strengere voorwaarden van bovenaangehaald wetsartikel (zie het Antwoord van de Regeering aan de Bijzondere Commissie, welke verslag uitbracht over het wetsontwerp-Zeerecht 1924).

Ik ga op dit punt niet verder in, dat reeds door bevoegder pen dan de mijne uitvoerig is uiteengezet.

Slechts merk ik in dit verband nog op, dat terzake van het ook in dit jaar ingediende wetsontwerp tot regeling der naamloze vennootschappen de Minister zelf niet bleek te gevoelen voor het voorstel de nationaliteit van aandeelhouders een factor te maken, naar welke het Nederlandschap eener N.V. in de toekomst diende te worden beoordeeld!

Het is in dit verband de moeite waard eens te zien hoe de nationaliteit van schepen in eenige andere zeevarende landen is geregeld, vooral wanneer het scheepvaart-ondernemingen in den vorm van vennootschappen op aandelen betreft.

Volgens de *Engelsche Merchant Shipping Act* (Art. 1) kunnen Britsche schepen toebehooren aan Engelsche onderdanen door geboorte, naturalisatie of „denization” en aan „bodies corporate established under and subject to the laws of some part of Her Majesty's dominions, and having their principal place of business in those dominions”.

Van deze „bodies corporate” mogen zelfs alle individueele leden vreemdelingen zijn, mits maar de controle in handen van Engelschen is.

Dit begrip „controle”, zooals het ook in de Engelsche belasting-wetgeving tot uiting komt, kennen wij ten onzent aard¹⁾ en al moge het om redenen van practischen aard gewenscht en zelfs noodzakelijk blijken, in de met Engeland te sluiten overeenkomst op het stuk van wederkeerige vrijstelling van inkomstenbelasting voor elkanders zeescheepvaart, het begrip „controle” te aanvaarden, iets heel anders is het, dit begrip in onze wettelijke nationaliteitsregeling van schepen over te nemen.

Dat de overige schijnbaar strenge bepalingen in Engeland, dank zij het in ruime mate toegepaste en erkende „trustee”-systeem, geenszins waarborg bieden voor het „zuiver” houden der Britsche koopvaardijvloot van vreemde invloeden moge toevalligerwijze blijken uit „Fairplay” van 12 November. Dit vooraanstaande Engelsche scheepvaartblad, het feit besprekend dat onlangs de „Cunard” de eerste Britsche reederij is geweest, die geld in Amerika heeft opgenomen, zegt: „As far as I can remember, no British shipping company has ever borrowed money in the United States for shipping purposes, although many companies have been formed in this country with American capital to run steamers, owing to the fact that it was more advantageous to own vessels under the British rather than the United States flag”.

In *Duitschland* mogen schepen slechts dan de Duitse vlag voeren, wanneer zij uitsluitend in eigendom aan Duitse onderdanen toebehooren, maar als zoodanig worden ook aangemerkt „offene Handelsgesellschaften”, commanditaire vennootschappen en commanditaire vennootschappen op aandelen mits de persoonlijk aansprakelijke firmanten of vennoten van Duitse nationaliteit zijn, benevens naamloze vennootschappen, waarvoor slechts de eisch gesteld wordt, dat zij in *Duitschland* zijn gevestigd. Bij deze dus geen sprake van de nationaliteit van aandeelhouders!

Het derde land, wier nationaliteitsregeling een

¹⁾ d.w.z. niet het juridische begrip, natuurlijk wel het economische: een bank „controleert” een N.V. (machtspositie).

beschouwing waard is, is *Noorwegen*, omdat dit land wel eens als voorbeeld wordt aangehaald van een land, dat in dit opzicht zware eischen stelt.

Tot voor kort was dit ook het geval. Tot 1917 moesten schepen, om de Noorsche vlag te kunnen voeren geheel het eigendom zijn van Noorsche (of Zweedsche) burgers of van vennootschappen op aandelen, waarvan de wettige zetel en hoofdkantoor der directie in Noorwegen gevestigd en alle bestuurders Noren, tevens aandeelhouders moesten zijn¹⁾.

Deze regeling verloor in 1917, *dus in den oorlog*, voor een deel haar streng karakter. Immers thans behoeft slechts 60 pCt. van het maatschappelijk kapitaal in handen van Noren te zijn.

Nu zal men geneigd zijn te zeggen: ziet ge wel, hier is nu een regeling, die het criterium ook in de nationaliteit van aandeelhouders zoekt! Men vergeet dan echter, dat de Noorsche vloot bijna geheel verdeeld is over een zeer groot aantal kleine reederijen, elk slechts één of enkele schepen of scheepjes bezittende, waardoor het zooveel gemakkelijker kan voorkomen, dat de bestuurders tevens de (grootste) aandeelhouders zijn.

Frankrijk eischt slechts, dat het schip voor tenminste de helft toebehoort aan Franschen. Omtrent de nationaliteit van aandeelhouders worden geen bijzondere eischen gesteld.

De nationaliteit van aandeelhouders een maatstaf te doen zijn voor de nationaliteit eener schepen bezittende N.V. is door het „Institut de droit international” verworpen in zijn zitting van 30 Sept. 1896 blijkens de door dat lichaam ontworpen regeling, die als internationaal voorbeeld moest dienen. Voor vennootschappen op aandelen stelde het slechts als voorwaarden dat tenminste $\frac{1}{2}$ der bestuurders nationalen zouden zijn en dat de vennootschap haren zetel zou hebben in het land, welks vlag het schip moet voeren. Blijkbaar heeft hierbij de gedachte voorgezet, dat men nimmer moet beproeven een „papieren” regeling te ontwerpen, die de nationaliteit van schepen in alle opzichten moet waarborgen. Gezien het karakter der N.V. is zulks in de praktijk toch niet mogelijk. Het meermalen gebruikte motief dat het vooral in den laatsten oorlog zooveel beter zou zijn geweest, wanneer onze wet strengere voorwaarden dan thans voor de nationaliteit onzer schepen had bevat, kan moeilijk als juist worden aangemerkt (zie boven het voorbeeld van Noorwegen).

Het resultaat zou dan zijn, dat men een vredesregeling op tijden van oorlog gaat gronden, waarin — dat is toch wel gebleken — macht boven recht geldt. Naturalisatie werd toen zelfs niet erkend en de nieuwe regeling zou ons ook niet hebben gebaat in de gevallen van niet-erkenning der Nederlandsche nationaliteit, die zich in den oorlog hebben voorgedaan. (Vermeldenswaard in dit verband is, dat het nieuwe art. 316 juist dan den Nederlandschen Zeebrief vervallen verklaart, wanneer het schip door vijanden is genomen! Voor een opgebracht schip zal onze Regeering dus niet meer kunnen opkomen! De bedoeling zal wel geweest zijn genomen schepen geen recht meer te geven op het voeren van de Nederlandsche vlag. Had dit niet duidelijker kunnen worden uitgedrukt?)

Daartegenover ware het alleszins gewenscht, indien de nationaliteit onzer vaderlandsche schepen op een goeden en redelijken wettelijken grondslag kwam te steunen, maar, dat möge het bovenstaande duidelijk hebben gemaakt, men houde dan niet vast aan de nationaliteit van bestuurders (commissarissen) en aandeelhouders, maar alleen aan die van bestuurders en commissarissen.

Het mag voort overbodig heeten, naast het Nederlandschap van deze laatsten (bestuurders en commissarissen) ook nog te eischen, dat zij „in het

¹⁾ vgl. Mr. W. A. van Zijst: De Nationaliteit van schepen.

Koninkrijk wonende" moeten zijn. Hierdoor zou de wet het ten eenenmale onmogelijk maken, dat b.v. een directeur in het buitenland woont, iets wat voor een geregelde lijn van groot belang kan zijn. Woont b.v. $\frac{2}{3}$ der bestuurders in 'Nederland en is de vennootschap verder opgericht volgens de Nederlandsche wet en in Nederland gevestigd, dan mag zulks naast het Nederlandschap van b.v. *alle* bestuurders en $\frac{1}{4}$ der commissarissen toch voldoende heeten.

Dat, zooals thans, niet meer dan $\frac{1}{4}$ der Nederlandsche commissarissen in het buitenland mag verblijven, is door Mr. Schadee reeds aangetoond bezwaarlijk en zonder practisch nut te zijn.

Wil men onverhoopt — nu de thans voorgestelde regeling ad absurdum blijkt te leiden — het bestaande art. 311 handhaven, dan zijn, zelfs wanneer daaruit de verplichting voor bestuurders en commissarissen om in het Koninkrijk te wonen zou wegvallen, daartegen ook verschillende bezwaren aan te voeren.

Allereerst blijft dan gewicht gehecht aan de nationaliteit van *aandeelhouders*, voorts aan „ingezetenschap”, van welke Mr. van Zijst destijds al schreef, dat „het een noodzakelijke eisch” was hem overboord te werpen. Ten slotte worden daarin voor firma's zwaarder eischen gesteld dan voor naamloze vennootschappen en laat — zooals gezegd — de wet geen ruimte reederijen te gieten in andere ondernemingsvormen, welke nog altijd mogelijk zijn. En „last not least” is die regeling eigenlijk een vergissing!

* * * Mr. D. K. V. L.

Naschrift. Blijkens het nieuwe wetsontwerp tot regeling van de zeebrieven zal de nationaliteitsregeling van schepen in de bestaande wet van 1869 logischerwijze vervallen en zal aansluiting worden verkregen aan de regeling neergelegd in het nieuwe Zeerecht.

Er blijft dan echter nog een incongruentie bestaan tusschen het nieuwe Zeerecht en de Schepenwet van 1909 (gew. 1912 en 1919), de (niet ingevoerde) Schipperswet 1920 en de Zee-ongevallenwet 1919.

Van deze wetten zijn de Schepen- en Schipperswet in het algemeen van toepassing op „in Nederland thuisbehorende schepen”, als hoedanig worden aangemerkt (I) schepen, waarvan „het kantoor waarvoor het vaart in Nederland is gevestigd” en (II) schepen, ook onder vreemde vlag¹⁾, die „in Nederland worden uitgerust” en waarvan de „bemanning voor ten minste de helft uit ingezetenen van Nederland bestaat”.

De werkings-sfeer der Schepenwet beperkt zich dus kennelijk niet tot Nederlandsche schepen, nog minder tot wat daaronder volgens het nieuwe Zeerecht zal worden verstaan, zoodat op voorbeeld van het nieuwe wetsontwerp-zeebrieven met een eenvoudige verwijzing naar het nieuwe Zeerecht niet zal kunnen worden volstaan. Wel zal het m. i. noodig zijn art. 2 der Schepen- en art. 3 der Schipperswet en in het bijzonder de boven sub (I) genoemde categorie met de nieuwe nationaliteitsregeling meer in overeenstemming te brengen, mits natuurlijk de uitzondering, ook opgenomen in het nieuwe wetsontwerp-zeebrieven (art. 13), „dan tevens tot uiting komt.

Hetzelfde is mutatis mutandis van toepassing op de Zee-ongevallenwet, die i. pl. v. „kantoor, waarvoor het (schip) vaart” spreekt van „onderneming enz.”.

Mr. D. K. V. L.

BUITENLANDSCHE MEDEWERKING.

EENIGE CRITISCHE OPMERKINGEN OVER DEN ENGELSCHEN WERKLOOSHEIDSSTEUN.

De heer F. von Koch te Stockholm schrijft ons: ²⁾

¹⁾ Dit geldt niet de Schipperswet, die *niet* op schepen onder vreemde vlag toepasselijk is.

²⁾ [De heer v. K., lector in de economie aan de handels-

Niemand, die thans Engeland bezoekt, ontgaat de groote ernst der huidige werkloosheid. Inderdaad wordt het antwoord op practisch iedere vraag in zeer sterke mate beïnvloed door overwegingen omtrent de waarschijnlijke uitwerking van dezen of genen maatregel op de werkloosheid. Desondanks vertoont de toestand, over het geheel genomen, nauwelijks eenige verbetering. Het aantal werklozen, dat einde October 1922 1,41 miljoen beliep, daalde in 1923 en 1924 wel beneden 1,3 miljoen, doch sindsdien is het wederom beginnen te stijgen en op het oogenblik is het, ondanks de tijdelijke verbetering gedurende de laatste paar weken, niet veel minder dan drie jaar geleden. De werkloosheid vertoont teekenen permanent te worden.

De Engelsche werkloosheidspolitiek heeft dus gefaald en dit is het gevolg van verschillende oorzaken. Ongunstige toestanden in het buitenland, zooals bijv. de gedaalde vraag naar Engelsche steenkolen in de rest van de wereld, de politieke onrust en de verarming van verscheiden landen, die tot de afnemers van Engeland behooren, waaraan mag worden toegevoegd de jongste daling van het Britsche prijsniveau in verband met het herstel van den gouden standaard, zijn alle zeer ernstige factoren geweest en hebben in verschillende mate bijgedragen tot verergering van den toestand. Naar mijn meening is echter de fundamentele oorzaak van dit falen te vinden in de Engelsche *werkloosheidspolitiek* zelf, in haar stelsel en haar toepassing.

De zwakke punten kunnen als volgt onder vier hoofden worden samengevat: de vorm van „werkloosheidsverzekering” is onder de huidige omstandigheden niet zeer gunstig geweest; er heeft te onvoldoende samenwerking bestaan tusschen de verschillende autoriteiten, welke met de steunverleening zijn belast; de controle op aanvragers om steun heeft veel te wenschen overgelaten en ten slotte — en dit is het meest belangrijke van alles — is niet voldoende gezorgd, dat de werklozen weder door de gewone arbeidsmarkt werden geabsorbeerd.

Over het geheel is het stelsel van werkloosheidsverzekering louter een zeker systeem van steunverleening geweest, waarvan de kosten gezamenlijk door den Staat, de werkgevers en de niet-werklooze arbeiders werden gedragen. Dit feit, dat de werkgevers en de „arbeiders zelf” zich hebben vereenigd tot het dragen van de lasten, is in zekere kringen als een van de verdiensten van het stelsel beschouwd, welke het recht gaven op den naam van „verzekering”. Vergeten dient echter niet te worden, dat voor verschillende personen de kansen op werkloosheid geheel uiteenlopend zijn en dat derhalve een groot aantal dergenen, die aan de verzekering bijdragen, nooit of althans slechts in geringen omvang de voordeelen ervan zal genieten, doch uitsluitend een last zal hebben te dragen ten behoeve van de meer of minder permanent werklooze kameraden. Het zou mogelijk geweest moeten zijn, een betere en meer faire methode van belastingheffing dan deze te vinden.

Omdat de steun in den vorm van uitkeering wegens verzekering wordt verleend, hebben de „verzekerden” het *recht* gehad en hebben zij dit nog, om onder zekere voorwaarden steun uit de openbare kas te ontvangen en zeer natuurlijk trachten zij zoo volledig mogelijk van dit recht gebruik te maken. De autoriteiten zijn door de reglementen tot het verleenen van steun verplicht, zelfs indien in individueele gevallen zoodanige steun niet op zijn plaats is. Dit heeft ten gevolge gehad, dat de aanpassing van het arbeidsaanbod, welke een essentieel deel van het stelsel is, indien men de werkloosheid wil doen verdwijnen, veel moeilijker is door te voeren geweest. (Het is nauwelijks noodig hieraan toe te voegen, dat, wat de zoogenaamde

faculteit der Universiteit van Stockholm, maakte een studiereis naar Engeland ter bestudeering van de werkloosheidspolitiek. — Red.]

„extended benefit” aangaat, de autoriteiten eenigszins grotere discretionaire bevoegdheid hebben dan ten opzichte van de „standard benefit”).

De aanvragers van werkloosheidsuitkeering zijn in staat geweest, steun te verkrijgen van verschillende autoriteiten, welke van elkanders optreden weinig hebben bespeurd. Het is nog zeer gewoon voor den „verzekerde”, terzelfder tijd steun te ontvangen van de met de armenzorg belaste autoriteiten en zulks wel tot een zoo hoog bedrag, dat het voor hem geen voordeel biedt, werk te zoeken. De toestanden in Poplar en West Ham zijn in dit opzicht befaamd. Er bestaat inderdaad geen effectieve samenwerking tusschen de autoriteiten, welke de steun-organisatie beheeren en die, welke de werkverschaffing in handen hebben en zelfs niet tusschen de laatste autoriteiten onderling. Het gevolg is, dat zekere personen of groepen van personen, zekere gemeenten of districten, in ongewenschten omvang ten koste van de gemeenschap profiteren.

Er bestaat bij de werkverschaffing met staatssteun geen systematisch aanbod van arbeid aan hen, die werkloosheidsuitkeering genieten. Bij den huidige stand van zaken hebben de autoriteiten eigenlijk ook nauwelijks eenig recht zulks te doen en bovendien zou het in ieder geval een zeer nauwe samenwerking tusschen alle betrokken autoriteiten vereischen. Naar mijn meening hebben derhalve de Engelsche werkverschaffingsschema's gefaald in het vervullen van de functie, welke zij anders konden en zouden hebben moeten vervullen — en die de Zweedsche werkverschaffing inderdaad vervult — nl. als toetssteen te dienen voor de bereidheid tot werken en voor de behoefte aan steun bij zooveel mogelijk trekkers van uitkeeringen.

Dank zij het feit, dat ook in andere opzichten verkeerdt begrepen of verkeerd toegepaste principes zijn aangenomen — als regel worden bijv. gewone loonen in plaats van lagere loonen betaald bij de werkverschaffing — is de zin der werkverschaffing verder uit het oog verloren en de dienst, welken zij thans in Engeland bewijst, is, naar het mij toeschijnt, vrij twijfelachtig.

Waar men ook komt hoort men klagen, dat de werkloozen blijven leven van de uitkeeringen, hoewel gepast werk beschikbaar is, indien zij slechts de moeite willen nemen, er naar te dingen. Een feit is echter, dat tal van werkloozen er de voorkeur aan geven „voor 15/- thuis te zitten, in plaats van voor 25/- te werken”. Wanneer men bovendien hoort, dat in sommige gemeenten de totale wekelijksche uitkeering, met inbegrip van die der armenzorg, 50/- of meer bedraagt, begrijpt men, hoe groot de verleiding tot simulatie kan zijn. De arbeidsbeurzen en de plaatselijke steuncommissies doen zeker hun best, doch zij kunnen niet veel bereiken zonder een sterk en zeer actief belang, weer werk te krijgen, bij de steuntrekkers zelf. De werkgevers vreezen, hierop moge ook worden gewezen, in een aantal gevallen represailles en laten in andere gevallen uit pure apathie na, zelfs tastbare voorbeelden van misbruik te rapporteeren.

In Engeland is dezelfde ervaring opgedaan als in Zweden, nl. dat in tijden van ernstige werkloosheid de arbeidsbeurzen zooveel te doen krijgen met het uitbetalen van steun enz., dat hun essentiële functie, het plaatsen van arbeiders, ernstig wordt verwaarloosd. Dit legt nog meer den nadruk op de betekenis van een betrekkelijk beperkte werkloosheidspolitiek, bijv. in den Zweedschen geest, welke bij de werkloozen niet den wensch wegneemt weer werk te vinden, hetzij op een andere plaats, in een andere industrie of tegen ander loon dan tevoren.

Het aanpassingsvermogen der arbeiders in verschillende opzichten — mobiliteit ten aanzien van woonplaats en beroep en de soepelheid der loonen — baart in Engeland grootere moeilijkheden dan het in Zweden doet, wegens verschillende redenen, bijv. de strafte tradities en de tamelijk extreme exclusiviteit van

vele Britsche vakverenigingen, doch zelfs wanneer men dit erkent kan men niet nalaten te gelooven, dat de taak, de werkloozen weder door de arbeidsmarkt te laten absorbeeren, met veel beter resultaten kon worden aangepakt dan thans zijn bereikt. Bijzonder veelbetekenend is het gebrek aan mobiliteit onder de mijnwerkers, die desondanks het slachtoffer zijn van ernstige werkloosheid. Gedurende het eerste kwartaal van de hieronder genoemde jaren bedroeg het aantal te werkgestelde mijnwerkers: 1923, 1.138.000; 1924, 1.186.000; 1925, 1.134.000. De overeenkomstige cijfers voor het aantal werklooze mijnwerkers waren: 1923, 43.000; 1924, 26.000; 1925, 147.000. M.a.w. het aantal werkloozen over Januari/Maart 1925 was ongeveer 100.000 meer dan gedurende dezelfde periode van 1923, hoewel het aantal tewerkgestelde personen ongeveer evenveel was als in genoemd jaar. (De toestand in den steenkolenmijnbouw is, gelijk bekend, sindsdien nog ernstiger geworden). De verklaring van deze tegenstelling is, dat nieuwe mijnen zijn aangelegd en oude zijn gesloten en dat, in plaats van de werkloozen naar de nieuwe mijnen te verplaatsen, de mijneigenaren arbeiders hebben aangenomen uit de districten uit de onmiddellijke nabijheid. Het is derhalve niet te verwonderen, dat de werkloosheidscijfers hoog blijven.

Resumeerend kan derhalve gezegd worden, dat de fundamentele fout der Engelsche werkloosheidspolitiek deze is, dat geen ernstige poging is gedaan, de werkloosheid aan te pakken, toen nog van werkelijke werkloosheid kon worden gesproken, en om de geëigende geneesmiddelen toe te passen. In plaats daarvan zijn pogingen gedaan, over de moeilijkheden heen te komen, welke men in hoofdzaak van tijdelijken aard dacht. Stilzwijgend werd aangenomen, dat langzamerhand de omstandigheden uit zichzelf moesten verbeteren en dat derhalve de hoofdzaak was, den werkloozen den noodzakelijken, tijdelijken steun te verleenen. Wegens deze houding is onnoodig veel tijd verloren. Grote sommen zijn aldus uitgegeven zonder eenige betere omstandigheden voor de werkloozen te scheppen dan verscheiden jaren geleden. Integendeel is de toestand erger geworden, in zooverre als gedurende deze lange werkloosheidsperiode zoowel de wil als het vermogen om te werken in sommige kringen ernstig zijn verzwakt en een groep van voor den arbeid ongeschikten langzamerhand wordt gevormd. De maatregelen, welke thans noodig zijn, indien het werkloosheidsvraagstuk zal worden opgelost, moeten veel scherper zijn dan die, welke op een vroeger tijdstip geschikt zouden zijn geweest. Iedereen hoopt, dat het spoedig mogelijk zal zijn het vraagstuk op meer ernstige en wetenschappelijke wijze dan tot dusverre het geval is geweest aan te vatten. Misschien zal het werk van de commissie onder voorzitterschap van Lord Blanesburgh den weg bereiden.

DE FINANCIËELE TOESTAND IN FRANKRIJK.

De laatste gebeurtenissen; terugblik over de ontwikkeling der financiële politiek in 1925.

Prof. Bertrand Nogaro te Parijs schrijft ons:

De korte duur van het bewind van den heer Loucheur als Minister van Financiën heeft mij niet toegestaan, gedurende zijn ministerschap hier een overzicht te geven van de door hem ingediende plannen, waarvan het grootste gedeelte en bloc door de Commissie voor de Financiën uit de Kamer is verworpen. Deze ontwerpen waren vijf in getal. Het eerste raamde de middelen, noodig om de begroting voor 1926 in evenwicht te brengen, op 5,6 milliard; de voornaamste hoofdstukken der supplementaire uitgaven beliepen 3,4 milliard, d.i. het tekort door de Commissie voor de Financiën geconstateerd, 500 miljoen voor Marokko en Syrië, 300 miljoen voor de ambtenaren, 423 miljoen als gevolg van de stijging van den dienst der buitenlandsche schuld, ten gevolge van de daling van den franc, 925 miljoen voor jaarlijksche aflossing van de voorschotten van de Bank van Frankrijk. Hier-

bij was dan het exploitatietekort der spoorwegen ten beloope van 700 millioen niet begrepen, daar de Minister op een tariefverhoging rekende, om hierin te voorzien.

Bovendien had de heer Loucheur, die in de toekomst zoowel wilde vermijden, dat men zijn toevlucht tot inflatie, als tot gedwongen consolidatie der vlottende schuld zou nemen, het voornemen, 3 milliard meer belastingen te heffen, ten einde eventueel een deel der vlottende schuld met meer dan een jaar looptijd te kunnen aflossen. Zijn programma bracht dus een verhoging der middelen met 8,5 milliard met zich.

Bij zijn optreden en zelfs nog voordat hij de hierboven genoemde vijf ontwerpen had kunnen indienen, deed de heer Loucheur reeds de 3 milliard nieuwe belastingen aannemen, terzelfder tijd als een verhoging van de grens van de voorschotten van de Bank aan den Staat met 6 milliard, welke met de door den heer Painlevé verkregen 1½ milliard, het maximum der voorschotten op 58,5 milliard brachten.

Dit was wel een vreemd optreden voor een Minister, die eenige dagen voordat hij het bewind aanvaardde, overal had uitgeroepen, dat hij tot geen enkelen prijs inflatie wenschte. Erkend dient echter te worden, dat de maatregel het logische gevolg was van de uitspraak der Kamer, welke de gedwongen consolidatie der vlottende schuld met meer dan een jaar looptijd had verworpen uit de gerechtvaardigde vrees, dat deze maatregel onder de houders der „bons de la défense" (met 3 en 6 maanden en een jaar looptijd) een paniek zou verwekken en hen ertoe zou aanzetten, daarvan de inlossing te eischen, hetgeen tot een veel sterkere inflatie zou hebben geleid dan die, welke men wilde vermijden.

Voorts dient te worden erkend, dat de door den heer Loucheur voorgestelde verhoging der inkomstenbelastingen, hoewel zeer sterk, minder sterk was dan die van het ontwerp-Painlevé, dat erop neerkwam, van de inkomsten uit roerend kapitaal meer dan 40 pCt. te heffen en dat zonder bezwaar de Commissie voor de Financiën was gepasseerd. De verdere middelen werden vooral verwacht van zekere indirecte belastingen, van een verhoging der posttarieven en van die van den tabaksprijs.

Het programma van den heer Loucheur werd echter met gelijke vijandigheid door de uiterste linkerzijde als door de rechterzijde ontvangen en de Minister moest zich terugtrekken voor de weigering van de Commissie voor de Financiën, om met hem samen te werken.

Behalve het fiscale ontwerp, waarvan de wezenlijke bestanddeelen hierboven werden samengevat, had de heer Loucheur nog ingediend een ontwerp tot onderdrukking der fiscale fraude; een nieuw ontwerp voor een amortisatiekas en een ontwerp met betrekking tot facultatieve conversie van de „rente", waarvan het eerste sindsdien heeft gediend als grondslag voor de studien, welke thans door de „financieele deskundigen" van de groepen der linkerzijde worden uitgevoerd.

Met het optreden van den heer Doumer heeft de toestand zich aanzienlijk gewijzigd. Het deficit bleek plotseling slechts 4½ milliard te bedragen en aangezien op voorstel van den heer Loucheur reeds 3 milliard belastingen waren geaccepteerd, heeft zijn opvolger kunnen verklaren, dat 1½ milliard nieuwe middelen voor hem voldoende waren.

De „financieele deskundigen" der linkergroepen hebben gemeend, dat deze middelen zonder nieuwe belastingen konden worden verkregen, dank zij een betere aanslagregeling en een betere controle op de bestaande inkomstenbelastingen. Een commissie, bestaande uit drie leden der socialistische groep, drie van de groep der socialistische republikeinen en drie van de radicale groep, heeft zich met een onderzoek bezig gehouden, als resultaat waarvan dezer dagen een wetsontwerp is ingediend.

Reeds had men de Commissie voor de Financiën haar initiatief in plaats van dat van den Minister zien stellen; thans is het een officieuze commissie, gevormd uit de vertegenwoordigers der drie voornaamste groepen der linkerzijde, welke het fiscale programma der meerderheid vaststelt. Het laat geen twijfel, dat het hier een politieke zet geldt: de socialisten hadden nl. het „cartel des gauches" verbroken door te weigeren de laatste ministeries in alle opzichten te steunen; aldus zijn zij weder in het cartel opgenomen, dat daarentegen door de „gauche radicale", welke groep rechts staat van de radicalen en socialistische radicalen, is verlaten. Voorts hopen de afgevaardigden der linker partijen door het opstellen van een gematigd ontwerp, de eenheid onder de groepen te herstellen en, door het Ministerie op een door hen te kiezen dag een échec te bezorgen, den President van de Republiek te verplichten, opnieuw een beroep te doen op een meerderheid, gevormd door het cartel en op een cartel-ministerie.

Hieraan dient echter te worden toegevoegd, dat van financieel gezichtspunt dit initiatief kan worden toegejuicht, want het beteekent, dat de te lage aanslagen van handeldrijvenden en landbouwers, berustende op uiterlijke kenteekenen zullen worden gecorrigeerd en dat de onduidbare lacunes in het Fransche belastingstelsel in het licht zullen worden gesteld. Het beginsel, dat thans door de groepen der linkerzijde wordt gesteld, nl. de bevoorrechten te doen betalen, die aan de normale lasten zijn onttrokken, hetzij door fraude, hetzij doordat zij profiteeren van wettelijke, doch bespottelijke aanslagen, alvorens de belastingen diegenen te verhooien, welke reeds hun deel dragen, is een uitstekend principe. Ongelukkigigerwijze zal de verbetering van de aanslagregeling en van de controle haar volle rendement slechts over een of twee jaren opleveren en bijgevolg valt het zeer te vreezen, dat dit programma niet voldoende zal zijn, om het onmiddellijk evenwicht van de begrooting te verzekeren.

Men kan dit initiatief der linkergroepen als aanduiding van een tijd van stilstand beschouwen, in afwachting, dat opnieuw een beroep op de indirecte belastingen zal worden gedaan.

* * *

Hoe dit ook zij, het is belangwekkend hier eenigzins nader in te gaan op de curieuze evolutie, welke de fiscale en de financieele politiek van het Fransche Parlement sinds het begin der nieuwe wetgevende periode heeft vertoond, onder den drang der Socialisten, welke tot dusverre in de meerderheid de richting hebben aangegeven.

Toen zekere moeilijkheden met betrekking tot de kaspositie begonnen op te treden, voortvloeiende uit onvoldoende vernieuwing van vlottende schuldbewijzen met een looptijd van langer dan een jaar, hebben de Socialisten verklaard, dat men den toestand moest „saneeren" door een groote inspanning eens vooral en in verband hiermede hebben zij hun ontwerp inzake kapitaalheffing de wereld ingestuurd.

Zij zijn echter gestooten op den heer Caillaux, klassiek financieer, die in de eerste plaats het begrootings-evenwicht wilde verzekeren, terwijl hij zich hoedde voor een met geweld doorgezette of onrijpe aflossingspolitiek.

De Socialisten wilden eerst niet toegeven, dat het begrooingsevenwicht niet volkomen was bereikt en het lag in hun bedoeling, aan de wetgevende macht een financieel saneeringsontwerp voor te leggen, direct op hun eigen wetsvoorstel geïnspireerd. Dit laatste zette in werkelijkheid de kapitaalheffing in een serie aanvullende inkomstenbelastingen om. Het ontwerp-Painlevé leidde intusschen tot een vrijwel gelijkwaardig resultaat door een verhoging der zakelijke belastingen op het inkomen. Deze verhoging was in tal van gevallen hoogst drukkend, doch hierop werd niet gelet, aangezien de Socialisten de aandacht der Commissie voor de Financiën gevestigd hielden op enkele holle leuzen (hypotheken op grondeigendom etc.),

waaraan zij een symbolieke waarde hechtten. Eerst toen bleek, hoe men op de ontwerpen Loucheur reageerde, namen zij plotseling hun draai door voor het oogenblik van hun saneeringsprogramma af te zien „met de zeer drukkende belastingen, welke een krachtig doorgevoerde aflossing met zich brengt” en trachtten zij de zelfs voor het begrotingsevenwicht onmisbaar fiscale inspanning tot een minimum te reduceeren.

Deze gewijzigde houding wordt ongetwijfeld verklaard door het verlangen van zekere socialistische afgevaardigden, „deel te nemen aan de macht”. Ongetwijfeld wordt het ook verklaard uit het feit, dat zij zich geleidelijk aan rekenschap ervan hebben gegeven, dat de kapitaalheffing, welke door de volksklassen als een middel wordt beschouwd om de rijke groepen te treffen, in Frankrijk zou uitloopen op een algemeene belastingverhoging, welke iedereen treft.

* * *

Intusschen getuigt dit gebrek aan een vaste lijn van de jammerlijke uitwerking van een financieele politiek, welke is overgelaten aan hen, die nog in de financieele leerjaren verkeerden en even automatisch als onwetend zijn. In werkelijkheid is de financieele toestand van Frankrijk moeilijk, want de belastingdruk is zeer zwaar geworden vanaf den dag, dat men er van heeft moeten afzien, geregeld zijn toevlucht tot leningen te nemen. Doch dit is geen reden, haar verder te verzwaren door deze politiek van overijde aflossing, welke men in laatsten aanleg onder het zinnebeeld der „saneering” ontdekt.

Ook is de kaspositie moeilijk, omdat de vlottende schuld niet gemakkelijk wordt vernieuwd. Doch dit wordt grootendeels verklaard door de voortdurende daling van den wisselkoers: de prijzen stijgen en aldus is er minder geld beschikbaar voor belegging; de vlottende kapitalen vluchten, in plaats van tijdelijk in bons du Trésor belegd te worden, terwijl de boeren onrustig worden en vaak hun biljetten bewaren, in plaats van hen te beleggen.

Alles bijeen genomen zal geen oplossing worden bereikt, zoolang de Fransche wisselkoers niet is gestabiliseerd en het is waarschijnlijk, dat alle moeilijkheden langzamerhand zullen verminderen, zoodra dit het geval zal zijn. In verband hiermede zij nog opgemerkt, dat Frankrijk over meer dan 4 milliard Goudfranc beschikt voor zijn buitenlandse betalingen en het derhalve schijnt, dat het den wisselkoers zal kunnen stabiliseeren, zelfs zonder een nieuwe buitenlandse lening.

Doch naarmate het tot de openbare meening doordringt, dat de stabilisatie van den Franc noodzakelijk en mogelijk is, zijn er bij de leiders der linker partijen invloeden aan het werk, om hen te overtuigen, dat deze stabilisatie een gevaarlijke zaak is, welke zou uitloopen op een vlucht van het goud...

Evenwel schijnt een plotselinge of versnelde val van den Franc niet waarschijnlijk, aangezien een nieuwe daling ongetwijfeld een mogelijke en noodzakelijke reactie zou uitlokken.

AANTEKENINGEN.

Een economische prijsvraag om vijfduizend dollar. — Als publicatie der Pollak-Foundation, Newton 58, Massachusetts, heeft onlangs het licht gezien: „Profits”, door William Truffant Foster, vroeger President van Reed College, thans „Director” der Fundatie, en Waddill Catchings, lid der bankiersfirma Goldman, Sachs & Company.

Het boek bevat een uitvoerige critiek op de bestaande economische orde en komt tot, zooals het prospectus zegt, „rather startling conclusions”. Aangezien de schrijvers wenschen voort te bouwen op datgene wat het werk aan juiste denkbeelden bevat, zijn zij zeer verlangend zoo spoedig mogelijk kennis te nemen van de ernstigste bezwaren, die tegen hun theorieën in het midden kunnen worden gebracht.

Derhalve wordt een prijs van \$ 5000 uitgelooft voor de beste bestrijding. De deelneming staat voor een ieder, waar ook gevestigd, open.

De jury bestaat uit:

Owen D. Young, Chairman van den Board of Directors van de General Electric Company, Prof. Allyn A. Young, van de Harvard University, President van de American Economic Association en Prof. Wesley C. Mitchell van de Columbia University, oud-President van de American Economic Association.

De voorwaarden van de prijsvraag zijn de volgende:

„Voor de beste bestrijding van „Profits” zal een prijs van \$ 5000 worden uitgekeerd.

Het is niet noodig, het boek te koopen, ten einde aan de prijsvraag deel te nemen. Het kan geraadpleegd worden in openbare bibliotheken, of wel kan de critiek worden geschreven naar aanleiding van een overzicht der conclusies, waarvan een exemplaar aan ieder, die dit wenscht, kosteloos zal worden toegezonden.

De jury heeft niet het recht, den prijs niet uit te keeren. Hij zal worden toegekend aan de beste verhandeling, ongeacht haar verdiensten. Alleen de jury beoordeelt, welke de beste critiek is. Hoewel de jury den inhoud als van veel meer belang dan den vorm zal beschouwen, zullen goed Engelsch en aangename stijl en zuinigheid met woorden bijdragen tot de verdiensten van de verhandeling.

Verhandelingen moeten in het Engelsch luiden. Er zijn geen voorschriften ten aanzien van lengte of methode van behandeling.

Bij iedere verhandeling moet een gezegelde enveloppe gevoegd zijn, die den werkelijken en den schuilnaam van den schrijver bevat.

Verhandelingen moeten uiterlijk 1 Januari 1927 verzonden worden aan de „Pollak Foundation for Economic Research, Newton 58, Massachusetts.”

Andere voorwaarden, aldus het prospectus, worden niet gesteld.

Indexcijfers van groothandelsprijzen. — Een daling van 71 punten in het indexcijfer in December, brengt het totaalcijfer op 4251, de laagste stand sinds Augustus 1923. In 1924 bewogen de groothandelsprijzen zich in opwaartsche richting, de netto-stijging van het indexcijfer bedroeg toen 275 punten, doch in 1925 vond het tegenovergestelde plaats, zoodat het totaalcijfer vrij gestadig van 4855 tot 4251 afnam; een netto-daling dus van 604 punten. Uit onderstaande tabellen zal men zien, dat de daling in het afgelopen jaar gedeeltelijk kan worden toegeschreven aan aanzienlijke dalingen in bepaalde handelswaren, die tot dusverre op een buitengewoon hoog niveau stonden. Als gevolg hiervan heeft een algemeene nivelleering van prijzen plaats gehad.

Hieronder volgt de gebruikelijke aan „The Economist” ontleende tabel.

Data	Granen en vleesch	Andere voedings- en goedm.	Weefstoffen	Delfstoffen	Diversen: olten, hout, rubber, enz.	Totaal	Algemeen indexcijfer
Basis (gemidd. 1901—5) ...	500	300	500	400	500	2200	100,0
Einde Juli 1914	579	352	616½	464½	553	2565	116,6
„ Nov. 1918	1289	782½	1848	903	1389½	6212	282,6
„ Dec. 1922	861	706	1184½	705	807½	4264	193,8
„ Dec. 1923	853	815½	1382½	774	755	4580	208,2
„ Dec. 1924	992	789½	1452	815½	806	4855	220,7
„ Jan. 1925	1020	763	1404	782½	798½	4768	216,7
„ Febr. „	1001	769	1436½	780	785½	4772	216,9
„ Mrt. „	959	746	1434	760½	780½	4680	212,7
„ Apr. „	944	724½	1362	743	776½	4550	206,8
„ Mei „	956	706	1261½	745	789½	4458	202,6
„ Juni „	885½	704½	1234	736	791	4351	197,8
„ Juli „	908	698	1274½	756	809½	4446	202,1
„ Aug. „	952	718½	1235½	748	796	4450	202,3
„ Sept. „	934	702½	1250½	752	788	4427	201,2
„ Oct. „	886	699½	1203½	749½	788½	4327	196,7
„ Nov. „	918½	704½	1174½	737½	787	4322	196,4
„ Dec. „	936½	679	1120	733	782½	4251	193,2

Voor zoover het de afgelopen maand betreft, waren de voornaamste wijzigingen stijgingen in tarwe en meel, een scherpe daling in boter, een verdere daling in katoen, voornamelijk Egyptische, en verlagingen in wol en zijde.

Tot de daling van 604 punten over het geheele jaar hebben alle groepen bijgedragen, doch de weefstoffen voor meer dan de helft. In de eerste groep is buitenlandsche tarwe lager, niettegenstaande de opwaartsche beweging van de laatste twee maanden. Binnenlandsche tarwe, eindigt, door de stijging in de afgelopen maand, het jaar iets boven de noteering van December 1924. Meel, dat in den herfst op een lager niveau kwam, is in de twee afgelopen maanden ook gestegen, om het jaar met hetzelfde cijfer als op het einde van 1924, te sluiten. Gerst is per saldo belangrijk lager. Een daling in de eerste maanden van het jaar werd gevolgd door een stijging in den zomer, doch de laatste drie maanden van het afgelopen jaar getuigen van een scherpe daling. Haver vertoont een dergelijk verloop in de eerste helft van 1925, doch is in de laatste maanden gestegen. Aardappelen vertoont een aanzienlijke daling, als gevolg van den grooteren oogst. Rundvleesch is practisch onveranderd, schapenvleesch is iets lager, doch varkensvleesch vertoont de eenige belangrijke stijging onder de voedingsmiddelen in de eerste groep. In de tweede groep is thee iets hooger, doch alle verdere schommelingen zijn in neerwaartsche richting en meer beslist dan in de eerste groep, met inbegrip van suiker, die in 1924 ook sterk is gedaald.

In de weefstoffengroep, is de daling in den katoenprijs, als gevolg van den zeer overvloedigen Amerikaanschen oogst, grootendeels aansprakelijk voor de groote daling in het totaalcijfer dezer groep. De wolprijzen zijn, vergeleken met die van het vorige jaar om dezen tijd, ook gedaald, doch zijn op het oogenblik hooger dan in het midden van den zomer. Zijde steeg in den zomer sterk, doch sluit per saldo iets lager. Vlas is het geheele jaar door gestadig gedaald en hennep is per saldo lager, ofschoon hooger dan op het einde van het eerste halfjaar. Jute, aan den anderen kant, is veel hooger, als gevolg van een slechten oogst. Het afgelopen jaar vertoont ook een verdere verlaging der ijzer-, staal- en kolenprijzen. Lood en koper zijn ook lager, doch tin, na vele schommelingen, sluit per saldo hooger. In de diversengroep brengt slechts de stijging van 150 pCt. in den prijs van rubber dezen even boven den basis-prijs van 4 s. per lb., en de uitwerking van de stijging op het totaal is betrekkelijk gering. Hout, petroleum, olie en oliezaden zijn gedaald.

Onderstaande tabel geeft de veranderingen in de indexcijfers van de verschillende artikelen aan, vergeleken met die voor December 1924, waarbij de gemiddelde prijs gedurende 1901—'05 gelijk 50 is gesteld.

	Index-cijfer			Index-cijfer			Index-cijfer	
	-	+		-	+		-	+
Tarwe (btl.)	110 ^s	-10 ^s	Katoen(Am.)	93 ^s	-30 ^s	Koper	49 ^s	-6 ^s
(Eng.)	95 ^s	+2	(Egypt.)	119 ^s	-86 ^s	Delfstof.	733	-82 ^s
Meel	102	-4	Garen	101	-47 ^s	Hout	93	-8 ^s
Gerst	82	-30 ^s	Laken	109	-29 ^s	(Baltisch)	93	-8 ^s
Haver	74	-2	Wol (Eng.)	123	-67	Hout	77 ^s	-2 ^s
Aardapp.	78	...	(Austr.)	114	-45	(Amerik.)	61	...
Rijst	119 ^s	-41	Zijde	96	...	Leder	100	-8
Rundvl.	78	+6	Vlas	102	-71	Petroleum	74 ^s	-6 ^s
Schapenvl.	86	-9 ^s	Hennep	65 ^s	-14 ^s	Oliën	79 ^s	-16
Varkensvl.	111	+32	Jute	196 ^s	+63 ^s	Oliezaden	70 ^s	-12 ^s
Gran. en vl.	936 ^s	-55 ^s	Weefstoffen	1.120	-332	Talk	90	...
Thee	168 ^s	+6 ^s	Ruw-Ijzer	71 ^s	-16	Indigo	85 ^s	...
Koffie	135 ^s	-20 ^s	Stalen rails	66 ^s	-8 ^s	Soda	51.	+30 ^s
Rietsuiker	86 ^s	-28	Ijz. staven	86 ^s	-6	Rubber	782 ^s	-23 ^s
Bietsuiker	92	-35 ^s	Kolen (st.)	114	-18	Diversen	4.251	-60 ^s
Boter	80	-33	(huisbr.)	86 ^s	-1 ^s	Totaal		
Tabak	116 ^s	...	Lood	146	-34			
And. voed. en genotm.	679	-110 ^s	Tin	112 ^s	+8			

Einde 1924 vertoonden alle groepen een stijging met uitzondering van de tweede, welke iets lager was, als gevolg van de sterke daling in suiker; de grootste stijging vertoonde de eerste groep.

De wijzigingen in de afgelopen maand hebben de stijging boven het vooroorlogsch niveau, vergeleken met einde November, doen afnemen van 68,5 tot 65,8, hetgeen uit onderstaande tabel volgt.

Data	Granen en vleesch	Andere voedings- en genotm.	Weefstoffen	Delfstoffen	Diversen: oliën, hout, rubber, enz.	Totaal
Juli 1914....	100	100	100	100	100	100
December 1918....	226	222	293	186	241	236
December 1922....	149	200	193	152	146	166,2
December 1923....	148	231	225	167	136	178,6
December 1924....	171	224	235	175	146	189,3
Januari 1925....	176	217	228	168	144	185,9
Februari "....	173	219	233	168	142	186,0
Maart "....	166	212	232	164	141	182,5
April "....	163	206	221	160	140	177,4
Mei "....	165	201	205	160	143	173,8
Juni "....	153	200	200	159	143	169,6
Juli "....	157	198	207	163	146	173,3
Augustus "....	164	204	200	161	144	173,5
September "....	161	199	203	162	143	172,6
October "....	153	199	195	161	143	168,7
November "....	159	200	191	159	142	168,5
December "....	162	193	182	158	141	165,8

Voorts laten wij hieronder volgen een overzicht der indexcijfers in eenige der voornaamste landen.

	Ver. Staten ¹⁾	Frankrijk	Italië	Duitsch-land ²⁾	Zwitserland	Zweden	Nederlands ³⁾	Japan
Novemb. 1913	100	100 ^s	100	100 ^s	100 ^s	100	100	100
Novemb. 1918	206	358	438	367	392	214
Hoogste 1920	272	591	679	...	325	366	297	322
Decemb. 1922	156	362	580	...	175	163	155	183
Decemb. 1923	151	458	577	140	183	160	154	211
Decemb. 1924	157	507	640	147	171	168	160	214
Januari 1925	160	514	657	147	171	169	160	214
Februari "	161	515	660	146	170	169	158	210
Maart "	161	513	659	144	166	168	155	204
April "	156	512	658	142	163	163	151	202
Mei "	155	520	660	141	162	162	151	199
Juni "	157	542	683	143	161	161	153	200
Juli "	160	557	707	143	160	160	155	198
Augustus "	160	557	731	144	159	159	155	200
September "	160	555	721	145	158	159	155	201
October "	158	572	716	144	159	157	154	200
November "	158	605	712	144	157	...	154	...
Decemb. "	145	157

¹⁾ Bureau of Labour. ²⁾ Frankfurter Zeitung. Sedert Januari 1924 gebaseerd op 100 artikelen in plaats van op 98.
³⁾ Sedert 1922 gebaseerd op 48 artikelen in plaats van op 53.
⁴⁾ Sedert October 1923: Juli 1914 = 100. ⁵⁾ Midden 1914.

BOEKAANKONDIGING.

IETS UIT DE GESCHIEDENIS VAN EEN STADJÉ.

Het is een interessant beeld, dat de heer G. Jansen ons in zijn werk „De grantrechten in Deli” (uitgave van het Oostkust van Sumatra Instituut) te zien geeft van de oude toestanden wat betreft de grondrechten en van de moeite, die het kostte, vooral te Medan, om hierin orde en zekerheid te scheppen. De vestiging in 1869 van de hoofdadministratie der Deli Maatschappij meer landwaarts in, tusschen de tabaksvelden op haar concessie terreinen en naast de kamponggronden, was de aanleiding, dat daar in enkele jaren een net stadje uit den grond opschoot met pleinen, wegen, een hotel, straten met Chineesche winkels en werkplaatsen, lanen met woningen. Ieder die bouwen wilde, Europeaan, vreemde Oosterling of Inlander, kreeg een stukje grond, waarvan dan een acte werd opgemaakt, „grant” genoemd (naar het Engelsche „grant of land” van den Overwal) en wel betzij van de Deli Mij., die daarvoor over de terreinen van haar landbouwconcessie beschikte („Deli Mij. grants”, ingeschreven bij de administratie der Deli Mij.), of van den Sultan van Deli, die beschikte over hem toekomende terreinen, dan wel van Maleiers, die reeds in het bezit van grond waren, van den Sultan verkregen.

Maar in de haast, waarmede het stadje werd opgebouwd en met de gemoedelijkheid, aan primitieve

toestanden eigen, had men er niet op gelet, dat die rechten op gronden voor huizenbouw onwettig verkregen waren. De Deli Maatschappij had haar terreinen van den Sultan van Deli voor het drijven van landbouwondernemingen gekregen en kon die niet in stukjes uitgeven voor huizenbouw, de Sultan, die stukken grond aan Europeanen en vreemde Oosterlingen had verkocht, kon geen recht van eigendom op die gronden verleen en bovendien kon de Sultan, evenmin als de Inlandsche bezitters, stukken grond aan anderen afstaan zonder toestemming van het Hoofd van Gewestelijk Bestuur, zooals het politiek contract voorschrijft, en die toestemming was niet gevraagd. Daar was dus het heele stadje gebouwd door lichamen en personen, die wel bezitters waren van de gebouwen maar geen wettigen titel hadden voor het bezit van den grond, Medan hing om zoo te zeggen in de lucht! Eenigszins ontdaan constateert de Resident in 1885 dezen toestand, waarvoor hij een betere regeling zoekt.

Het is nu interessant bij den heer Jansen te lezen, hoe men in de volgende twintig jaren trachtte een behoorlijke basis voor deze grantrechten te vinden. Eerst een poging in 1887, toen een Gouvernementsbesluit werd afgekondigd, dat die grantrechten tot het zakelijk recht van erfpacht promoveert, indien althans de openbaarmaking plaats had volgens Staatsblad 1834 No. 27. Die poging faalde, want niemand ging er toe over zijn grantrechten te converteeren, ten gevolge van de kostbare en lastige wijze van openbaarmaking, zoodat in een Gouv. Besluit van 1889 de inschrijving van de grants eenvoudig bij de ambtenaren van Binnenlandsch Bestuur werd voorgeschreven (vandaar de naam „Controleurs-grants”) en daarbij die grants geacht werden geen zakelijk recht te vestigen, doch een nieuw soort recht.

De Deli Maatschappij-grants ondergingen ook een verbetering doordat in 1891 het gedeelte der landbouwconcessie, waarop Medan was gebouwd, benevens een groote uitgestrektheid voor uitbreiding, totaal 225 hectaren, aan den Sultan werd teruggegeven, die het daarna aan de Deli Mij. weer afstond met een grant voor het geheele terrein, welke grant de Deli Mij. bij afstand van kleine stukken voor huizenbouw kon splitsen.

Intusschen bleef de onzekerheid van het grantrecht, waarop bovendien geen hypotheek gevestigd en dat niet in pand gegeven kon worden, voorziening eischen. Sinds 1905 wordt het denkbeeld overwogen om het Sultansgebied, waarop Medan stond, bij het direct bestuurd gebied te doen inlijven en aan de Gemeente te doen komen. Daarvoor zou dan de Sultan die gronden aan het Gouvernement schenken, dat ze bij het domein inlijft, waarna het Gouvernement die gronden weer aan de Gemeente Medan (die in 1909 in het leven was geroepen) zou schenken, door welken gang van zaken het eigendomsrecht zou vaststaan. Echter verzette zich hiertegen art. 62 van het Regeerings Reglement, dat geen afstand van zulke groote stukken toelaat en aan een wijziging van dit artikel, door de Indische Regeering aanbevolen, wilde de Minister van Koloniën niet medewerken. Zoo wordt het over een anderen boeg gegooid; de schenking moest direct door den Sultan aan de Gemeente plaats hebben, waarbij dan echter vast moest staan, dat de Gemeente den eigendom kreeg en zoo wordt daarvoor in 1915 een Koninkl. Besluit afgekondigd, oorspronkelijk geredigeerd voor de reorganisatie in de Vorstenlanden. Hierbij werd bepaald, dat indien een Inlandsch Zelfbestuur een recht op grond verleent, dat blijkbaar bedoeld is als een recht van eigendom of ander zakelijk recht van het Burg. Wetboek, en op den verkrijger de bepalingen van het B. W. toepasselijk zijn, dan ook inderdaad een dergelijk zakelijk recht gevestigd wordt, indien althans de titel openbaar gemaakt wordt op de voor zakelijke rechten voorgeschreven wijze.

Nu kon de schenking plaats hebben. Zij werd op 30 November 1918 voltrokken en meer dan 1000 hect-

aren gingen aan de Gemeente in eigendom over. Den 31 December had de inschrijving van dit recht plaats en 1 Januari 1919 werd dit terrein ingelijfd bij het rechtstreeks bestuurd gebied, voor welke inlijving het Opperbestuur machtiging verleend had.

Behalve het voordeel, dat door de inlijving bij het rechtstreeks bestuurd gebied alle Sultansonderdanen in de Gemeente tot onderdanen van het Gouvernement werden, zoodat in voorkomende gevallen niet meer twee verordeningen noodig waren, een van de Gemeente en een van den Sultan, was thans in de plaats van het Zelfbestuur een Westersch rechtspersoon getreden, die eigenaar was van de gronden.

Van de terreinen, waarop de Deli Mij. rechten uitoefende, doch waarvan de Gemeente reeds het eigendomsrecht bezat, verkreeg de Gemeente de volledige beschikking doordat in 1921 de Deli Mij. haar rechten op die terreinen prijs gaf, waartegen zij den eigendom van een gedeelte daarvan van de Gemeente ontving. De schrijver prijst de Deli Mij. voor de wijze, waarop zij de stad heeft uitgelegd, tot een behoorlijke bebouwing heeft bijgedragen en de registratie harer grants heeft bezorgd.

De Controleursgrants werden sinds het Koninklijk Besluit van 1915 niet meer uitgegeven, daarvoor was een opstalregeling in 1916 in de plaats getreden.

Nu scheen alles goed geregeld te zijn, doch de zaak, waar het eigenlijk om ging, het geven van een goed gedefinieerd recht aan de oude grantrechten, had niet plaats. Slechts één grant van de duizenden werd in een zakelijk recht omgezet. De grantrechten toch moesten, zoo was en in de schenkingsacte en in de transactie met de Deli Mij. voorbehouden, onverkort blijven en de conversie was niet in het voordeel der granthouders. Zoo blijven nog allerlei problemen bestaan, waarop wij in dit korte overzicht niet verder kunnen ingaan, maar waarover geleerde juristen zich het hoofd breken, zooals in het boek van den heer Jansen en daarnaast in de Delische bladen van 1916 tot 1922 te lezen is.

H. J. BOOL.

ONTVANGEN:

- De beteekenis der Psychotechniek voor het Bedrijf* door Dr. J. Stroomborg. Met een Voorwoord van Prof. J. G. Ch. Volmer en een Inleiding van Prof. Dr. F. Roels. Amsterdam, 1925; H. J. Paris.
- Practisch Sociologie* door J. H. F. Kohlbrugge, deel II: De zorg voor het normale kind. Groningen. J. B. Wolters.
- De ontwikkeling der Handelspolitiek van Japan* door Samsi Sastrawidagda. Dissertatie Rotterdam, 1925.
- Europa en Bismarck's Vredespolitiek*. De Internationale verhoudingen van 1871—1890 door Dr. N. Japikse. Voor het Nederlandsch Comité tot Onderzoek van de oorzaken van den wereldoorlog, uitgegeven door A. W. Sijthoff's Uitg.-Mij., Leiden.
- Correspondentieovereenkomsten in het internationaal Privaatrecht* door Mr. Dr. H. J. Levelt. Amsterdam 1925; H. J. Paris.
- De Claim*. Beschouwingen over het Economisch karakter van het Claimrecht bij uitgifte van Aandeelen door Naamlooze Vennootschappen door Dr. J. H. Wesselings. Amsterdam, 1925; H. J. Paris.
- Minister Aalberse en zijn tijd*, door Mr. R. A. Fockema, Oud-President van het Gerechtshof te Leeuwarden. Hilversum; Uitg. Mij. „De Blauwvoet”.
- De Inkomstenbelasting der Inlanders en met hen gelijkgestelden in Nederlandsch-Oost-Indië* door R. J. W. Reys. Diss. Leiden. 1926.
- Beplante Uitgestrektheden en producties in het Grootlandbouwbedrijf in Nederlandsch-Indië in 1924*.

No. 22 der Mededeelingen van het Centraal Kantoor voor de Statistiek. Weltevreden, 1925; Landsdrukkerij.

Bedrijfsboekhouding voor den inlandschen Landbouw door A. J. Koens. No. 9 v. d. Mededeelingen van de Afdeling Landbouw. Weltevreden, 1925; Landsdrukkerij.

Wirtschaftliche und Soziale Probleme in Niederländisch-Westindien von Dr. J. C. Kielstra, Professor an der Landbouwhoogeschool Wageningen No. 13 der Kieler Vorträge gehalten im Wissenschaftlichen Klub des Instituts für Weltwirtschaft und Seeverkehr an der Universität Kiel, herausgegeben von Professor Dr. Bernhard Harms. Jena, 1925; Kommissionsverlag von Gustav Fischer.

Statistisch jaaroverzicht van Nederlandsch-Indië. Jaargang 1924. Vervolg van: Jaarcijfers voor het Koninkrijk der Nederlanden (Koloniën). Centraal kantoor voor de statistiek in Nederlandsch-Indië. Weltevreden, 1925; Landsdrukkerij.

Deutsches Jahrbuch für Niederländisch-Indien 1925, Zusammengestellt von dr. jur. F. A. Schöppel, Batavia/Leidon; G. Kolff & Co.

Het verdrag met België in strijd met 's lands belang. Uitgave van het Nationaal Comité van Actie tot wijziging van het verdrag met België.

Beginselverklaring van het Nationaal Comité van Actie tot wijziging van het verdrag met België.

Europas Volkswirtschaft in Wort und Bild, Beiträge zur Wirtschaftserkenntnis. Herausgegeben von der Frankfurter Zeitung 1925/1926. Frankfurt a. Main.

Restauration financière de l'Autriche (troisième année) Trente-quatrième Rapport du Commissaire Général de la Société des Nations pour l'Autriche. (Dixième mois de la cinquième étape. — Période du 15 septembre au 15 octobre 1925). Genève 1925.

Restauration financière de la Hongrie, dix-huitième rapport du Commissaire Général de la Société des Nations pour la Hongrie (du 1er au 31 octobre 1925). Genève 1925.

Le Commerce et l'Industrie de la Hongrie en 1924, publié par la Chambre de Commerce et d'Industrie de Budapest. Budapest, 1925; Chambre de Commerce et d'Industrie de Budapest.

Toelichting op de voorschriften voor de begroting en rekening der gemeente, bewerkt door W. Wagenaar, hoofdcommissie bij het Dept. van Financiën met medewerking van H. D. G. Groeneveld, Secretaris der Adviescommissie begrotings- en rekeningsvoorschriften 1924, Commissie ter Provinciale Griffie van Zuid-Holland. Tweede, herzien uitgave. Alphen aan den Rijn, 1925; N. Samsom.

Financieele Statistiek van het Maatschappelijk Hulpbetoon te Amsterdam 1921 t.m. 1923. No. 6 der Statistiek der Mededeelingen van den Armenraad te Amsterdam. Amsterdam, 1925; Stadsdrukkerij.

STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN.

N.B. *** beteekent: Cijfers nog niet ontvangen.

GELDKOERSEN.

BANKDISCONTO'S.

Ned. Disc. Wissels. 3½	3 Oct. '25	Zwits. Nat. Bk. 3½	22 Oct. '25
Bel. Binn. Eff. 4	3 Oct. '25	N. Bk. v. Denem. 5½	7 Sept. '25
Vrsch. in R.C. 5	3 Oct. '25	Zweedsche Rbk 4½	8 Oct. '25
Javasche Bank	4½ 20 Oct. '24	Bank v. Noorw. 5	14 Sept. '25
Bank van Engeland 5	3 Dec. '25	Bk. v. Tsjecho-	
Duitsche Rijksbank 9	26 Feb. '25	slowakije . . . 6½	1 Dec. '25
Bank v. Frankrijk. 6	9 Juli '25	N. Bk. v. O'rijk. 9	3 Sept. '25
Belgisch Nat. Bnk. 7	30 Nov. '25	N. Bk. v. Italië. 7	22 Oct. '25
Fed. Res. Bank N.Y. 3½	26 Feb. '25	Bank v. Hong. 7	17 Juni '25
Bank van Spanje	5 23 Mrt. '23	Z.-Afr. Res. bnk 5½	

OPEN MARKT.

	1925						1914
	2 Jan. 1926	28 D. '25-2 J. '26	21-24 Dec.	14-19 Dec.	29 D. '24-3 J. '25	31 D. '23-3 J. '24	20-24 Juli
<i>Amsterdam</i>							
Partic. disc.	3½	3½-3¼	3½-3¼	3½-3¼	3¼	4½	3½-3¼
Prolong.	—	4-5	3½-4	3-4	3½-4½	4¾-5½	2½-3¼
<i>Londen</i>							
Daggeld	2½-4	2½-5½	2½-4	2-4½	1-4¾	¾-4	1¾-2
Partic. disc.	4¾-16	4¾	4¾-16	4¾-7½	3¼-7½	—	2½-¾
<i>Berlijn</i>							
Daggeld	9-10½	7-11	7-8½	7-9	—	—	—
Partic. disc.	—	—	—	—	—	—	—
30-55 d.	6¾	6¾	6¾	6¾	—	—	—
56-90 d.	6¾	6¾	6¾	6¾	—	—	2½-1½
<i>Waren-</i>							
<i>wchsel.</i>	8½-9½	8½-9¼	8½-9¼	8½-9¼	—	—	—
<i>New York</i>)							
Call money	—	6-1¼	5½-6¼	4½-5¼	4-5¼	4½-5¼	1¾-2½
Partic. disc.	3½	3½	3½	3½	3½	—	—

1) Call money-koers v. 1 Jan. en daaraan voorafgaande weken t/m. Vrijd.

WISSELKOERSEN.

KOERSEN IN NEDERLAND.

Data	New York **)	Londen *)	Berlijn *)	Parijs *)	Brussel *)	Batavia 1)
29 Dec. 1925	2.48½	12.06	59.17	9.21½	11.28	100¾
30 " 1925	2.489/16	12.06½	59.18	9.41	11.28	100½
31 " 1925	—	—	—	—	—	1009/16
1 Jan. 1926	—	—	—	—	—	—
2 " 1926	—	—	—	—	—	1009/16
4 " 1926	2.489/16	12.05½	59.28	9.55	11.27½	100¾
Laagste d.w. 1)	2.489/16	12.05½	59.13	9.18	11.26	1009/16
Hoogste d.w. 1)	2.48¾	12.06½	59.22	9.60	11.29	101
28 Dec. 1925	2.48¾	12.06¾	59.22½	9.07	11.28	1009/16
21 " 1925	2.487/8	12.05¾	59.25	9.27	11.28½	1009/16
Muntpariteit	2.48¾	12.10	59.26	48.—	48.—	100

*) Notering te Amsterdam. **) Notering te Rotterdam.

1) Particuliere opgave.

Data	Zwitserland *)	Weenen *)	Praag 1)	Boekarest 1)	Milaan **)	Madrid **)
29 Dec. 1925	48.10	35.12½	7.37	1.13	10.02½	35.16
30 " 1925	48.06	35.12½	7.36	1.13	10.04	35.17½
31 " 1925	—	—	7.36	1.13	—	—
1 Jan. 1926	—	—	—	—	—	—
2 " 1926	—	—	7.36½	1.14	—	—
4 " 1926	48.04	35.10	7.36	1.14	10.04	35.02
Laagste d.w. 1)	48.02	35.—	7.35	1.10	10.—	35.—
Hoogste d.w. 1)	48.15	35.15	7.39	1.20	10.08	35.20
28 Dec. 1925	48.11½	35.12½	7.37½	1.15	10.03½	35.21
21 " 1925	48.07½	35.10	7.37	1.15	10.04½	35.22½
Muntpariteit	48.—	35.—	50.41	48.—	48.—	48.—

*) Notering te Amsterdam. **) Notering te Rotterdam.

1) Particuliere opgave.

MAANDCIJFERS.

GIRO-OMZET BIJ DE NEDERLANDSCHE BANK.

	November 1925		November 1924	
	Posten	Bedrag	Posten	Bedrag
Voor rekeninghouders	52.942	f 2.462.079.000	54.442	f 2.281.320.000
waarvan door de H-bank plaatselijk	39.351	„ 2.116.431.000	39.509	„ 1.974.099.000
Ter voldoening van Rijksbelast.	1.737	„ 9.957.000	2.622	„ 10.632.000

Data	Stockholm *)	Kopenhagen *)	Oslo *)	Hel-sing-fors 1)	Buenos-Aires 1)	Mon-treal 1)
29 Dec. 1925	66.80	61.52½	50.45	6.27	103	2.48
30 " 1925	66.80	61.45	50.47½	6.27	1027/8	2.481/8
31 " 1925	—	—	—	6.27½	103	2.481/8
1 Jan. 1926	—	—	—	—	—	—
2 " 1926	—	—	—	6.27	103	2.481/8
4 " 1926	66.70	61.55	50.62½	6.27½	1027/8	2.481/8
Laagste d.w. 1)	66.65	61.25	50.25	6.25	102¾	2.48
Hoogste d.w. 1)	66.82	61.65	50.70	6.30	103¼	2.49
28 Dec. 1925	66.82½	61.70	50.50	6.26	103	2.489/16
21 " 1925	66.77½	61.80	50.40	6.27½	103	2.48¾
Muntpariteit	66.67	66.67	66.67	48.—	105	2.48¾

*) Notering te Amsterdam. **) Notering te Rotterdam.

1) Particuliere opgave.

KOERSEN TE NEW YORK. (Cable).

Data	Londen (\$ per £)	Parijs (\$ p.100 fr.)	Berlijn (\$ p.100 Mk.)	Amsterdam (\$ p.100 gld.)
29 Dec. 1925	4,85 1/4	3,74	23,80	40,25
30 " 1925	4,85 1/4	3,71	23,80	40,24
31 " 1925	4,85 5/16	3,75	23,80	40,25
1 Jan. 1926	—	—	—	—
2 " 1926	4,85 1/8	3,76	23,80	—
4 " 1926	4,85 1/8	3,82	23,80	40,24
22 Dec. 1925	4,85	3,65	23,80	40,19
Muntpariteit	4,8667	19,30	23,81 1/4	40 5/16

KOERSEN TE LONDEN.

Plaatsen en Landen	Noteerings-eenheden	19 Dec. 1925	24 Dec. 1925	28 D. '25 Laagste	2 Jan. '26 Hoogste	2 Jan. 1926
Alexandrië	Piast. p. £	97 1/2	97 1/2	97 1/16	97 9/16	97 1/2
Bangkok	Sh. p. tical	1/10 1/2	1/10 1/2	1/10 3/8	1/10 1/2	1/10 5/8
B. Aires ¹⁾	d. p. \$	46 3/8	46 3/8	46 3/8	46 3/8	46 3/8
Calcutta	Sh. p. rup.	1/6 3/10	1/6 3/10	1/6 3/10	1/6 3/10	1/6 3/10
Constantin	Piast. p. £	912 1/2	907 1/2	905	920	912 1/2
Hongkong	Sh. p. \$	2/4 11/16	2/4 29/32	2/4 3/8	2/5 1/8	2/4 11/16
Kobe	d. per Mil.	217 3/32	217 3/32	1/9 3/10	1/9 3/10	1/9 3/8
Lissabon ¹⁾	d. per \$	25	25	23 1/64	23 5/64	23 3/64
Mexico	d. per \$	50	50 1/2	23 1/2	26	24 1/2
Montevideo ¹⁾	\$ per £	4.85 3/8	4.85 3/8	50 3/8	51	50 3/4
Montreal	d. per Mil.	7 1/16	7 3/32	4.85 1/2	4.85 7/8	4.85 1/2
R.d. Janeiro ¹⁾	Sh. p. tael	3/1 1/2	3/1 11/16	7 1/32	7 15/32	7 9/16
Shanghai	id. p. \$	2/4 3/16	2/4 3/16	3/1 1/4	3/1 7/8	3/1 9/16
Singapore	peso p. £	39.30	39.30	2/4 1/2	2/4 1/2	2/4 3/16
Valparaiso ²⁾	Sh. p. yen	1/9 7/16	1/9 5/16	39.50	39.80	39.80

¹⁾ Telegrafisch transfert. ²⁾ 90 dg.

ZILVERPRIJS

GOUDPRIJS³⁾

Londen ¹⁾ (N.York ²⁾)	Londen
28 Dec. 1925.. 31 11/16	68 3/8
29 " 1925.. 31 9/16	68 3/8
30 " 1925.. 31 3/4	68 3/8
31 " 1925.. 31 11/16	68 3/8
1 Jan. 1926.. 31 11/16	—
2 " 1926.. 31 3/4	68 3/8
3 Jan. 1925.. 32	67 3/8
20 Juli 1914.. 24 11/16	54 1/8

¹⁾ in pence p. oz. stand. ²⁾ Foreign silver in §. p. oz. fine. ³⁾ in sh. p. oz. fine.

STAND VAN 'S RIJKS KAS.

Vorderingen	28 December 1925	4 Januari 1926
Saldo bij Nederl. Bank..	f 10.245.954,25	f —
Saldo b. d. Bank v. Ned. Gemeenten	" 1.657.641,32	" —
Voorschot op ult. Nov. 1925 aan de gemeenten op voor haar door Rijk te heffen gem. ink. bel. en opcenten op Rijksink. bel.	" 63.001.702,27	" 63.001.702,27
Voorsch. aan de koloniën	" 10.294.012,44	" 10.754.783,88
Voorsch. a. h. buitenland	" 215.061.349,28	" 215.665.058,64
Daggeldleeningen tegen onderp. v. Staatssch. brief.	" 23.330.000,—	" —

Verplichtingen.

Voorsch. door de Ned. Bank	f —	f 5.946.600,69
Schatkistbilj. in omloop ¹⁾	" 161.486.000,—	" 155.632.000,—
Schatkistprom. in omloop	" 107.320.000,—	" 72.800.000,—
Waarv. direct bij Ned. Bk.	" —	" —
Zilverbons (met inbegrip v. de bedragen bij de betaalmeesters in kas)	" 16.655.782,50	" 16.858.557,—
Door den Postch.- en Giro-dienst in 's Rijks Schatkist gestort	" 50.208.668,74	" 54.836.843,30
Schuld a/d. Bk. v. Ned. Gem.	" —	" 254.822,89

¹⁾ Waarvan f 37.056.000 vervallen op of na 1 April 1927.

NEDERLANDSCH-INDISCHE VLOTTENDE SCHULD.

	26 December 1925	2 Januari 1926
Voorschot uit 's Rijks kas aan N.-I.	f 314.000,—	f 780.000,—
Ind. Schatk. prom. in oml.	" 29.650.000,—	" 17.200.000,—
Ander Schatkistpapier ..	" 1.750.000,—	" 1.750.000,—
Voorsch. Jav. Bk. aan N.-I.	" 1.791.000,—	" 5.600.000,—
Muntbiljetten in omloop.	" 32.958.000,—	" 33.259.000,—
Ten voordeele v. N.-I. geboekt beleggingsgelden v. h. N.-I. muntfonds...	" 5.517.000,—	" 5.338.000,—
Id. v. d. N.-I. Postspaarb. Bk.	" 803.000,—	" 632.000,—
Totaal	f 63.783.000,—	f 64.559.000,—
Aanweez. in 's Lands kassen	—	—

NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte Balans op 4 Januari 1926.

Activa.		
Binnenl. Wis- Hfdbk. f	51.984.478,98	
sels, Prom., Bijbnk. "	14.283.568,62	
enz. in disc. Ag. sch. "	28.357.714,49	f 94.625.762,09
Papier o. h. Buitenl. in disconto	—	—
Idem eigen portef. . f	246.941.385,—	—
Af: Verkocht maar voor de bk. nog niet afgel. "	—	246.941.385,—
Beleeningen		
incl. vrsch. Hfdbk. f	50.044.800,84	
in rek.-crt. Bijbnk. "	13.532.078,79	
op onderp. Ag. sch. "	74.632.294,47	
	f 138.209.174,10	
Op Effecten	f 136.742.019,10	
Op Goederen en Spec. "	1.467.155,—	" 138.209.174,10
Voorschotten a. h. Rijk	—	3.800.630,21
Munt en Muntmateriaal		
Munt, Goud	f 40.188.010,—	
Muntmat., Goud ..	401.315.497,05	
	f 441.503.507,05	
Munt, Zilver, enz. "	23.991.890,81	
Muntmat., Zilver ..	—	
Effecten		" 465.495.397,86
Belegging Res. fonds. f	6.472.005,79	
id. van 1/5 v. h. kapit. "	3.985.484,58	" 10.457.490,37
Gebouwen en Meub. der Bank	—	5.171.000,—
Diverse rekeningen	—	42.172.274,86
	f 1.006.873.114,49	

Passiva.

Kapitaal	f 20.000.000,—
Reservefonds	6.483.597,96
Bijzondere reserve	12.000.000,—
Bankbiljetten in omloop	912.277.395,—
Bankassigtiën in omloop	861.726,76
Rek.-Cour. f Het Rijk	—
saldo's: { Anderen "	40.470.554,63
Diverse rekeningen	14.779.840,14
	f 1.006.873.114,49

Beschikbaar metaalsaldo	f 274.184.192,47
Op de basis van 2/5 metaaldekking	83.462.257,19
Minder bedrag aan bankbiljetten in omloop dan waartoe de Bank gerechtigd is ..	1.370.920.960,—
Voornaamste posten in duizenden gulden.	

Data	Goud	Zilver	Circulatie	Andere opsch. schulden	Beschikb. Metaal-saldo	Dek-kings perc.
4 Jan. '26	441.504	23.992	912.277	41.332	274.184	49
28 Dec. '25	442.985	23.965	874.832	43.933	282.607	51
21 " '25	447.381	24.534	863.483	58.803	286.869	51
14 " '25	450.776	23.857	874.779	50.002	289.088	51
7 " '25	454.385	23.069	894.884	36.344	290.646	51
30 Nov. '25	457.838	23.441	906.074	38.409	291.820	51
5 Jan. '25	504.578	12.520	954.979	43.750	316.880	52
25 Juli '14	162.114	8.228	310.437	6.198	43.521	54

Data	Totaal bedrag disconto's	Hiervan Schatkist-promessen rechtstreeks	Beleeningen	Papier op het buitenland	Diverse rekeningen ¹⁾
4 Jan. 1926	94.626	—	138.209	246.941	42.172
28 Dec. 1925	75.777	—	127.070	246.875	38.365
14 " 1925	75.924	—	126.279	246.780	38.460
7 " 1925	74.741	—	127.507	246.716	38.001
30 Nov. 1925	74.377	—	128.802	246.529	39.543
23 " 1925	71.868	—	136.386	244.893	40.742
5 Jan. 1925	123.285	—	177.175	113.109	101.939
25 Juli 1914	67.947	14.300	61.686	20.188	509

¹⁾ Op de basis van 2/5 metaaldekking. ²⁾ Sluitpost activa.

SURINAAMSCH-BANK.

Voornaamste posten in duizenden gulden.

Data	Metaal	Circulatie	Andere opsch. schulden	Discont.	Div. rekeningen ¹⁾
28 Nov. 1925..	1.023	1.711	748	976	311
21 " 1925..	969	1.601	786	973	371
14 " 1925..	969	1.631	794	979	215
7 " 1925..	959	1.733	697	972	290
31 Oct. 1925..	969	1.791	729	976	325
29 Nov. 1924..	1.096	1.659	1.907	1.046	512
5 Juli 1914..	645	1.100	560	735	396

¹⁾ Sluitpost der activa.

JAVASCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens. De samengetrokken cijfers der laatste weken zijn telegrafisch ontvangen.

Data	Goud	Zilver	Circulatie	Andere opschb. schulden	Beschikk. metaal-saldo
26 Dec. 1925	224.250		352.500	42.000	145.350
19 " 1925	218.000		355.500	46.500	137.600
12 " 1925	210.000		357.500	49.500	128.600
28 Nov. 1925	143.658	41.404	344.066	33.517	110.184
21 " 1925	144.080	42.034	342.138	37.068	110.879
14 " 1925	143.822	42.012	344.182	43.431	108.933
7 " 1925	143.611	42.076	342.429	39.632	109.960
27 Dec. 1924	133.647	52.810	276.780	99.868	111.902
29 Dec. 1923	156.391	62.028	260.293	107.913	145.556
25 Juli 1914	22.057	31.907	110.172	12.634	4.842 ^a

Data	Dis-conto's	Wissels, buiten N.-Ind. betaalb.	Beleeningen	Diverse rekeningen ¹⁾	Dek-kings-percentage
26 Dec. 1925		120.720		***	57
19 " 1925		138.770		***	54
12 " 1925		407.000		***	52
28 Nov. 1925	16.874	25.643	83.063	72.195	49
21 " 1925	16.843	24.945	83.616	67.933	49
14 " 1925	17.389	25.992	92.812	66.032	48
7 " 1925	17.348	26.609	91.138	60.728	49
27 Dec. 1924	32.406	16.433	73.809	76.948	50
29 Dec. 1923	35.373	25.073	83.987	26.606	59
25 Juli 1914	7.259	6.395	47.934	2.228	44

¹⁾ Sluitpost activa. ²⁾ Basis $\frac{1}{2}$ metaaldekking.

BANK VAN ENGELAND.

Voornaamste posten, onder bijvoeging der Currency Notes, in duizenden ponden sterling.

Data	Metaal	Circulatie	Currency Notes		
			Bedrag	Bankbilj.	Gov. Sec.
30 Dec. 1925	144.556	144.731	296.777	56.250	245.896
23 " 1925	144.622	145.729	301.522	56.250	250.638
16 " 1925	144.802	144.153	295.456	56.250	244.175
9 " 1925	145.008	143.319	290.601	56.250	239.211
2 " 1925	145.660	143.283	289.418	56.250	238.116
25 Nov. 1925	146.734	141.954	290.052	56.250	238.738
31 Dec. 1924	128.560	128.296	295.025	27.000 ^{a)}	248.111
22 Juli 1914	40.164	29.317	—	—	—

Data	Gov. Sec.	Other Sec.	Public Depos.	Other Depos.	Reserve	Dek-kings-perc. ¹⁾
30 Dec. '25	64.088	103.281	8.362	160.682	19.576	11 $\frac{1}{2}$
23 " '25	45.423	79.796	17.652	108.300	18.643	14 $\frac{1}{2}$
16 " '25	48.368	78.127	10.719	118.295	20.399	15 $\frac{1}{2}$
9 " '25	54.368	71.081	8.781	120.226	21.439	16 $\frac{1}{2}$
2 " '25	62.438	71.695	8.525	129.924	22.127	16
25 Nov. '25	41.598	77.348	14.274	111.441	24.531	19 $\frac{1}{2}$
31 Dec. '24	68.580	103.600	8.511	165.779	20.014	11,5
22 Juli '14	11.005	33.633	13.735	42.185	29.297	52 $\frac{1}{2}$

¹⁾ Verhouding tusschen Reserve en Deposits. ²⁾ Gouddekking.

BANK VAN FRANKRIJK.

Voornaamste posten in miljoenen francs.

Data	Goud	Waarv. in het buitenl.	Zilver	Te goed in het buitenl.	Butt. gew. voorsch. a/d. Staat	Schat-kistbil-jetten ¹⁾	Wissels
31 Dec. '25	5.548	1.864	321	565	35.950	5.213	4.184
24 " '25	5.548	1.864	320	563	34.650	5.209	3.693
17 " '25	5.548	1.864	319	563	34.000	5.208	3.428
10 " '25	5.548	1.864	317	563	33.700	5.201	3.661
3 " '25	5.548	1.864	317	562	33.500	5.194	4.702
1 Jan. '25	5.545	1.864	306	569	21.800	4.877	5.914
23 Juli '14	4.104	—	640	—	—	—	1.541

Data	Waarvan op het buitenl.	Uitge-stelde Wissels	Beleeningen	Circulatie	Rekg. Courant Particulieren	Staat
31 Dec. '25	10	4	2.518	51.085	3.323	12
24 " '25	10	5	2.539	49.933	3.244	11
17 " '25	12	5	2.579	49.628	3.250	31
10 " '25	14	5	2.672	49.536	3.230	31
3 " '25	13	5	2.622	49.184	3.246	41
1 Jan. '25	24	9	2.939	40.885	2.614	12
23 Juli '14	8	—	769	5.912	943	401

¹⁾ In disc. genomen wegens voorsch. v. d. Staat a. buitenl. regeeringen.

DUITSCHER RIJKSBANK.

Voornaamste posten in miljoenen Reichsmark.

Data	Goud	Daarvan bij buit. tenl. circ. banken ¹⁾	Deveezen als goud-dekking geldende	Andere wissels en cheques	Beleeningen
23 Dec. 1925	1.208,0	96,6	401,8	1.620,4	10,2
15 " 1925	1.207,7	96,6	394,9	1.565,0	8,9
7 " 1925	1.207,3	96,6	402,4	1.593,6	4,8
30 Nov. 1925	1.207,3	96,6	402,4	1.649,7	23,8
23 " 1925	1.207,2	96,6	392,5	1.379,5	11,6
23 Dec. 1924	717,6	216,5	239,2	1.959,8	24,2
30 Juli 1914	1.356,9	—	—	750,9	50,2

Data	Effec-ten	Diverse Activa ²⁾	Circu-latie	Rekg.-Crt.	Diverse Passiva	Door Rijk-sb. geher-disc.
23 Dec. 1925	227,6	660,8	2.623,4	712,5	576,3	601,7
15 " 1925	226,3	689,8	2.566,3	765,0	549,7	585,3
7 " 1925	223,9	675,9	2.734,3	631,1	520,0	582,3
30 Nov. 1925	221,6	578,4	2.770,9	586,9	495,8	583,6
23 " 1925	221,4	891,3	2.423,9	967,9	507,7	706,3
23 Dec. 1924	78,3	1.782,8	1.765,0	965,8	1.565,7	562,8
30 Juli 1914	330,8	200,4	1.890,9	944,-	40,0	—

¹⁾ Onbelast. ²⁾ W.o. Rentenbankscheine 23, 15, 7 Dec., 30, 23 Nov., resp. 217,8; 254,3; 198,2; 130,8; 481,3 mill.

NATIONALE BANK VAN BELGIË.

Voornaamste posten in miljoenen francs.

Data	Metaal incl. buit. tent. saldi	Bele-en. van tegoed in h. buitl.	Bele-en. van prom.-d. van provin-ten	Binnen-landsche wissels	Bele-eningen	Voorschot aan den Staat	Circulatie	Rekg. Crt. Particu-lieren
22 Dec. '25	395	85	480	1.036	798	5.200	7.471	554
17 " '25	395	85	480	1.041	784	5.200	7.475	531
10 " '25	395	85	480	1.077	756	5.200	7.556	468
3 " '25	395	85	480	934	632	5.200	7.615	117
26 Nov. '25	395	85	480	906	545	5.200	7.544	101
19 " '25	395	85	480	1.018	523	5.200	7.543	152
24 Dec. '24	359	85	480	1.479	349	5.250	7.590	435

VEREENIGDE STATEN VAN NOORD-AMERIKA.

FEDERAL RESERVE BANKS.

Voornaamste posten in miljoenen dollars.

Data	Goudvoorraad		Wettig betaalmiddel, Zilver etc.	Wissels	
	Totaal bedrag	Dekking F. R. Notes		In her-disc. v. d. member banks	In de open markt gekocht
16 Dec. '25	2.701,6	1.449,3	108,4	619,1	352,7
9 " '25	2.722,3	1.365,3	107,6	679,4	369,6
2 " '25	2.742,6	1.397,6	114,9	643,9	357,7
25 Nov. '25	2.745,9	1.405,5	114,6	624,7	359,5
18 " '25	2.782,2	1.418,0	122,8	566,4	355,0
11 " '25	2.779,1	1.406,7	111,4	564,7	352,7
17 Dec. '24	2.954,1	1.869,5	94,5	283,8	336,8

Data	Belegd in U.S. Gov. Sec.	F. R. Notes in circula-tie	Totaal Depo-sito's	Gestort Kapitaal	Goud-Dek-kings-perc. ¹⁾	Algem. Dek-kings-perc. ²⁾
16 Dec. '25	398,5	1.788,2	2.300,5	117,0	66,3	68,7
9 " '25	351,9	1.765,6	2.314,5	116,9	66,7	69,4
2 " '25	339,4	1.742,7	2.313,0	116,9	67,6	70,5
25 Nov. '25	332,3	1.731,5	2.290,8	116,8	68,2	71,1
18 " '25	333,3	1.708,1	2.321,9	116,8	69,0	72,1
11 " '25	334,0	1.711,3	2.288,7	116,7	69,4	72,3
17 Dec. '24	564,2	1.871,5	2.256,3	112,0	71,5	73,9

¹⁾ Verhouding totalen goudvoorraad tegenover opschbare schulden: F. R. Notes en netto deposito. ²⁾ Verhouding totalen voorraad munt-materiaal en wettig betaalmiddel tegenover idem.

PARTICULIERE BANKEN AANGESLOTEN BIJ HET FED. RES. STELSEL.

Voornaamste posten in miljoenen dollars.

Data	Aantal banken	Dis-conto's en bele-en.	Beleg-gingen	Reserve bij de F. R. banks	Totaal depo-sito's	Waarvan time deposits
9 Dec. '25	722	14.052	5.417	1.683	18.536	5.343
2 " '25	722	14.006	5.393	1.668	18.492	5.348
25 Nov. '25	722	13.959	5.405	1.656	18.430	5.360
18 " '25	722	14.015	5.410	1.694	18.618	5.321
11 " '25	723	14.022	5.450	1.659	18.671	5.344
10 Dec. '24	739	12.972	5.604	1.669	18.125	4.826

Aan het eind van ieder kwartaal wordt een overzicht gegeven van enkele niet wekelijks opgenomen bankstaten.

EFFECTENBEURZEN.

Amsterdam, 4 Januari 1926.

De vacantedagen hebben ook in de laatste beursweek tot terughoudendheid in het aangaan van nieuwe engagementen geleid.

Te Berlijn daalden de koersen van Montaan-aandelen op berichten van nieuwe moeilijkheden bij de vorming der Rijnsch-Westfaalsche Montaan-trust. Chemische aandelen konden zich na voorbijgaande daling goed houden. Scheepvaart-aandelen vertoonden na een daling, een stijging van beteekenis en sloten op de hoogste koersen. Reichsbankaandelen waren vast en passeerden de 140 pCt.

Te Parijs is voor buitenlandische fondsen een vrij scherpe reactie ingetreden, in verband met de verbetering van het Fransche betaalmiddel. Dientengevolge is de contramine tot dekking overgegaan en zijn er ook verschillende bona fide aankopen van francs in het buitenland op te merken geweest. Aan den anderen kant werd de vraag naar buitenlandische betaalmiddelen van Fransche zijde minder en, in overeenstemming hiermede, zijn arbitragefondsen en Fransche aandelen gedaald. Voor beleggingspapieren daarentegen is de vraag iets beter geworden.

Te Londen is de opeenhooping van orders gedurende de Kerstdagen niet zoo groot geweest, als men gemeend had te mogen verwachten. Hiendoor, benevens door het vooruitzicht op nieuwe vacantedagen, is de omvang der affaires zeer gering gebleven, waarbij de stemming echter tamelijk vast was. Voor de beleggingsmarkt is dit tot uiting gekomen in een lichte verbetering voor de meeste fondsen, welke bovendien in de hand is gewerkt, doordat het tijdelijk uitblijven van nieuwe emissies het onverteerde materiaal gemakkelijker opneming in de portefeuilles deed vinden. Op de aandeelenafdeelingen hebben petroleumfondsen de meeste belangstelling getrokken, voornamelijk in verband met de stemming voor deze soorten in de Vereenigde Staten.

Te New York is de markt verdeeld geweest. Aan den éénen kant heeft de speculatie verderen voortgang gemaakt — vooral in de hierboven reeds gereleveerde afdeeling voor petroleumfondsen — aan den anderen kant schieen het, alsof er eenige voorzichtigheid op den voorgrond trad ten aanzien van automobielaandelen en aandelen in constructie-ondernemingen, in verband met de meening, dat het hoogtepunt voor deze bedrijven zou zijn bereikt. Toch heeft over het algemeen ook hier een optimistische stemming geheerscht ten aanzien van den te verwachten loop van zaken in het nieuwe jaar. Van een daling van beteekenis was dan ook geen sprake, zelfs niet voor die afdeelingen, welke van een kalme houding blijk hebben gegeven.

Ten onzent is de stemming over het algemeen opgewekt gebleven. Dit is ook tot uiting gekomen op de beleggingsmarkt, waar de meeste noteringen een iets hooger peil konden bereiken. De daling van den algemeenen rentestand is in de achter ons liggende berichtsweek opnieuw gedemonstreerd door het verschijnen van eenige prospecti, omtrent 4½ pCt. obligaties tegen een koers van slechts enkele procenten beneden pari, waarvoor goede belangstelling bleek te bestaan. 6 pCt. Ned. Werk. Schuld 1922: 105⁵/₁₆, 105¹¹/₁₆, 105¹⁵/₁₆; 4½ pCt. Ned. Werk. Schuld 1917: 99¹/₁₆, 99⁷/₁₆, 99; 7 pCt. Ned. Indië: 101¹³/₁₆, 101⁷/₁₆, 101¹⁵/₁₆; 5 pCt. Brazilië 1903 £ 100: 77¹/₁₆, 77, 77⁷/₁₆; 8 pCt. Sao Paulo: 101¹/₁₆.

Van de aandeelenmarkten hebben petroleumfondsen in veel sterker mate de aandacht getrokken, dan in de laatste maanden het geval is geweest. De aanleiding hiertoe dient te worden gevonden in de gunstiger berichten uit New York, vooral in de mededeelingen omtrent aaneensluitingen in de petroleumindustrie. Voorts werden aandeelen Koninklijke Petroleum Maatschappij uit de markt genomen in verband met het feit, dat het interim dividend ad 10 pCt. op 5 Januari betaalbaar zou worden gesteld. Zooals gewoonlijk, is van deze betaalbaarstelling een lichtelijk stimulerende tendens uitgegaan. De Roemeense soorten waren vast in verband met het vrij geven van den export uit Roemenië van de verschillende petroleumproducten. Dordtsche Petr. Ind. Mij.: 398¹/₂, 394¹/₂, 409¹/₂; Geconsolideerde Holl. Petroleum Mij.: 197, 198, 200; Kon. Petroleum Mij.: 419¹/₂, 420¹/₂, 431¹/₂.

De rubbermarkt was eveneens opgewekt, doch zonder groote omzettingen. De noteringen uit New York hebben niet meer denzelfden invloed op onze markt uitgeoefend als korten tijd geleden, vooral ook, doordat de prijs voor rubber te Londen een vrijwel zelfstandig verloop heeft gehad en over het algemeen onveranderd is gebleven. Ondanks het uitblijven van een verbetering echter is de vraag naar goede rubberfondsen aan onze beurs groter geworden. De

jongste daling schijnt vele zwakkere posities te hebben opgeruimd en de belangstelling is thans ook niet zoo sterk van de zijde der speculatie uitgegaan. In verband hiermede is ook een grootere selectie ten aanzien van de verschillende soorten toegepast, waardoor het verschijnsel zich heeft voorgedaan, dat enkele soorten zich niet of nagenoeg niet wijzigden, terwijl voor andere een aanmerkelijke verbetering is ingetreden. Amsterdam Rubber: 387¹/₂, 385¹/₂, 385¹/₂; Deli Batavia Rubber: 281, 275, 279; Hessa Rubber: 517, 507, 509; Ind. Rubber Comp.: 489, 490, 480; Ned. Ind. Rubber & Koffie: 334, 328, 325; R'daan Tapanoeli: 190¹/₂, 194, 198¹/₂; Serbadjadi: 409¹/₂, 405¹/₂, 405; Sumatra Caoutchouc: 347, 343, 347; Sumatra Rubber: 364¹/₂, 370, 378; Kendeng Lemboe: 424, 415, 408 (ex div.).

In aansluiting hieraan was ook de stemming voor tabaks-aandelen iets beter, hoewel hier de koersverschillen van veel bescheidener aard zijn gebleven. In deze tendens hebben overigens ook de aandelen in Java-ondernemingen eenigszins kunnen deelen. Arendsburg: 550, 552¹/₂, 554¹/₂; Besoeki Tabak: 237, 236; Deli Batavia: 438, 436, 430¹/₂; Deli Mij.: 410¹/₂, 409¹/₂, 409¹/₂; de Oostkust: 245¹/₂, 243¹/₂, 241¹/₂; Senembah: 504¹/₂, 503, 500.

Bijzonder vast echter waren koffie- en theeaandelen, in verband met de goede prijzen, welke voor deze artikelen bij voortduring worden gerealiseerd. Kali Bendo: 205, 209, 205¹/₂; Kali Tello: 416, 414¹/₂, 414¹/₂; Agredjo: 556, 563, 567; Pasir Karet: 185, 192¹/₂; Sedep: 468¹/₂, 470, 475; Telaga Patengan: 440, 445.

De suikermarkt was vrijwel onveranderd en met stillen handel. Een uitzondering vormden ook thans weder aandeelen Handelsvereniging „Amsterdam”. Na de betaalbaarstelling van het interim dividend op deze aandelen ad 15 pCt. kon dit fonds een nagenoeg onveranderd niveau behouden, rekening houdende met het gedetacheerde dividend. Cultuur Mij. der Vorstenlanden: 159¹/₂, 158, 162¹/₂; Handelsverg. Amsterdam: 634¹/₂, 637, 621¹/₂ (ex div.); Javasche Cultuur Mij.: 336¹/₂, 337, 327¹/₂ (ex div.); Moorman & Co.: 442¹/₂, 447, 458; Pagottan: 270, 272, 263¹/₂ (ex div.); Poerwodjo: 110, 106, 108¹/₂; Tjepper: 590, 589, 588.

De scheepvaartmarkt heeft ook ditmaal geen teekenen van opleving gegeven. Holland Amerika Lijn: 64¹/₂, 63, 63¹/₂; Java China Japan Lijn: 122¹/₂, 124¹/₂, 128; Kon. Boot: 76¹/₂, 78, 80¹/₂; Ned. Scheepvaart Unie: 159¹/₂, 161¹/₂; Stoomvaart Mij. Nederland: 171¹/₂.

Daarentegen ontstond er wel iets grootere levendigheid op de afdeeling voor binnenlandsche industriële aandelen. Voor Jurgenssoorten is de stemming veel beter geworden, hetgeen gepaard is gegaan met ruimere omzettingen. Aandelen in kunstzijde-ondernemingen waren verdeeld, doch wel iets beter van toon. In aandelen Philips Gloeilampenfabrieken is eenig aanbod in de markt gekomen na de sluiting van de jongste emissie van gewone en preferente aandelen. Centrale Suiker Mij.: 127¹/₂, 128¹/₂; Holl. Kunstzijde Ind.: 130, 133; Jurgens: 126¹/₂, 127¹/₂, 129¹/₂; Maekubee: 148¹/₂, 151¹/₂, 150¹/₂; Ned. Kunstzijdefabriek: 311¹/₂, 328, 313¹/₂; Philips Gloeilampen Fabrik: 368¹/₂, 366¹/₂, 374.

Mijuaandelen waren nagenoeg verlaten en moesten over het algemeen iets van hun koerspeil prijs geven. Alg. Exploratie Mij.: 137¹/₂, 134, 130; Redjang Lebong: 350, 352, 359; Siloengkang: 44¹/₂, 44¹/₂.

De afdeeling voor bankaandelen was vast, in het bijzonder voor Indische creditwaarden, in overeenstemming met de iets vaster houding voor de suikermarkt. Amsterdamse bank: 159¹/₂, 159¹/₂, 160; Incasso Bank: 116¹/₂, 116¹/₂, 117; Javasche Bank: 330; Koloniale Bank: 187¹/₂, 188, 189¹/₂; Ned. Ind. Handelsbank: 157¹/₂, 158, 160; Ned. Handel Mij.: 146¹/₂, 146¹/₂, 148¹/₂; R'damsche Bankverg.: 68¹/₂, 69, 70; Twentsche Bank: 135 (ex div.).

De Amerikaanse markt was stil, doch over het algemeen niet ongeanimeerd. Opnieuw zijn er groote omzettingen op te merken geweest in aandelen Intercontinental Rubber Company, doch tegen iets reagerende prijzen. Anaconda Copper: 99¹/₂, 98¹/₁₆, 100; Studebaker: 56¹/₂, 56, 59¹/₂; United States Steel Corp.: 137, 136¹/₂, 138¹/₂; Atchison Topeca: 137¹/₂, 137; Baltimore & Ohio: 92, 95; Union Pacific Rr. Cy.: 152¹/₂, 152¹/₂, 153¹/₂; Wabash Railway: 44¹/₁₆, 44¹/₁₆, 43¹⁵/₁₆.

De geldmarkt was onregelmatig. Tegen het einde des jaars werd even een prolongatiekoers van 5 pCt. bereikt, om spoedig daarna 4 pCt. te noteren. Op den laatsten beursdag van de berichtsweek werd wederom geld a 3½ pCt. verkrijgbaar gesteld.

GOEDERENHANDEL.

GRANEN.

5 Januari 1926.

Aan de ourst, die den laatsten tijd aan de graanmarkten der uitvoerlanden, vooral in Noord-Amerika, geheerscht heeft, is nog steeds geen einde gekomen en hevige prijsfluctuaties kwamen ook deze week te Chicago en Winnipeg weder herhaaldelijk voor. Van een lusteloze houding der markt, welke aan het einde van het jaar veelal voorkomt, was daar geen sprake. De invloed van de verlaagde Washingtonsche berekening der opbrengst van den tarweoogst in de Vereenigde Staten liet zich nog gedrukt gelden. Wel vraagt men zich af, of niet de omstandigheid, dat de Canadeesche tarweoogst blijkbaar ongeveer evenveel grooter is geweest dan de officieele raming, als een voldoende tegenwicht te beschouwen is tegen die Washingtonsche berekening, doch aan de markt in Amerika heeft nu eenmaal de vaste stemming weder de overhand en in zulke periodes trekken hausse-factoren gewoonlijk sterk de aandacht en wordt op berichten van tegenovergestelde aard weinig acht geslagen. Nu en dan scheen van deze laatste een grotere invloed uit te gaan en werden vaste markten door prijsdalingen op de twee laatste dagen van het jaar gevolgd, doch ten slotte trad op 4 Januari, na drie rustdagen weder een flink herstel in, waardoor tarwe te Chicago $3\frac{1}{2}$ à 4 dollarcent per 60 lbs. hooger sloot dan een week tevoren en te Winnipeg een verhooging van 1½ cent te constateeren viel. Sedert den 21sten December, toen de volgens Noord-Amerikaansche meeningen te hooge Argentijnsche oogstraming juist een flinke prijsdaling had veroorzaakt en de verlangde raming voor de Vereenigde Staten nog niet verschenen was, is aan beide genoemde markten de tarweprijs nu 16 à 21 dollarcent of 11 à 13 pCt. gestegen. Tot de hausse-factoren, die tot het bereiken van dit verhoogde niveau deze week hebben medegewerkt behooren herleving der vraag in het Verre Oosten, waar Japan belangstelling voor Canadeesche tarwe begint te toonen, nieuwe berichten over regen in Argentinië, het beperkte aanbod van nieuwe Argentijnsche tarwe en de in Amerika bestaande overtuiging, dat de Vereenigde Staten bezig zijn meer tarwe uit te voeren dan hun surplus bedraagt, zoodat later een tekort door toenemenden invoer uit Canada moet worden gedekt. De Argentijnsche regen werd afgewisseld door gunstig oogst weder en de dagen zonder regen waren zelfs niet zeldzaam, doch het valt niet te ontkennen, dat in Argentinië in December en ook nog in de laatste week van het jaar het binnenhalen van den tarweoogst ook in de Zuidelijke provincies door regen is vertraagd, die misschien ook schade aan kwaliteit en kwantiteit van de tarwe heeft aangericht. Zeker is dat echter niet, want naast meer pessimistische berichten komen uit Argentinië toch ook nog mededeelingen, dat het uitvoersurplus van tarwe daar ondanks dien regen nog 17 miljoen quarters zal bedragen, wat ongeveer overeenkomt met de opbrengstraming, welke onlangs zooveel critiek uitlokte. Het is dan ook onmogelijk uit te maken, hoeveel waarde men heeft te hechten aan de meening van hen, die volhardden bij een uitvoeroverschot van $12\frac{1}{2}$ miljoen quarters of aan de onlangs verschenen particuliere oogstraming van 24.1 miljoen quarters (de officieele schatting was 26.9 en de vorige oogst 23.9 miljoen). De Argentijnsche tarwemarkt hield zich na de prijsverhoging, die de verlaagde Washingtonsche raming ook daar in de vorige week had veroorzaakt, rustig. De berichten over gunstig oogst weder in Argentinië, die ook in Europa de tarwemarkt ervan hadden weerhouden, uit haar kalme houding te geraken, schijnen dus wel gegrond te zijn geweest. Ook op 4 Januari, toen Noord-Amerika zoo vast was, deed Argentinië niet mee en de markt sloot te Buenos Aires 5 centavos hooger, te Rosario 10 à 15 centavos per 100 KG. lager dan een week tevoren. Het is wel merkwaardig, dat op 4 Januari regen in Argentinië als een der redenen voor de prijsverhoging werd opgegeven, terwijl Argentinië zelf op dien dag slechts een kleinigheid hooger was. In Europa waren gedurende de laatste week van het jaar de tarwezaken, speciaal op het vasteland zeer gering. In Engeland, waar men niet als in de andere Europeesche invoerlanden een aanzienlijk gedeelte der behoefte met tarwe uit een grooten binnenlandschen oogst kan dekken, werd wel geregeld gekocht, doch de omzet was niet groot. Op 4 Januari werden echter weder veel meer zaken gedaan, wat tot de vaste markt in Noord-Amerika heeft meegewerkt. Vrij ruim aanbod uit Canada, waar nog steeds de aanvoer blijft, drukte nu en dan de markt, doch een tegenwicht daartegen vormde de geringe omvang der offertes van nieuwe Argentijnsche tarwe. Daarin ligt een bevestiging van de berichten over de vertraging in het binnenhalen van den oogst, doch het heet, dat in de tweede helft van Januari de Argentijnsche tarwe-

verschepingen flink op gang zullen komen. Als dan ook de Australische nieuwe tarwe, waarin deze week bij meer aanbod geregelder zaken naar Engeland werden gedaan, ter verscheping gaat komen en dus de wekelijksche wereldverschepingen grooter worden dan de vrij beperkte hoeveelheden van den laatsten tijd, kan misschien verwachting worden verwacht van de zeer sterke positie van den Canadeeschen tarwepool, welke nog steeds een grooten invloed op de markt uitoefent. Duitschland zet zijne exportzaken in tarwe voort, vooral naar Engeland en profiteert daarbij van het zachtere weder, waardoor de aanvoer naar de Duitse zeehavens weder gemakkelijker is geworden. Toename van de Duitse vraag naar buitenlandsche tarwe gaat daarmee echter tot nog toe niet gepaard.

Rogge volgde te Chicago de prijsverhoging van tarwe en sloot op 4 Januari na een inzinking in den loop der week, vrijwel onveranderd tegenover 28 December. Tot ver beneden de Amerikaansche prijzen blijven Duitse en Poolse rogge aan de markt en zaken daarin blijven vrij geregeld tot stand komen naar de Noordsche landen en Nederland, al is de omzet niet groot. Het ziet er naar uit, dat de roggemarkt nog geruimen tijd door de Europeesche productielanden zal worden beheerscht en men aan deze zijde van den Oceaan de Amerikaansche rogge nauwelijks noodig zal hebben. Van vermeerdering van het gebruik van roggebroom in Duitschland hoort men tenminste nog weinig. Misschien zou langdurige handhaving van het tegenwoordige prijspeil van tarwe daarin verandering kunnen brengen.

Voor maïs in spoedige posities bestond deze week aanvankelijk in Engeland vrij goede vraag wegens kleine voorraden, doch deze ondergingen eenige aanvulling door aanvoeren van Platamais en op het Europeesche vasteland was overal de vraag slecht. Over het algemeen was dan ook de maïsmarkt alles behalve vast ondanks het hooge niveau, waarop zich in Noord-Amerika de maïsprijs handhaaft. Blijkbaar had daar de lage Washingtonsche oogstraming nog niet uitgewerkt en hoewel de laatste dagen van het jaar te Chicago eenige inzinking brachten, was bij de vaste tarwemarkt van 4 Januari ook maïs vaster en 2 à 3 dollarcent per 56 lbs. hooger dan een week tevoren. In Europa stoort men zich zeer weinig aan deze vaste Amerikaansche markt en zaken in maïs van Noord-Amerika worden niet gedaan. In Nederland werden zelfs op Januari afdeling eenige partijen naar Amerika terugverkocht. Meer waarde dan aan de vaste stemming in Amerika hecht men in Europa aan de groote wereldverschepingen. Uit Argentinië werd de laatste week van het jaar minder maïs afgeladen, waarschijnlijk in verband met de feestdagen, doch de Balkan en Zuid-Afrika verscheepten flinke hoeveelheden en het totaal was zelfs nog grooter dan de vorige week, ook omdat uit Noord-Amerika nog al wat werd afgeladen ter uitvoering van vroeger per December afgesloten contracten. Daarbij zijn de vooruitzichten voor den Argentijnschen maïsoogst door den in December gevallen regen uitstekend, zoodat tot aanzienlijk deponeren nieuwe Argentijnsche maïs op zoner aflading wordt aangeboden en in Engeland en België verhandeld en oude Argentijnsche maïs uit de ruime verschepingen van den laatsten tijd telkens goedkoper wordt aangeboden. Op 4 Januari waren de Argentijnsche termijnmarkten voor maïs lager en zij sloten tegenover een week geleden onveranderd tot 15 centavos per 100 ton lager. Vooral te Antwerpen wordt spoedige Platamais tot lage prijzen geoffreerd. Zacht weder heeft aan den Donau de vrees voor een spoedige sluiting der scheepvaart weder doen verdwijnen en de verschepingen gaan op ruimen voet voort. Eenigszins worden zij belemmerd door de onvoldoende kwaliteit der Roemeensche maïs. Van een groot gedeelte der aanvoeren in West-Europa is sedert eenigen tijd de kwaliteit zeer onbevredigend. Door de heropening der scheepvaart op den Donau is echter onlangs hopening der goedkoopde Zuid-Slavische maïs in de zeehavens wat aan de kwaliteit der afladingen ten goede kan komen. Ook Bulgaarsche maïs arriveert tot nog toe in goede conditie. Door de onvoldoende kwaliteit der Roemeensche maïs zijn echter voor alle Balkansoorten de prijzen zeer gedrukt.

In gerst zijn de zaken nog steeds zeer stil en alle soorten zijn moeilijk te plaatsen. Den laatsten tijd wordt uit den nieuwen goeden oogst Argentijnsche gerst aangeboden en nu en dan naar België en Nederland verhandeld. Van den Donau en uit Rusland werd deze week meer gerst afgeladen, doch de belangstelling daarvoor is gering. In Noord-Amerikaansche gerst worden ook al geen nieuwe zaken gedaan en in Nederland is de prijs daarvoor weder vrij wat beneden de Amerikaansche pariteit.

Ook haver is stil en in Engeland weder daarin evenals in gerst nauwelijks zaken gedaan. De Amerikaansche prijzen blijven zich echter ook daarvoor handhaven.

Noteringen.

Data	Chicago			Buenos Aires		
	Tarwe Mei	Maïs Mei	Haver Mei	Tarwe Febr.	Maïs Febr.	Lijnzaad Febr.
4 Jan. '26	182 $\frac{3}{4}$	88 $\frac{1}{4}$	46 $\frac{1}{8}$	15,20	8,20	16,40
26 Dec. '25	184 ¹⁾	78 $\frac{1}{8}$ ¹⁾	41 $\frac{7}{8}$ ¹⁾	15,15	8,45	16,90
3 Jan. '25	177 $\frac{1}{2}$	127 $\frac{1}{8}$	62 $\frac{1}{8}$	15,80	11,— ²⁾	23,75
3 Jan. '24	107 $\frac{1}{2}$	74 $\frac{3}{8}$	45 $\frac{3}{8}$	11,20 ²⁾	9,70 ²⁾	19,70 ²⁾
3 Jan. '23	129 $\frac{1}{2}$	71 $\frac{1}{2}$	44	11,45	8,30 ²⁾	17,—
20 Juli '14	82	56 $\frac{3}{8}$	36 $\frac{1}{2}$	9,40	5,38	13,70

¹⁾ per December. ²⁾ per Januari.

Locoprijzen te Rotterdam/Amsterdam.

Soorten	4 Jan. 1926	28 Dec. 1925	5 Jan. 1925
Tarwe (Manitoba III) .. ¹	17,50	17,25	* 18,25
Rogge (No. 2 Western) .. ¹	11,40	11,50	15,90
Maïs (La Plata)	202,—	206,—	256,—
Gerst (48 lb. malting) ... ²	188,—	192,—	261,—
Haver	10,90	10,90	14,—
Lijnkoeken (Noord-Ameri- ka van La Plata-zaad) ... ¹	14,80	14,85	14,75
Lijnzaad (La Plata)	374,—	398,—	504,—

¹⁾ per 100 KG. ²⁾ per 2000 KG. ³⁾ per 1960 KG. * No. 2 Hard/Red Winter Wheat.

AANVOEREN in tons van 1000 KG.

Artikelen	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	27 Dec. 1925- 2 Jan. 1926	Sedert 1 Jan. 1926	Overeenk. tijdvak 1925	27 Dec. 1925- 2 Jan. 1926	Sedert 1 Jan. 1926	Overeenk. tijdvak 1925	1926	1925
Tarwe.....	4.490	—	1.133	20	—	—	—	1.133
Rogge.....	2.014	—	185	—	—	—	—	185
Boekweit.....	773	—	—	—	—	—	—	—
Maïs.....	19.434	—	6.702	3.360	—	—	—	6.702
Gerst.....	6.156	—	300	—	—	—	—	300
Haver.....	300	—	—	250	—	—	—	—
Lijnzaad.....	3.553	—	250	620	—	—	—	250
Lijnkoek.....	2.686	—	2.250	—	—	—	—	2.250
Tarwemeel.....	31	—	1.113	543	—	332	—	1.445
Andere meelsoorten.....	56	—	50	—	—	—	—	50

Totaal-aanvoeren te Rotterdam en Amsterdam in 1925.

	Rotterdam tons	Amsterdam tons	Totaal tons
Tarwe.....	1.235.209	22.046	1.257.255
Rogge.....	312.922	500	313.422
Boekweit.....	23.502	340	23.842
Maïs.....	829.473	83.572	913.045
Gerst.....	339.765	11.650	351.415
Haver.....	221.263	1.251	222.514
Lijnzaad.....	234.492	72.921	307.413
Lijnkoek.....	197.890	—	197.890
Tarwemeel.....	122.826	20.200	143.026
Div. Meels.....	10.190	—	10.190

Hongarije.....	180.000	180.000	202.354
Frankrijk.....	750.000	740.000	827.472
België.....	350.000	360.000	400.105
Holland.....	315.000	315.000	329.244
Denemarken.....	175.000	175.000	140.000
Zweden.....	192.000	192.000	135.000
Polen.....	550.000	550.000	494.854
Italië.....	170.000	170.000	422.000
Spanje.....	225.000	225.000	260.000
Andere landen.....	300.000	300.000	348.000
Totaal zonder Rusland ..	6.482.000	6.482.000	6.619.416
Rusland.....	1.000.000	1.000.000	458.375

Totaal Europa 7.482.000 7.482.000 7.077.791

Op Java bleef de markt kalm, hoewel prijzen wat aantrokken. Matige kwantiteiten Superieur uit oogst 1926 werden tot f 9,75 olopend tot f 10 herverkocht, terwijl de V.I.S.P. ook nog kleingheden tot f 10 verkochten. Disponibele witte suiker werd ten slotte tot f 11 gevraagd, zonder verkoopers.

Hier te lande openbaarde zich de afgelopen week een betere stemming en konden prijzen wegens meerdere vraag en terughoudendheid van verkoopers ongeveer f $\frac{1}{2}$ oloopen.

De omzet was echter gering en de markt sloot in prijs-houdende stemming op de volgende noteringen:

December	f 16. $\frac{7}{8}$	} koopers
Mei	„ 17. $\frac{5}{8}$	
Augustus	„ 18.—	

NOTEERINGEN.

Data	Amsterdam per Maart	Londen			New York 96° Centri- fugals
		Tates Cubes No. 1	White Java's f.o.b. per Mei/Juni	Cuba's 96° c.i.f. Januari	
	kristalsuiker basis 99°	Sh.	Sh.	Sh.	\$ cts.
4 Jan. '26	f 17 $\frac{3}{8}$	31/9	13/9	11/1 $\frac{1}{2}$	4,21
28 Dec. '25	„ 17	31/9	13/7 $\frac{1}{2}$	11/—	4,14
4 Jan. '25	„ 19 $\frac{1}{2}$	37/—	19/—	14/1 $\frac{1}{2}$	4,65
4 Jan. '24	„ 32	62/3	25/3	23,9	6,40
	ruwsuiker basis 88°				
4 Juli '14	f 11 $\frac{13}{32}$	18/—	—	—	3,26
	basis 99°				
	f 11 $\frac{13}{32}$ ¹⁾				

¹⁾ Het verschil tusschen ruwsuiker 88° en krist.suik. 99° is aan te nemen op f 3 p. 100 KG.

KATOEN.

Marktbericht van de Heeren Sir Jacob Behrens & Sons, Manchester, d.d. 30 December 1925.

De flauwere stemming van Amerikaansche katoen nam jl. Donderdag aan beide zijden van den Atlantischen Oceaan een einde. De gewone vergadering van alle belanghebbenden in den Amerikaanschen katoenooft zal de volgende week in

SUIKER.

De verschillende suikermarkten waren de laatste week van het verlopen jaar prijshoudend gestemd.

In Amerika veranderden de noteringen op de termijnmarkt bijna niet; zij trokken iets aan. (Men dient in aanmerking te nemen, dat de termijnen versprongen zijn):

	Sp. C.	Dec.	Jan.	Mrt.	Mei
Slot voorafgaande week	4.11	2.37	2.33	2.42	2.54
			Jan.	Mrt.	Mei
Opening verslagweek.....	4.14	2.36	2.43	2.56	2.67
Slot verslagweek	4.21	2.40	2.45	2.58	2.68

De ontvangsten in de Atl. havens der V.-S. bedroegen deze week 46.000 tons, de versmeltingen 51.000 tons (tegen 22.000 in 1924) en de voorraden 61.000 tons.

Prompte Cubasuiker werd verhandeld tot 2 $\frac{1}{2}$ d.c. c. & fr. New York, terwijl de notering voor Januari/Maart verscheping naar Europa ongeveer Sh. 11/7 $\frac{1}{2}$ c.i.f. was.

De Cuba-statistiek is als volgt:

	1925 Tons	1924 Tons	1923 Tons
Weekontvangsten nieuwe oogst	49.639	45.979	18.529
Oude oogst	1.524	3.343	—
Totaal 1 Dec.-26 Dec.	94.221	64.774	25.876
Aantal werkende fabrieken	79	77	75
Weekexport 26 Dec.	11.972	35.833	3.714
Oude oogst	41.177	5.729	—
Totale export	21.633	42.333	3.714
Totale voorraad op 26 Dec. ..	147.939	23.850	22.162

De cijfers van F.O.Licht's laatste raming van den a.s. Europeeschen bietoogst in vergelijking met zijne voorgaande raming en met den oogst 1924/25 zijn als volgt:

	1925/26		1924/25
	Laatste raming	Voorgaande raming	Productie
	Tons	Tons	Tons
Duitschland.....	1.630.000	1.630.000	1.575.684
Tsjecho-Slowakije.....	1.560.000	1.560.000	1.409.703
Oostenrijk.....	85.000	85.000	75.000

Georgia gehouden worden, teneinde tot een regeling van den Amerikaanschen katoenooft voor het volgend jaar te komen en zich op deze wijze een behoorlijke marge te verzekeren. Deze stap kan echter niet als de oorzaak van de prijsstijging beschouwd worden, of van de grootere activiteit in Liverpool vóór de vacantiédagen, welke meer een gevolg was van dekkings- en speculatieve inkoop. Den 21 December noteerde Mid-American spot Liverpool 9,71 d. het laagste punt van dit seizoen tegen 13,44 d. het hoogste op 4 Augustus. De verscheping van katoen vindt geregeld voortgang en zoowel de ontvangsten in de havens als de export zijn grooter dan verleden jaar. Egyptische katoen heeft Amerikaansch gevolgd, hoewel Liverpool iets flauwer was.

Over de Amerikaansche garenmakrt valt weinig nieuws te vermelden. Fabrikanten van alle nummers rapporteeren algemeen, dat, hoewel de stijging van het ruwe materiaal meer vraag gebracht heeft, slechts een klein gedeelte hiervan tot zaken aanleiding gegeven heeft. Wel was er Donderdag meer activiteit, waarschijnlijk in verband met de op handen zijnde feestdagen. Hier en daar zijn enkele partijtjes geboekt, doch eenige posten van beteekenis zijn alleen tot stand kunnen komen tegen de prijzen der vorige week. In Egyptische soorten luiden de berichten nogal verschillend. Bijna alle zijn het er echter over eens, dat koopers uitsluitend hun behoefte voor vlugge levering dekken. Hier en daar rapporteeren enkele doubleurs meer vraag, doch over het algemeen worden er slechts kleine hoeveelheden verkocht.

Het jaar eindigt met een vermeerderde belangstelling in de doekmarkt. Dit kan gedeeltelijk worden toegeschreven aan de usantieele prijsaanvragen in verband met het opmaken der balans: er zijn echter wel eenige zaken tot stand gekomen en nog meer geweigerd tegen prijzen, die ongetwijfeld de vorige week nog kans van slagen hadden. 1925 is voor koopers, zoowel hier als op de overzeesche markten, een teleurstelling geweest, doch de vooruitzichten voor de toekomst zijn wel wat gunstiger. Stocks zijn in den regel slechts klein en prijzen hebben thans een niveau bereikt, waarop zeer zeker normale zaken mogelijk zijn. Wat meer dan ooit gevenscht is, is wat meer stabiliteit in het Gouvernement van China en een verbetering in de financieele crisis, waaronder talrijke Europeesche landen thans lijden. Dan zal er voor Lancashire wederom een goede kans komen om zich op de wereldmarkten een goede plaats te veroveren.

23 Dec. 30 Dec. Oost. koersen. 22 Dec. 29 Dec.
 Liverpoolnoteeringen. T.T. op Br. Indië 1/6 5/8 1/6 5/8
 F.G.F. Sakellaridis 16,50 17,40 T.T. op Hongkong 2/4 1/2 2/4 1/2
 G.F. No. 1 Oomra 6,75 7,30 T.T. op Shanghai 3/1 1/2 3/1 1/2

Noteering voor Loco-Katoen.
 (Middling Uplands.)

	31 Dec. 1925	24 Dec. 1925	18 Dec. 1925	31 Dec. 1924	31 Dec. 1923
New York voor Middling ...	20,70 c	19,80 c	19,40 c	24,85 c	36,70 c
New Orleans voor Middling	20,— c	19,25 c	18,77 c	24,50 c	35,50 c
Liverpool voor Middling ...	10,27 d	9,92 d	9,81 d	13,50 d	— d*)

*) Voor fully middling ouden Standaard.

Ontvangsten in- en uitvoeren van Amerikaansche havens.
 (In duizendtallen balen).

	1 Aug. '25 tot 25 Dec. '25	Overeenkomstige periode	
		1924	1923
Ontvangsten Gulf-Havens.	***	5981	4798
„ Atlant. Havens	***	1383	1121
Uitvoer naar Gr. Britannië	***	2243	1722
„ „ 't Vasteland etc.	***	463	339
„ „ Japan.....	***		

Voorraden.
 (In duizendtallen balen).

	25 Dec. '25	Overeenkomstig tijdstip	
		1924	1923
Amerik. havens.....	***	1572	1096
Binnenland.....	***	1627	1109
New York.....	***	212	164
New Orleans.....	***	459	296
Liverpool.....	***	487	340

KOFFIE.

Het vaste slot van het vorig jaar werd gevolgd door een nog vaster begin van het nieuwe jaar. Nadat in het laatst

van December ruchtbaar was geworden, dat Brazilië pogingen aanwendde om, — na de weigering van de bankiers in Amerika — eene leening voor de verdere verdediging van de koffieprijzen elders geplaatst te krijgen, werd reeds op 3 dezer bekend gemaakt, dat op 8 Januari in Nederland de inschrijving geopend wordt op £ 500.000 obligatiën (rente 7 1/2 pCt.) en dat dit bedrag een deel uitmaakt van eene uitgifte van de helft eener geautoriseerde leening van £ 10 miljoen obligatiën a 95 pCt. ten laste van het Permanente Instituut tot Verdediging van de Koffie van den Staat Sao Paulo, waartegenover als zekerheid wordt gesteld 1o. een depôt van een even groot bedrag van 7 1/2 pCt. obligatiën ten laste van den Staat Sao Paulo, 2o. een verband op de opbrengst van de transportbelasting van ongeveer 3/4 d. per baal koffie, afkomstig uit en vervoerd door het gebied van den Staat Sao Paulo en 3o. alle bestaande en toekomstige goederen van genoemd Instituut. De indruk, gewekt door de bekendmaking van een en ander, was groot en aan onze termijnmarkt liepen de noteeringen op den dag, waarop de markt in het nieuwe jaar geopend werd (4 Januari), dadelijk 1 3/4 a 2 1/4 ct. hooger dan het slot van 30 December. Ook van loco, waarvan de afzet reeds in den laatsten tijd wat verbeterd was, werden de vraagprijzen in de meeste gevallen onmiddellijk 1 a 1 1/2 ct. verhoogd. Hoewel natuurlijk vooraf niet te zeggen is, hoe ver de invloed van het tot stand komen der leening op den verdere loop van het artikel gaan zal, wordt toch op het oogenblik vrij algemeen verwacht, dat die invloed zich voorloopig zeer sterk zal doen gevoelen. In elk geval is het zeer waarschijnlijk dat, waar het Instituut alleen reeds door beperking van de aanvoren naar de afscheephavens de koffieprijzen heeft kunnen ophouden en ten slotte zelfs belangrijk heeft doen stijgen, de verdere verdediging van de prijzen niet moeilijker zal zijn, nu voldoende gelden beschikbaar komen om voorschotten te verlenen op hetgeen door die beperking nog niet tot afvoer kan komen en in het binnenland van Sao Paulo voorloopig moet worden opgeslagen, en om verdere maatregelen, die het mocht wenschen te nemen, te kunnen uitvoeren.

Aan de op 31 December verschenen jaarcijfers van de Firma Leonard Jacobson & Zonen te Rotterdam, ontleenen wij betreffende den loop der prijzen van Santos koffie sedert 1835 het volgende:

- 1835 29—32—35 ct.
- 1848 18—16 1/2—15 ct.
- 1863 40—41—40 ct.
- 1868 26—23—25 1/2 ct.
- 1874 64 1/2—69 1/2—50—55—52 ct.
- 1883 22 1/2—21—28 1/4—25—33 ct.
- 1887 37 1/2—55 1/2—48 1/2—54—43 1/2—49 ct.
- 1903 18—15 1/2—21 1/2—20 1/2—22 ct.
- 1916 53—92 ct.; (N.O.T.) 51—44—46 1/2 ct.
- 1921 40—32—38 1/2 ct.
- 1925 75—76—70—72—65 ct.

De prijzen van Santos en Rio op aflading liepen deze week weder belangrijk op. Zij zijn op het oogenblik van gewoon goed beschreven Superior Santos op prompte verscheping ongeveer 106/- a 107/- per cwt., en van dito Prime ongeveer 108/- a 110/-, terwijl zij van Rio type New-York 7 met beschrijving, prompte verscheping, bedragen 83/6 a 85/-.

Van Robusta W.L.B. f.a.q. Januari-verscheping, stegen de aanbiedingen van Indië tot ongeveer 54 1/2 a 55 ct. per 1/2 KG. c.i.f., uitgeleverd gewicht, netto contant. Van Palembang Robusta, dat in het einde van de vorige week in Indië zelf nog verhandeld is tot 49 ct. c.i.f., prompte verscheping, liepen de prijzen naar aanleiding van gedwongen indekkingen van vroegere blanchoverkoop door Indische huizen, nog eenige centen hooger en bij het afsluiten van dit bericht werden noteeringen geseind van 53 a 53 1/2 ct. uitgeleverd gewicht voor Januari-verscheping. Zaken naar Holland kwamen niet tot stand, hetgeen begrijpelijk is, wanneer in aanmerking genomen wordt, dat van alhier opgeslagen partijen op het oogenblik nog wordt aangeboden tot 50 ct. op ceelconditie met 1 pCt. contant.

De officieele loco-noteeringen werden, in overeenstemming met de veranderende omstandigheden, verhoogd op 67 ct. per 1/2 KG. voor Superior Santos en 57 ct. voor Robusta.

De noteeringen aan de Rotterdamsche termijnmarkt waren aan de ochtend-call als volgt:

	Santos-contract basis Good				Gemengd Contract basis Santos Good			
	Mrt.	Mei	Sept.	Dec.	Mrt.	Mei	Sept.	Dec.
5 Jan.	56 1/8	54 5/8	52 1/4	52 5/8	52 5/8	50 1/2	48 5/8	47 5/8
29 Dec.	54 1/4	52 1/8	50 1/8	49 5/8	50	48 1/8	46	44 5/8
22 „	53 5/8	51 5/8	49 5/8	49 5/8	49 5/8	47 3/4	45 7/8	44 5/8
15 „	52 5/8	50 5/8	48 5/8	48 5/8	48 1/8	46 7/8	45 5/8	44 1/8

De slot-noteringen te New York van het aldaar geldende gemengd contract (basis Rio No. 7) waren:

	Mrt.	Mei	Sept.	Dec.
4 Jan.	\$ 17,52	\$ 17,45	\$ 16,71	\$ 16,54
28 Dec.	" 16,82	" 16,60	" 15,92	" —,—
21 "	" 16,75	" 16,49	" 15,84	" —,—
14 "	" 16,47	" 16,38	" 15,69	" —,—

Rotterdam, 5 Januari 1926.

(Mededeeling van de Vereniging voor den Goederenhandel te Rotterdam.)

Noteeringen en voorraden in Brazilië.

Data	te Rio		te Santos		Wisselkoers te Rio op Londen
	Voorraad (In Balen)	Prijs No. 7 ¹⁾	Voorraad (In Balen)	Prijs No. 4 ¹⁾	
4 Jan. 1926	263.000	23.825	1.276.000	27.500	717/32
28 Dec. 1925	270.000	23.825	1.292.000	27.200	713/64
21 " 1925	270.000	24.300	1.285.000	27.000	73/16
5 Jan. 1925	372.000	40.175	1.807.000	43.500	559/64

Ontvangsten uit het binnenland van Brazilië in Balen.

Data	te Rio		te Santos	
	Afgelopen week	Sedert 1 Juli	Afgelopen week	Sedert 1 Juli
2 Jan. 1926 --	73.000	2.749.000	164.000	4.742.000
3 " 1925 --	31.000	2.441.000	138.000	5.620.000

¹⁾ In Reis.

THEE.

De theemarkt hield, zowel te Londen als hier, in de afgelopen week nog vacantie.

De maandstatistiek van het Thee-Etablissement te Amsterdam geeft voor de maand December aanvoeren te zien ten bedrage van 11.207 kisten tegenover 6975 kisten in de voorafgaande maand.

De afleveringen bedroegen in December — altijd een stille maand — 10.602 kisten tegenover 16.370 kisten in November.

De voorraad is daardoor van 30.939 toegenomen tot 31.544 kisten, een toename van slechts 600 kisten. Intusschen is de tweedehandsch voorraad in entrepôt van ongeveer 22.400 kisten op ulto. November teruggelopen tot ca. 19.000 kisten op ulto. December.

Amsterdam, 4 Januari.

RUBBER.

Ten gevolge van de feestdagen is de stemming op de rubbermarkt evenals de prijzen vrijwel onveranderd gebleven gedurende de afgelopen week. Er was over het algemeen zeer weinig kooplust, terwijl ook Amerika de laatste weken nagenoeg niet als koper in de markt is geweest.

De slotnoteringen luiden als volgt:

	Januari	Jan./Maart	April/Juni	einde voorafgaande week:
Ia Crepe:	2,49½	2,41	2,19	2,50
				2,41
				2,19

COPRA.

De markt was gedurende de afgelopen week iets gemakkelijker gestemd. Consumenten toonden bijzonder weinig belangstelling, terwijl importeurs meer offerden.

De markt sluit met de volgende noteringen:

Nederl.-Ind. f.m.s. stoomend	fl. 35¼
" " " Dec./Jan. afl.	" 35½
" " " Jan./Febr.	" 35½
" " " Febr./Mrt.	" 35½

4 Januari 1926.

STEENKOLEN.

In Engeland blijven alle markten flauw gestemd en zijn dikwijls prijsconcessies te krijgen op grond van het lange uitblijven van booten door de stormen van de laatste dagen. De feestdagen hebben de ondernemingslust tot een minimum teruggebracht.

Wat betreft Westfalen, zoo heeft het hooge water van de laatste dagen buitengewone hindernissen in den weg gelegd aan een vlotte en geregelde verscheping van de kolen in de Ruhrhavens. De meeste emplacements zijn overstromd en het is niet mogelijk de wagens naar de tippen te leiden. De verladung derhalve van kolen staat stil.

De prijzen zijn als volgt:

Northumberland Ongezeefde	f 10,75
Durham Ongezeefde	" 11,65
Cardiff Ongezeefde	" 13,75

Schotsche Gezeefde	f 10,60
Yorkshire Gewasschen Doubles	" 13,75
Westfaalsche Vetsfönder	" 10,60
" Vetsstukken	" 12,85
" Smeenootjes	" 12,35
" Gasvlamfönder	" 10,60
" Gietcokes	" 15,10

alles per ton van 1000 KG., franco station Rotterdam/Amsterdam.

Westfaalsche bunkercolen f.o.b. Rotterdam/Amsterdam f 10. Markt prijshoudend.
5 Januari 1926.

VRACHTENMARKT.

Overzicht van de vrachten van de voornaamste markten in de maanden Januari en December 1925.

Noord-Amerika.

Kolen.	Jan. 1925	Dec. 1925
Lower Plate	\$ 3.40	\$ 4.—
West-Italië	\$ 3.25	\$ 3.— tot 3.25
Rio	\$ 3.35	\$ 3.55

Graan.

U.K. (Atl. havens)	3/- per qtr.	3/1½ per qtr.
Antwerpen/Hamb. Range	13½ \$c. 100 lbs.	12½ \$c. 100 lbs.
West-Italië	16½ \$c. 100 lbs.	16 \$c. 100 lbs.
Griekenland	21½ \$c. 100 lbs.	19½ \$c. 100 lbs.
U.K./Continent (Pacific)	30/-	35/-

Zuid-Amerika.

Graan.		
U.K./Cont. (San Lorenzo)	24/6	20/-
Middell. Zee (" ")	27/6	22/6
U.K./Cont. (Buen.-Aires)	24/-	19/-
Middell. Zee " "	26/6	21/6
U.K./Cont. (Bahia Blanca)	24/6	20/-
Salpeter.		
U.K./Continent	30/-	26/-
Vereenigde Staten	\$ 5.25	\$ 5/5.25

Oostelijke Markten.

Br.-Indië. U.K./Continent	28/- op d.w.	22/6 op d.w.
Java. Midd. Zee/U.K./Cont.	35/- (nom.)	30/- (nom.)
Saigon. U.K./Continent	35/-	30/-
Burmah. " "	33/9	27/6
Philippijnen. " "	37/6	35/-
Wladivostock. " "	36/3	32/6
Australië. (Zuid-Australië, Victor. of Sydney U.K. Cont.	49/-	43/9
Z.-Afrika. Singap. (kolen)	10/9	10/6
Mauritius.	30/-	23/6

Donau.

Graan. U.K./Continent	19/-	19/-
-----------------------	------	------

Zwarte Zee.

Graan. U.K./Continent	14/-	13/6
-----------------------	------	------

Middellandsche Zee.

Erts.		
Melilla/Rotterdam	6/6	5/9
Bona/Rotterdam	5/-	4/6
Hornillo Bay/Newport		
River	6/6	6/10½

Katoenzaad.		
Alexandrië/U.K.	10/6 per 60 c.f.	9/6

Fruut.		
Spanje/U.K.	22/- per 100 c.f.	22/-

Golf van Biscaye.

Erts.		
Bilbao Rotterdam	6/6	5/9
Bilbao/Cardiff	6/9	6/6
Bilbao/Middlesborough	7/3	7/3

Time-Charter.

Groote booten (stukgoed-vaart)	3/9	3/9
Kleine booten (ongeveer 2500 tons)	6/-	5/-

RIJNVAART.

Week van 27 December 1925 t/m. 2 Januari 1926.

De aanvoeren van zeezijde bleven gering. Scheepsruimte bleef voldoende beschikbaar.

Door het snel en zeer sterk wassend water werd het verkeer op verschillende waterwegen geheel stilgelegd. Eveneens werden de verladings van kolen in de Ruhrhavens tijdelijk opgeheven.

Sleeploon werd niet genoteerd. De vrachten te Rotterdam bleven ten gevolge van het hooge water zeer gedrukt. Voor erts werd f 0,40 met ¼ en f 0,50 met ½ lostijd betaald.